

PULSUL GEOSTRATEGIC

Publicație lunară-bilingvă de analiză geopolitică

Moto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii" I. L. Caragiale

De la geopolitica sărăciei la sărăcia geopoliticii Ce vrea Rusia?

Armenia: nu încă o altă revoluție colorată

Conflicte, provocări, instabilitate: sumbrul orizont al Orientului Mijlociu

Surprinderea în conflictele dintre marile puteri

Vă recomandăm să citiți:

Turcia: între nebunie și
melancolie

Contribuții speciale (în ordine alfabetică)

Adrian CONSTANTINESCU

Doctor în economie internațională și master în drept internațional public

Cercetător științific și șef de sector la Institutul de Economie Mondială, reprezentant permanent adjunct și negociator șef rezident al României la GATT/OMC, apoi diferite funcții în diplomatie până la Ambasador în Regatul Suediei și Republica Macedonia. Autor și co-autor a circa 20 de cărți.

Andrei KORTUNOV

Director General al Consiliului pentru Afaceri Externe al Rusiei (RIAC)

Absolvent al Institutului de Stat pentru Relații Internaționale din Moscova (MGIMO), studii post-universitare la Institutul pentru studii SUA și Canada și Academia de Științe a URSS. Este doctor în istorie. A fost Director Adjunct al Institutului pentru studii SUA și Canada. Fondator și prim președinte al Fundației pentru Științe Publice din Moscova.

A predat politica externă a Rusiei la Universitatea din Miami (SUA) și la Colegiul Lewis&Clark din Potland (Universitatea California).

Autor a peste 120 de publicații dedicate analizei relațiilor Sovieto/Ruse – Americane, securitate globală și politica externă și internă a URSS și Rusia.

Anton COSTESCU

Orientalist și specialist în relații economice internaționale

Fost ministru consilier (relații economice) cu activitate de peste 30 de ani în Orientul Mijlociu. Unul dintre cei mai fini cunoscători ai lumii arabe.

Dieter FARWICK

Senior Vice-Președinte World Security Network Foundation

General de brigadă (ret), fost consilier al lui Manfred Woerner, fost Șef al Operațiilor la Cartierul general NATO și al serviciului de informații al armatei germane. Este membru al Institutului Internațional de Studii Strategice (IISS) - Londra. Autor a șase cărți de geopolitică și securitate, numeroase articole și analize.

Emilian M. DOBRESCU

Profesor universitar doctor

Născut în 1954, ocupă de 25 de ani poziția de Secretar Științific al Academiei Române la Departamentul de Economie, Legislație și Sociologie. Este în principal specializat în Integrarea europeană, Managementul general, Economia socială, Sociologia managementului.

Iulian FOTA

Născut în 1965, fost Consilier pentru Securitate Națională a Președintelui României. A fost de asemenea adjunct al Secretarului de Stat pentru politica de apărare în Ministerul Apărării, șeful secției de apărare în cadrul misiunii României la NATO și WEU, la cartierul general NATO de la Bruxelles. În 2005 a fost numit Director al Colegiului Național de Apărare al României. Este doctor în științe politice la SNSPA - București, a mai absolvit Colegiul de apărare NATO - Roma, și Colegiul Național de Apărare - România. Membru al consiliului Centrului European pentru Analize Politice (CEPA) și alte numeroase fundații și instituții internaționale.

Adrian SEVERIN

Născut în martie 1954, a avut o evoluție politică deosebită după 1989. Astfel a fost ministru al afacerilor externe 1996-1997, deputat în Parlamentul României în 1990, apoi între 1992-2007. De la 1 ianuarie 2007 a fost ales membru ale Parlamentului UE. Raportor special ONU pentru drepturile omului în Belarus și membru PACE între 1993-2007 și 2003-2007.

Un politician de talent, care probabil nu a găsit cea mai bună conjunctură pentru a progresa mai mult la nivel național și european.

Anis. H. BAJREKTAREVIĆ

Prof. (FH) Dr. Anis Bajrektarevic, Acting Deputy Director of Studies EXPORT EU-ASEAN-NAFTA Professor and Chairperson International Law and Global Political Studies University of Applied Sciences IMC-Krems AUSTRIA

Fost diplomat de carieră în Bosnia Herțegovina (la începutul anilor '90), este membru al Institutului Internațional IFIMES, autor a zeci de prezentări, discursuri, seminarii, colocvii, ca și a numeroase evenimente publice (mese rotunde, excursii de studiu etc).

Dan DUNGACIU

Director - Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale al Academiei Române

Master în politicologie, doctorat în sociologie, cu numeroase stagii în străinătate la instituții prestigioase din Marea Britanie, SUA, Austria, Grecia, Italia. Fost secretar de stat în MAE Romania și consilier al președintelui Republicii Moldova pentru integrare europeană. Autor și coautor a numeroase articole, studii și cărți. Președintele Fundației Universitare a Mării Negre.

Dorian VLĂDEANU

Cercetător științific principal gr.I în cadrul Academiei Române. Profesor universitar asociat.

Licențiat în economie și automatizări și calculatoare, doctor în economie, autor a peste 100 de lucrări în domeniul macroeconomiei. A elaborat prima strategie în domeniul serviciilor publice comunitare la nivel național. Autor, coautor și coordonator a primei generații de legislație realizate de Guvernul României în serviciile publice (2002-2004).

Hrant KOSTANYAN

Dr. Hrant Kostanyan este cercetător la CEPS, Senior Expert la Colegiul european Natolin și profesor adjunct la Colegiul Vesalius. Cercetarea sa se concentrează pe instituțiile UE și deciziile acestora, în principal privind Serviciul European de Acțiune Externă (EEAS), Politica Europeană de Vecinătate (ENP) și relațiile UE cu vecinii estici și Rusia.

Liliana POPESCU

Conferențiar universitar la SNSPA București. A studiat la Universitatea București, Facultatea de Istorie-Filosofie (1982-1986) și în Marea Britanie între 1991 - 1996. A obținut un M.A. (Econ) și un Ph.D. (cu grad A) de la Universitatea din Manchester. A fost consilier al Ministrului Afacerilor Externe și Director (Direcția de Planificare Politică, 1998 - 1999). Actualmente este Prorector al Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA) București, cu responsabilități în domeniul relațiilor internaționale. Cea mai recentă carte de autor: *Construcția Uniunii Europene*, București, Ed.C.H.Beck, 2009. Liliana Popescu este editor șef al revistei românești de limbă engleză, *The Romanian Journal of Political Science*.

Contribuții speciale (în ordine alfabetică)

Maksym BUGRIY

Este Visiting Fellow la Jamestown Foundation în Washington D.C. Are a largă experiență ca cercetător și analist la cele mai importante think-tank-uri din Ucraina, inclusiv Institutul Național pentru Studii Strategice.

Mihaiu MĂRGĂRIT

Analist politico-militar, director de proiect în Fundația EURISC - Institutul European pentru Managementul Riscului, Securității și Comunicării

Analist politico-militar de finețe, autor al mai multor studii și articole apărute în presa de specialitate și presa civilă privind armata, cercetarea strategică, strategia de securitate națională, serviciile de informații și democrația, integrarea în NATO, etc.

Murray HUNTER

Profesor asociat la Universitatea Malaysia Perlis

Antreprenor, consultant, profesor și cercetător de 30 de ani în mediul de afaceri din zona Asia-Pacific. Membru editorialis a nouă jurnale academice internaționale și face parte din consiliul consultativ al "Diplomatic Insight", "4th Media", precum și al "Addelton Academic Publishers" din New York.

Sergiu MEDAR

Atașat militar la Washington, Șef al Direcției Informații Militare, apoi al Direcției Generale de Informații din Ministerul Apărării, pentru ca, în finalul carierei, să fie Consilier Preșidențial pentru Securitate Națională la Președinția României. În calitate de profesor universitar, se preocupă în continuare de problematica securității naționale și a serviciilor de informații. Autor al numeroase studii și comunicări pe probleme de securitate națională, al cărții "Diplomația apărării" și coordonator al volumului "Informațiile militare în contextul de securitate actual" -2006. În prezent abordează aspecte legate de "Managementul securității companiilor".

Vladimir SOCOR

Senior fellow la The Jamestown Foundation și Eurasia Daily Monitor

Analist politic pe probleme est-europene, îndeosebi ale fostelor republici ale URSS și actualul spațiu al CSI, specializat pe probleme politice, conflicte etnice și resurse energetice. Senior fellow la Institutul de Studii Strategice și Politice Washington, autor a numeroase articole și comunicări publicate în Wall Street Journal, alte publicații prestigioase. Este frecvent guest lecturer la Harvard University - National Security Program la Kennedy School of Government și membru al Euro-Atlantic Security Study Group.

Marian RIZEA

Ofiter de contra-informații economice (colonel în rezervă), este prof.univ.dr.ing. la Universitatea Ecologica din București, cadru didactic asociat al Universității de Petrol și Gaze Ploiești, membru titular al DIS-CRIFST Academia Română, are expertiza în domeniul asigurării securității informațiilor clasificate, a infrastructurilor critice energetice și a protecției mediului, analizei de risc și studiilor geopolitice, este autor/coautor, a 17 cărți și peste 250 articole de specialitate publicate în reviste din țară și străinătate.

Mihnea CONSTANTINESCU

A fost Șef al Cabinetului Primului Ministru și Consilier de Stat în cinci guverne, Șef de Cabinet și Consilier al ministrului român de externe, Purtător de cuvânt al Guvernului României și Sub-Secretar de Stat pentru Informații Publice. Doctor în inginerie nucleară, bursă în management la Universitatea Tennessee și trei tipuri de cursuri la Kennedy School of Government de la Universitatea Harvard. Membru fondator al Institutului Aspen - România și al Asociației "Casa NATO". A îndeplinit diferite misiuni internaționale la Bagdad, OSCE și în Georgia.

Paul SÂNDULESCU

Om de afaceri și investitor în instrumente financiare speculative. Licențiat în comerț internațional, cu experiență vastă în activitățile de import-export, comerț, turism și speculații financiare. Pasionat de analiză investițională și geo-strategică.

Simion COSTEA

Conferențiar universitar doctor la Universitatea de stat "Petru Maior" Târgu Mureș

Doctor în istorie, "Profesor Jean Monnet" de integrare europeană acreditat de UE, laureat al Premiului Academiei Române pentru opera de istoric al integrării europene. Redactor șef al revistei "L'Europe unie" din Paris, autor și coautor a numeroase cărți, studii și articole.

Vasile DÂNCU

Născut 25 noiembrie 1961, este un politician român, de profesie sociolog. Profesor la Facultatea de Sociologie a Universității București, dar și la Facultatea de Sociologie și la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca. Este fondator al Revistei SINTEZA – revistă de cultură și gândire strategică. Este președintele și proprietarul Institutului Roman pentru Evaluare și Strategie (IRES) A publicat peste 10 cărți de autor și numeroase alte articole.

Vasile PUȘCĂS

Profesor universitar dr. la Universitatea Babeș Bolyai Cluj-Napoca

Predă cursuri de istorie contemporană, relații internaționale și negocieri. A lucrat în diplomație la New York și Washington D.C, apoi a fost membru al Guvernului și negociator șef pentru aderarea României la Uniunea Europeană, Șef al Departamentului pentru Afaceri Europene în Guvernul României, membru al parlamentului. Consultant pentru numeroase societăți române și străine, autor a numeroase cărți. Membru în conducerea mai multor organizații profesionale internaționale, predă la prestigioase instituții de învățământ superior din străinătate.

Yuriy RADKOVETS

Vice-președinte al Centrului de Studii Geopolitice "Borysfen Intel", doctor în științe militare, profesor asociat, general-locotenent (ret.).

I. EDITORIAL

5 Armenia - quo vadis?

- **Corneliu PIVARIU****II. Actualitatea geostrate-**

7 De la geopolitica sărăciei la sărăcia geopoliticii

- **dr. Dorian VLĂDEANU**

16 Al Treilea Război Mondial nu va fi: Vechea logică a noului fals Război Rece și curioasa realitate a pernei moale a războiului prin interpuși

- **Matthew CROSTON**

18 UE riscă să moară din cauza miopiei

- **Giles MERRITT**

19 Relațiile Turcia – NATO: către ruptură?

- **Dinu COSTESCU**

21 Revigorarea democrațiilor muribunde se face cu ajutorul oamenilor de rând, nu a politicienilor

- **Shada ISLAM**

23 Declarația Asociației pentru Științe Politice din Armenia: este momentul să gândim limpede

- **dr. Hayk KOTANJIAN**

23 Armenia: nu încă o altă revoluție colorată

- **Nora T. KALINSKIJ**

25 Hidra din Lerna

- **Tassos SYMEONIDES**

28 Coreea unită – copilul vitreg al Asiei

- **Joseph H. CHUNG**

32 Ce vrea Rusia?

- **Simion COSTEA****III. Principalele elemente ale situației din Orientul Mijlociu****36 PUNCTE DE VEDERE**

Consecințe ale denunțării unilaterale a acordului nuclear cu Iranul de către SUA

- **Corneliu PIVARIU**

37 Conflicte, provocări, instabilitate: sumbrul orizont al Orientului Mijlociu

- **Dinu COSTESCU**

40 Dosarul sirian: o neîncetată repetiție pentru Războiul Rece

- **Maher NABOULSI**

43 Siria: între echilibrul intereselor și competiția pentru zone de influență

- **Dumitru CHICAN**

47 90 de ani de "Frății Musulmani"

- **Dumitru CHICAN**

49 Relațiile ruso-iraniene: o abordare geopolitică

- **Reza SHAHRESTANI**

52 Între Israel și Iran, un război amânat... deocamdată

- **Reza SHAHRESTANI**

55 Între "Saudia first" și "Arabia infelix"

- **Dumitru CHICAN**

57 Competiția pentru Siria: bazele militare străine

- **Maher NABOULSI**

64 Rusia: câștigătoare după

ultimele atacuri aeriene împotriva Siriei?

- **Wang LI****IV. Orizont Economic**

68 Șofatul viitorului. Mașinile autonome și viitorul lor (legal)

- **Andreas EUSTACCHIO****V. Serviciile de informații în secolul XXI și problemele de**

71 Aspecte privind surprinderea în conflictele dintre marile puteri

- **Dr. Octavian DUMITRESCU**

80 Lupta pentru Inteligența Artificială, pentru dominarea geostrategică

- **Paul SĂNDULESCU****VI. Tehnologii și echipamente cu întrebuințare militară, noi**

83 Distrugătorul Tip 055 (China) - (cod NATO Renhai)

- **Cornel VAIDA**

84 Racheta de croazieră cu motor nuclear

- **Cornel VAIDA****VII. Apariții editoriale, studii,**85 Turcia: între nebunie și melancolie, autoare Ece TUMELKURAN, prezentată de **Cornel VAIDA**86 STASILAND. Povești din spatele zidului Berlinului, autoare Anna FUNDER, prezentată de **Cornel VAIDA**

Motto: "Opiniile sunt libere, dar nu și obligatorii"—I.L.Caragiale

EDITORIAL

Armenia - quo vadis?

Corneliu PIVARIU

Evoluțiile din fosta mică republică sovietică din Caucaz au trecut mai puțin reflectate în media internațională, având în vedere evenimentele geopolitice majore care au avut loc în această perioadă. Pe nedrept credem noi, deoarece situația politico-economică și militară din Armenia poate avea o mare importanță pentru evoluții ulterioare nu numai din Caucaz dar și din Orientul Mijlociu, relațiile Federației Ruse cu Europa, SUA și Turcia.

Fostul președinte Serzh Sarksyian, al cărui mandat a expirat la 9 aprilie 2018, a încercat să facă o mișcare similară cu cea a președintelui rus Vladimir Putin, transferând încă din timpul mandatului de președinte numeroase prerogative primului ministru și apoi, folosindu-se de majoritatea parlamentară, pe care Partidul Republican (de guvernământ) și o deține în parlament, să fie ales prim-ministru, ceea ce s-a și întâmplat la 17 aprilie, cu o majoritate de 77 de voturi. Opoziția a descris acțiunea sa ca fiind o preluare de putere și a declanșat ample demonstrații de protest la Yerevan. Ca urmare a acestor proteste, la 23 aprilie, Serzh Sargsyan a demisionat. În prezent Sargsyan este liderul Partidului Republican de guvernământ și membru al parlamentului. Proteste majore împotriva regimului Sargsyan au mai avut loc în 2011 și în iulie 2016, acestea din urmă vizând eliberarea deținuților politici și demisia acestuia, pentru a pune capăt regimului său corupt - conform declarațiilor protestatarilor.

Liderul opoziției, Nikol Pashinyan, în vîrstă de 42 de ani, fost jurnalist și de mulți ani în opoziție, a reușit să obțină, la 8 mai, alegerea sa de către parlament în funcția de prim-ministru, după ce un prim vot i-a fost nefavorabil cu câteva zile înainte. Compoziția parlamentului rămânând cea cunoscută, cu o majoritate deținută de Partidul Republican al fostului președinte Serzh Sargsyan, ne face să credem că reformele pe care noul premier va dori să le realizeze vor întâmpina în continuare o opoziție puternică, iar viața politică din Armenia nu va avea o evoluție foarte lină în viitor.

Această criză a demonstrat că Rusia menține pârghii importante de control în Armenia: sistemul oligarhic corupt, dependența economică și militară, amenințarea conflictului cu Azerbaidjanul (conflictul din Nagorno-Karabakh). În fapt, președintele Vladimir Putin a preferat să fie un furnizor de armament important pentru bogatul Azerbaidjan (în valoare de 5 miliarde de dolari începând din 2010) și a întârziat livrările de tehnică militară către Yerevan, provocând astfel o debalanță în raporturile de forțe dintre cele două țări, refuzând să adere la embargoul de arme pentru zonele de conflict propus de OSCE. Aceasta a permis Azerbaidjanului, pentru prima oară de la începutul conflictului din Nagorno-Karabakh din anii 1990, ca în aprilie 2016, în ceea ce mai este denumit și Războiul de Patru Zile, să recupereze 8.000 de hectare de teren - conform surselor armene (20.000 hectare - după cele azere). De altfel, încă de la începutul protestelor în Yerevan Azerbaidjanul a început importante deplasări de trupe și întărirea dispozitivului său militar la linia de contact, președintele Aliyev declarând, imediat după numirea lui Pashinyan ca prim-ministru, că pregătește importante acțiuni militare, iar rachetele sol-sol nou amplasate Nakhchivan pot lovi orice țintă militară inamică. Acesta este conștient că o nouă eventuală victorie militară, cît de mică, va contribui la consolidarea puterii sale, chiar dacă în aprilie 2018 a câștigat alegerile prezidențiale cu circa 86% din voturi.

Noul premier armean, Nikol Pashinyan, conștient de importanța relațiilor cu Rusia, a și făcut o vizită președintelui Vladimir Putin la Soci, unde a mulțumit pentru poziție neutră a Moscovei în timpul demonstrațiilor de la Yerevan. De asemenea a subliniat importanța cooperării militare cu Rusia (aceasta garantează inviolabilitatea frontierei cu Turcia și are o bază cu 3.000 de militari la Gyumri, inclusiv o escadrilă de aviație MIG-29). În ceea ce privește viitorul relațiilor dintre Armenia și Rusia, noul premier Pashinyan a declarat, încă de la alegerea sa, că nu se pune problema unei întreruperi a relațiilor cu Moscova; la Soci a fost rezervat, menționând că mișcarea pe care o conduce încă nu și-a stabilit încă obiectivele geopolitice. Dependența militară și economică de Rusia va determina noua conducere de la Yerevan să mențină relații importante de cooperare cu Rusia.

Evoluțiile viitoare din Armenia vor depinde de o multitudine de factori, cei externi fiind deosebit de importanți, în contextul evoluțiilor geopolitice regionale și globale. Un nou conflict cu Azerbaidjanul este foarte posibil într-un viitor apropiat sau mediu.

22²⁷
MAI 2018

SCIENTIFIC RESEARCH AND EDUCATION IN THE AIR FORCE

ORGANIZAT DE ACADEMIA FORTELOR AERIENE „HENRI COANDĂ” SUB EGIDA
MINISTERULUI APĂRĂRII NAȚIONALE ȘI A MINISTERULUI EDUCAȚIEI NAȚIONALE

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
NAȚIONALE

ÎN COLABORARE CU:

UNIVERSITATEA TRANSILVANIA
DIN BRAȘOV

AKADEMIA OZBROJENÝCH SIL
MILANA RASTISLAVA STEFANIKA

A 20^A EDIȚIE

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ

ÎN PARTENERIAT CU UNIVERSITATEA TRANSILVANIA DIN BRAȘOV
ȘI CU ACADEMIA FORTELOR ARMATE „GL. M.R. STEFANIK” DIN SLOVACIA

22 - 23 MAI 2018

LA SEDIUL ACADEMIEI FORTELOR AERIENE „HENRI COANDĂ”, STR. MIHAI VITEAZU NR.160, BRAȘOV

MARȚI, 22 MAI 2018

ÎNCEPÂND CU **ORA 10.00**

DESCHIDEREA FESTIVĂ

SECȚIUNEA PLENARĂ:

dr. ANTONIA COLIBĂȘANU, analist,
Geopolitical Futures, Austin, Texas, SUA

dr. ANIS H. BAJREKTAREVIC,
profesor universitar, Institute for
Modern Political History Analyses, Viena

ÎNCEPÂND CU **ORA 18.00**

DINEUL OFICIAL

MIERCURI, 23 MAI 2018

ÎNCEPÂND CU **ORA 8.00**

LUCRĂRI PE SECȚIUNI:

- A) SECURITY, STRATEGY,
GEOPOLITICS & CYBERDEFENCE
- B) ENGINEERING SCIENCES
- C) APPLIED MATHEMATICS,
COMPUTER SCIENCES
- D) MANAGEMENT &
SOCIO-HUMANITIES

E) WORKSHOPS

ÎNCEPÂND CU **ORA 18.00**

CONCERT, PIAȚA SFATULUI

SPONSORI:

PARTENERI:

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
BRAȘOV

CONSILIUL JUDEȚEAN
BRAȘOV

GPF GEOPOLITICAL
FUTURES

PARTENERI MEDIA:

TRATUL DE PACE AL
MINISTERULUI APĂRĂRII NAȚIONALE

Actualitatea geostrategică mondială

De la geopolitica sărăciei la sărăcia geopoliticii

Prof.dr. Dorian VLĂDEANU

MOTTO:

Isus Cristos: Pe săraci îi aveți mereu cu voi...

1. Întrebări și obiceiori eterne

Ce este sărăcia? De ce este sărăcia unul din relele permanente care a însoțit civilizația noastră în toate timpurile? Este sărăcia rezultatul lenei, este rezultatul unor mecanisme sociale deficitare, este rezultatul unor mentalități? Este o stare obiectivă sau este o stare necesară, construită? Este războiul celor puțini împotriva celor mulți sau a celor mulți împotriva celor puțini? Este sărăcia aceeași peste tot sau, cei săraci pe anumite meridiane sunt bogați în alte părți ale lumii (și invers)?

Robert McNamara considera că „sărăcia absolută este o stare extremă a existenței umane când individul, în lupta pentru supraviețuire, este supus la lipsuri și umilințe de neimaginat, ce depășesc fantezia lumii privilegiate”.

Să reținem din această definiție dată de un personaj care, în existența lui, nu a cunoscut sărăcia, o primă caracteristică a acestui flagel: lupta pentru supraviețuire, din cauza lipsurilor. O a doua caracteristică o reprezintă starea de „umilință de neimaginat”.

David Shipler, în cartea sa „The working poor -invisible in America”, consemnează un eveniment a cărui tragism și lipsă de logică depășește cadrele romanelor lui Kafka: „În fața sediului guvernamental al HUD (Housing and Urban Development), Wasingthon-DC, trupul neînsuflețit al unei femei fără adăpost, înconjurat de mașini ale poliției, pompierilor, ambulanțe, etc, era ridicat și dus spre morgă. Reporterul de la New York Times consemnează declarația unei angajate HUD care privea scena: „Ce ironie! Cât trăiește, omul nu primește nici o fărâmbă din ajutorul ce i se dă după moarte”. Lipsa de soluții, blocajul ab-

solut și perplexitatea instituțională reprezintă o altă caracteristică de însoțire a sărăciei.

Prin 1934, **Bertold Brecht** spunea, cu o amară ironie: „Săracul privește bogatul zicând posac: Dacă eu aș fi bogat, tu ai fi în locul meu”.

Cele mai bogate trei persoane ale lumii au o avere mai mare decât PIB-ul celor mai sărace 50 de țări ale lumii. Evident, sărăcia celor 50 de țări nu are drept cauză directă bogăția celor trei persoane după cum adevărat este și că astfel de statistici nu mai sensibilizează pe nimeni. Dimpotrivă, au început chiar să plictisească. Să nu uităm și că un sfert din populația SUA trăiește la pragul de sărăcie sau sub el. Nici în Europa Occidentală lucrurile nu stau deloc bine (zeci de milioane de săraci și doar o mică parte din aceștia provin din imigrația recentă).

Cele mai recente studii arată că în Germania 20% dintre femei sunt direct afectate de riscul de sărăcie (și nu toate provin din fosta RDG).

Pentru Europa de Est nici o statistică nu este valabilă, sărăcia a învins și experiența, și practica, și teoria și imaginația. Nemaiputând fi nici descrisă, nici cunoscută, evident că nu mai este nici recunoscută.

Puține domenii de activitate sunt atât de bogate în experți precum cel al sărăciei. Ca atare, nu lipsesc nici teoreticienii și nici teoriile; dimpotrivă, abundă...

Prima teorie modernă a apărut în Anglia Secolului XIX și l-a avut principal vector purtător pe **Herbert Spencer** conform căruia **sărăcia este rezultatul unor tare morale individuale**. „Săracii sunt persoane leneșe, criminale, vagabonzi, bețivi, angajați într-un mod de viață autodistructiv”. Prin urmare, vinovați de sărăcie sunt săracii înșiși. Să reținem caracterul „obiectiv” și „nepartinitor” al poziției domnului Herbert Spencer, caracter opozabil oricărei idei sau bănueli de apartenență la vreo teorie a lup-

tei de clasă. Ce ne facem însă când constatăm că nu toți săracii sunt bețivi, criminali, leneși, etc?

„Sărăcia este o trăsătură culturală”, spune **Oscar Lewis** la mijlocul secolului trecut (pe la 1959-1960), bazându-se pe studiile realizate în mediile urbane din Puerto Rico și Mexic. Altfel spus, sărăcia formează o cultură cu valori, norme, moduri de gândire care modelează comportamentul indivizilor.

Caracteristicile sărăciei sunt identificate ca fiind orientarea spre trăirea prezentului (imposibilitatea amânării consumului și deci a economisirii), resemnarea și acceptarea autoimpusă, fatalism, lipsa implicării în viață și organizare socială, etc.

Există și alte teorii interesante care au, toate, un punct comun: nici unul din susținătorii și promotorii ei nu a făcut parte, fie și pentru o zi, din lumea pe care o teoretizează.

Sintetizând, putem scrie că experții definesc sărăcia din două perspective: din cea a satisfacerii nevoilor materiale (sau din perspectiva consumului) și din perspectiva funcționării sociale (loc de muncă, educație, cultură, activism politic sau apolitic, etc).

Să încercăm să dăm o definiție acestui concept trist și în a cărui sferă de cuprindere nu-și dorește nimeni să intre, fie și pentru o zi.

Prin urmare, sărăcia, în accepțiunea ei cea mai largă, este definită de o stare de lipsă permanentă a resurselor strict necesare pentru a asigura un mod de viață decent – și al cărui conținut este definit (conform aceluiași experți) de lipsa hranei (în proporție de 32%), lipsa banilor (28%) și lipsa unui adăpost permanent (30%).

În încercarea de a da o reprezentare cuantificabilă spectrului de suferințe generate de sărăcie, vom spune că sărăcia poate fi, prin urmare, parțial cuprinsă într-o descriere „tridimensională”: a) lipsa securității locuinței (gospodăria nu are în proprietate locuința); b) veniturile și cheltuielile totale de consum sub un anumit prag (prag specific anumitor zone, ținuturi, țări); c) patrimoniu sărac – redus de regulă la cel mult două bunuri de folosință îndelungată, în mediul urban, respectiv un singur bun de folo-

sință îndelungată în mediul rural.

Dacă sărăcia absolută s-ar părea că s-a mai redus în ultimele două trei decenii (mai ales datorită detentei economice a Chinei), sărăcia s-a extins și încă se extinde astfel că, din cei peste 2,5 miliarde de săraci (documentați de sursele instituțiilor internaționale), circa 900 milioane sunt în țările „bogate” (între 45-50 milioane sunt doar în SUA), peste 250 milioane în țările intrate în matca democrației occidentale după 1990 (țările din fostul bloc comunist și a celor devenite independente după colapsarea URSS) iar restul se distribuie „frățește” între Africa, Asia și America de Sud.

Din 100 de locuitori, 20 trăiesc cu mai puțin de 1\$/zi iar 40 trăiesc cu mai puțin de 5\$/zi.

Organizația Internațională a Muncii a stabilit, undeva prin anii '70 (1977) o listă cu necesitățile fundamentale a căror lipsă definesc condiția de sărăcie: lipsa de carne sau pește proaspăt, un număr mai mic de 6 perechi de șosete (sic!), lipsa autoturismului, etc. După mai bine de 40 de ani constatăm că ceea ce atunci definea sărăcia, astăzi, definește în bună măsură și pe multe meridiane, clasa mijlocie!

În Germania de exemplu, limita sărăciei este definită de venitul de minim de 1000 €/lună. Tot în Germania există peste 20 milioane de pensionari a căror pensie medie este de 1100 €/lună; să fie pensionarii celui mai bogat stat european și a celei de-a treia forțe economice a lumii mai aproape de clasa mijlocie sau de zona sărăciei? Sunt totuși 20 de milioane ...

Că trăiești în Germania cu 1000 €/lună ori în România cu 4 \$/zi sau în Africa, Asia, America de Sud cu 1 \$/zi, te afli deja sub mușcătura de bulldog a sărăciei iar din această mușcătură nu te mai poți elibera nici ușor și nici singur.

2. Bogăția lumii: sărăcia !

Sărăcia în Germania, România, S.U.A., Franța, Rusia etc au un anumit specific și tip de cauze iar cea din Nigeria, Bolivia, Afganistan, Irak, Siria, etc au un cu totul alt specific și tip de cauze.

Dacă pentru primul set de exemple mai există o

urmă de demnitate și speranță pentru milioanele de săraci, pentru al doilea set de exemple speranța și urma de demnitate au dispărut de secole și nu există semne că ar reapărea în următoarele secole, pentru sutele de milioane de săraci.

Când am început să scriem aceste rânduri nu ne-am imaginat nici o clipă că ar avea puterea să schimbe fie și pentru a mia parte dintr-o zi starea de disperare a unui african sărac, lipit pământului sau a unui român care plânge că nu-și mai permite să-și trimită copilul la școală ori a unui veteran american care doarme pe sub nu știu ce pod după ce și-a riscat viața în Vietnam sau Irak spre gloria țării și binele unora ale căror fețe nu le vede nimeni.

Nu, nu mi-am imaginat așa ceva dar încă mai fac parte din lumea celor care (nu prea mulți), cu ultimele rămășițe de conștiință pretinsă necoruptă de vreo dorință de mărire sau avere, știe și simte că este obligat să facă ceea ce face: să scrie și să reamintească unui mănunchi de oameni care sigur au conștiință disponibilă și putere mai multă, nu să facă ceva azi, ieri sau mâine, ci măcar să nu uite această amenințare sub care trăiește o întreagă planetă de milenii.

Și fiindcă tot nu vrea nimeni să rezolve mai temeinic problema sărăciei și cumplitele ei consecințe, să mai facem puțină teorie. Mai întâi să facem precizarea că sărăcia, ca expresie a inegalităților, ar fi o problemă, inegalitatea veniturilor altă problemă iar cea a averilor, o cu totul alta.

Bill Gates spunea că nu este vina ta că te-ai născut sărac. Vina ta este atunci când mori la fel ... Bine zis, dar nu i-aș da prea multă dreptate din motive care vor deveni tot mai clare. Deocamdată am înlocuit cumva problema sărăciei cu dilema avuției: sărăcia se datorează inegalităților de venituri sau inegalității de avere (ca un făcut, cei mai mulți bogați nu prea au venituri – este singurul lor punct comun cu săracii).

Marea majoritate a teoreticienilor consideră că nu inegalitatea veniturilor reprezintă problema socială și una din cauzele sărăciei. Marea majoritate, dar nu toți! De exemplu, Townsend (Marea Britanie) consideră că dacă cei mai bogați 20% ar ceda 15% din veniturile lor celor mai săraci 20%, atunci veniturile celor din urmă

s-ar dubla (utopica soluție propusă de marele sociolog este, evident, dincolo de orice imaginație contemporană).

Și totuși, dacă pentru țările slab dezvoltate este efectul direct al subdezvoltării, pentru țările dezvoltate problema sărăciei este jenantă și deosebit de periculoasă. Acest fapt credem că l-a determinat pe **Lyndon Johnson** să lanseze primul program național de “război împotriva sărăciei”.

Și cum el mai avea de purtat un război în același timp, s-a făcut că până la urmă le-a pierdut pe amândouă astfel că, în 1994, SUA avea mai mulți săraci decât în 1964 iar după criza financiară globală din 2008, numărul acestora a depășit recordul din 1994.

Un comentator american dotat din plin cu simțul umorului (negru) făcea remarca subtilă că deoarece ambele războaie au fost pierdute, poate era mai bine dacă nu erau ... “pornite”! Pragmatismul ne învață că ce nu poate fi câștigat, nu ar trebui început! ...

De drept, primele cercetări sistematice asupra sărăciei, dar și primele rezultate notabile au fost realizate în Marea Britanie, de către **Seebohm Rowntree**, în 1899; programele de cercetare au fost ulterior reluate, pe aceleași coordonate metodologice, în 1936 și apoi în 1950.

Aplicarea în practică a rezultatelor celor mai temeinice, responsabile și îndelungate cercetări asupra sărăciei din ultimii 100 de ani a avut o multitudine de rezultate și efecte pozitive care ar putea fi sintetizate în câteva cifre și cuvinte: dacă în 1899 trăia în sărăcie circa 33% din populație, în 1936 procentul s-a redus la 18% iar în 1950, la doar 1,5%. A fost cea mai mare campanie împotriva sărăciei și cea mai mare victorie în lupta cu acest flagel social. Și ultima ! ...

Și totuși, unde s-ar putea găsi într-o exprimare sintetică, sursa sărăciei?...

John Perkins (în ale sale “Confessions of an Economic Hit Man” – o expunere pe larg a corupției) explică pe înțelesul tuturor (oare?...) de ce și cum se oferă împrumuturi mici țărilor subdezvoltate, împrumuturi care din mici devin, trecute prin spectrul dobânzilor și al condiționărilor, foarte mari, imposibil de rambursat de multe

generații de trăitori în țara care a avut nefericita inspirație de a apela la creditele externe. Când datoriile nu mai pot fi plătite, începe târguiala veche de când lumea și colonialismul: ne dați voi petrolul sau vi-l luăm noi? Dar zăcămintele de cupru? Nici de zăcămintele de fier nu credem că mai aveți nevoie! ... Cât despre cele de litium, cu siguranță ne trebuie nouă mult mai mult decât vouă!

Ei, și ca să vă mai ajutăm din când în când cu niște credite pentru supraviețuire, ar fi bine să ne concesionați avantajos și gazul metan dar și vreo 50.000 de Ha de pădure! Poftim?!... Să le plantăm? Nu, nici nu se pune problema! Să le tăiem, da! Dacă vreți, le replantați voi și noi vă sprijinim cu alte credite. Sprijinim natura și generația de mâine! ...

Activistul **Wesley P. P. Hall** sublinia că „totul pleacă de la explicarea modului în care operează sistemul bancar global și cum este acesta legat de război și terorism”. Sună a teoria conspirației? Se poate, nimic mai real! ... Sunt și câteva exemple? Câteva?

Ucraina este primul exemplu de țară bogată și stat sărac. Înainte de 1990 era considerată mai bogată decât Polonia sau decât Rusia iar astăzi doar Republica Moldova este mai săracă. Dacă în 1992 avea un PIB de 113 mld.\$, în 2013 PIB-ul era de doar 97 mld.\$.

Și totuși, în 2007 era (și este) între primele 10 țări din lume sub aspectul producției de fier și oțel și pe locul al treilea la exportul acestor produse. Cu un potențial agricol mai mare decât al oricărei țări europene (de la est la vest și de la nord la sud), Ucraina se zbate între o sărăcie endemică și riscul dispariției ca stat. Și nici U.E. nu se arată dornică de o extindere prea rapidă pe direcția Bruxelles – Kiev, ci mai curând de colaborări bipartide pe axe de tipul Paris – Moscova ori Berlin – Moscova...

Siria, altădată o țară liniștită, de basm și un stat dat exemplu în vâltoarea terorismului religios care alimenta terorismul mondial din țările vecine, s-a trezit aruncată brusc, într-o lume cu mii de morți, zeci de mii de răniți, milioane de dezrădăcinați, cu o migrație a populației mai mare chiar și decât a României (neafecți de răz-

boi, ci de prea multă pace ...!). Motivele cumplitului război țin de un complex de factori încă neierarhizați, nestructurați și neenunțați de o manieră clară, indubitabilă cum ar fi: explozia demografică, penuria de apă, seceta prelungită, prezența simultană a trei gazoducte pe teritoriul Siriei, dispute religioase sau social – politice, modificări climatice, etc.

Este adevărat că în perioada 2006-2010, mai bine de 60% din teritoriu Siriei a suferit cea mai severă secetă din ultima jumătate de mileniu, după cum tot adevărat este că în perioada 2007-2008, circa 95-97% din vegetație a fost practic “arsă” astfel încât 85% din șeptelul propriu a dispărut, 75% din fermieri au dat faliment și peste 2 milioane de oameni au fost sever afectați de secetă.

În 1950 populația Siriei era de 5 milioane iar în 2010 de 25 de milioane, pe aceeași suprafață, cu resurse naturale mult diminuate.

Siria s-a confruntat astfel, pe deoparte, cu o migrație a populației de la sat la oraș (peste 1,5 milioane) și pe de altă parte, cu emigranți din Irak (3,5 – 4 milioane). De la circa 9 milioane, în 2002, populația urbană a ajuns, până în 2010, la circa 14 milioane, generându-se astfel presiuni economice, sociale, politice și religioase pe care nu credem că le-ar fi putut soluționa repede și bine vreun guvern, oricare ar fi fost proveniența lui și oricât de mare i-ar fi fost competența.

Din punct de vedere geostrategic, Siria are, evident, o serie de caracteristici care nu pot fi trecute cu vederea de marii „jucători” și „actori” din zonă. În primul rând are peste 200 km de litoral la Marea Mediterană. Apoi în Siria se intersectează trei gazoducte:

a) **Gazoductul Arab** (nu este în totalitate funcțional), a cărui construcție a fost susținută de Occident și al cărui traseu a fost (și încă mai este): Arabia, Siria, Turcia, Europa (acest gazoduct ar fi redus dependența energetică a Europei de Rusia dar și de...Germania!);

b) **Gazoductul Prieteniei** (sic!) sau **Islamic** al cărui traseu este: Iran, Irak, Siria, Liban, Europa;

c) **Gazoductul Qatar – Turcia** cu două ra-

mificații: Arabia Saudită, Iordania, Siria respectiv Arabia Saudită, Kuweit, Irak.

Dacă ne punem întrebarea: pe cine deranjează independența energetică a Europei? Răspunsul este simplu: Rusia. Să fie Rusia în spatele cumplitului conflict din Siria? Răspunsul nu mai este deloc simplu și s-ar părea că nici prea prudent al da, în ipoteza că cineva l-ar ști (și sunt destui). Să mai cercetăm...

Se mai ridică două întrebări: va mai ajunge vreodată gazul în Europa și dacă da, pe care traseu? Pe cel pe care-l vrea Rusia, pe cel pe care-l vrea SUA ori pe cel pe care-l vrea Germania? Mai este cineva care „să poată” să vrea?! ...

Deocamdată nu, fiindcă la acest capitol nu există nici o Europă integrată și cu atât mai puțin unită! La acest capitol, ca și la multe altele ...

După șapte ani de război, din economia Siriei nu a rămas mai mult decât a rămas din cea a fostelor state socialiste după aproape trei decenii de restructurare în condiții de pace (ca să nu mai spunem că și la emigrare paralelismele și asemănările sunt de-a dreptul stranii – stranii, dar nu inexplicabile).

De exemplu, **rafinăria Banias** (construită cu Industrial – Import – Export, România, în 1975) este o ruină (ca și marea majoritate a rafinăriilor din Europa de Est).

În 2010, PIB-ul era de 60 mld. \$ iar astăzi este de circa 40 mld. \$! În 1997 se extrăgeau 600.000 barili petrol/zi iar în 2014 doar 60.000 barili/zi. În 2010 se exporta petrol în valoare de 4,7 mld. \$ iar în 2014, doar 0,14 mld.

Se spune că scăderea prețului petrolului (care afecta dramatic economia Rusiei) nu ar fi putut fi oprită decât prin destabilizarea Orientului Mijlociu. Și din nou se ridică întrebarea: să fi fost Rusia în spatele dezastrului din Siria? Dacă analizăm și situația din Irak, Afganistan, ajungem imediat la concluzia că ipoteza nu are prea mulți sortii de izbândă (evident, în condițiile unei analize cât de cât obiective). În sprijinul acestei ipoteze vine faptul că, cel puțin din punctul de vedere al marilor jucători pe piața hidrocarburilor, prețul la petrol a scăzut din două motive principale: dezvoltarea exponențială a producției ga-

zelor de șist în și de către SUA, respectiv menținerea unui preț scăzut de către Arabia Saudită pentru jugularea finanțării suporterilor statului islamic. Și nu numai a lor...

Descoperirea în Golful Persic a celui mai mare zăcămint de gaz metan complică și mai mult problemele existente deja.

Și dacă mai adăugăm faptul că prin Siria, Rusia are cale liberă la portul și baza navală din Tartus (singurul punct de acces în Marea Mediterană) și că Assad a refuzat implementarea proiectului gazoductului saudit alegându-l pe cel iranian, atunci întrebările și teoriile privind sărăcia încep să capete gust de bani și sânge și nu de cerneală, bibliotecă și universitate.

Seceta care a fost menționată în rândurile de mai sus a afectat în același timp și Rusia și SUA, Turcia, Iordania, Israelul, etc., dar aici nu s-a văzut și nu s-a auzit de nici un conflict izbucnit din senin pe motive de penurie de apă și secetă. Evident, seceta, modificările climatice, războiul din Irak, penuria de apă, etc au fost factori favorizanți dar nu determinanți ai conflictului “civil” din Siria. Oare să conteze atât de puțin suferințele a milioane de oameni, extinse peste timp, ani la rând, unul după altul, fără oprire, în fața intereselor unei gloate de decervelați, bolnavi de lăcomie și frica de a pierde controlul absolut asupra a ceva ce nu este rezultatul muncii și eforturilor lor și nici nu le aparține? Ei, parcă ar fi prima dată?! Ce este, a mai fost și ce a fost, va mai fi – spune Ecclesiastul.

Afganistanul este altă țară din același areal geografic în care, cel puțin pe ecranele media, ceea ce impresionează este sărăcia! Și a oamenilor dar și a locurilor! O însușire de munți sterpi și cenușii apărați de cei mai săraci și teribili lup-tători ai planetei, aproape cu mâinile goale, dacă ai în vedere tehnica de luptă a celor care ieri îi atacau iar astăzi îi apără dar și a celor care ieri îi apărau iar astăzi îi atacă!

Și unii și ceilalți voiau să binecuvânteze Afganistanul cu ce aveau ei mai bun: unul cu socialismul iar celălalt, cu democrația.

Unul se angaja în lupta de clasă, celălalt în lupta împotriva terorismului. Nici unul însă nu voia să

lupte cu singurul adversar pe care nu l-a învins nimeni: sărăcia. Dimpotrivă, veniseră să-l ajute... Nu să moară repede, ci să trăiască veșnic!

Analizii politici (unii chiar independenți) nu s-au lăsat păcăliți de furibunda campanie anti-teroristă pornită de Bush după 11 septembrie mai ales că, gurile rele – cam multe – spun că doar cu câteva zile înainte, cineva de la Casa Albă s-ar fi întâlnit cu ... Bin Laden! – desigur, teoria conspirației ...

Dar o declarație a Pentagonului (neluată în seamă de presa ... independentă), din noiembrie, 2002, (că așa e bine!) amintea, printre altele, că mai multe expediții afgano – americane (cine a spus că o democrație etalon nu poate colabora cu o dictatură religioasă exemplară, s-a înșelat!) susțineau că cele mai recente prospecțiuni identificaseră depozite minerale uriașe în subsolul celei mai sărace și pustiite țări din Asia.

Să mai reținem că din imprudență și cu mulți ani înainte (1985), Departamentul de Geologie din Afganistan publică un raport conform căruia în subsolul țării există resurse imense de fier, crom, aur, argint, uraniu, gaz metan (circa 150 mld. mc), magneziu, sulf, lapis lazuli, cărbune (peste 500 mil. tone), litium.

Rușii știau de gazul metan de prin 1957 iar de restul (mai ales de uraniu) s-au inspirat la fața locului, prin anii '80. Ceva însă nu le-a priit (probabil rachetele americane Sting) și în 1989, cu visteria secată și coada la locul ei au făcut „stânga-mprejur”. După care au venit cei de dreapta – au venit și nu mai vor să plece!

Evident, pe motive de democrație, terorism la care se adaugă, spun sursele specializate, rezervele de mai sus evaluate între 1.000 și 3.000 mld. \$!

Într-o exprimare mai explicită, Afganistanul are cele mai mari zăcămintele de fier, cupru, uraniu și litium din lume așa încât, și dacă ar fi fost locuită de călugării celor mai cuminți ordine creștine, tot ar fi fost găsiți vinovați de terorism și dușmani ai democrației !

Pe 13 iunie 2010, The New York Post anunța un eveniment cu implicații geostrategice și geopolitice de profunzime și de cuprindere globală: U.S.

Geological Survey (forul suprem în geologia și mineritul american) ghidonat atent și discret de CIA, cartografiaseră la detaliu toate zăcămintele din Afganistan care, la o primă strigare, au fost evaluate la 1.000 mld. \$.

Așa se face că imediat șahiștii geopoliticii de la Moscova elaborau deja noi “teorii ale deschiderii”, la Washington ochii „establishmentului” financiar ieșiseră din orbite, la Teheran îngrijorarea ajungea la maxim iar la Beijing strategii intrau în ședință de urgență.

În acest timp, 99% din populația afgană și nici o căpetenie tribală nu avea nici cea mai mică informație despre averile inimaginabile care-i vor fixa definitiv pe crucea sărăciei.

Și guvernul afgan și Hamid Karzai au fost anunțați printre ultimii (s-ar părea că aceasta este regula generală pentru aliații strategici). Dar dârzenia unui popor care nu s-a lăsat nici învins, nici cucerit în toată istoria lui multimilenară nu este de bun augur pentru cei care deja s-au înființat la bogata masă a resurselor Afganistanului. Între timp, vajnicii luptători anticorupție (cunoscuți și pe alte meleaguri) au fixat tariful: 30 milioane \$ pentru “convingerea” unui ministru.

Și fiindcă ridicolul nu are bun simț, sesizarea de corupție a fost făcută de niște oficiali americani care aflaseră că tocmai se acorda licența de exploatare a cuprului unor firme din China! Probabil că dacă licențele ar fi avut altă destinație, chiar și cu costuri mai mari și un lobby mai extins, nu s-ar mai fi adus nici o acuzație! Când a aflat de imensele rezerve (și pentru ce luptă de fapt), comandantul forțelor americane din Afganistan, gen. **David H. Petraeus** a exclamat: “Oh, Doamne, este un potențial absolut uriaș aici. Practic această țară stă pe comori”. Ulterior (după doi ani), **Wahidullah Shahrani**, ministrul minelor din Afganistan, a declarat că rezervele minerale ale țării nu sunt doar de 1.000 mld. \$ ci de peste 3 ori mai mari: 3.000 mld. \$!!!

În Afganistan, rata inflației este de 13,8%, rata somajului 35% iar indicele de sărăcie de 48,8%; dacă avem în vedere experiența recentă a Irakului, putem spune că în Afganistan încă este bine! ...

Nigeria este, de departe, cea mai bogată țară și unul din cele mai sărace state din Africa. Este cel mai mare producător și exportator de petrol din Africa. Producția zilnică de petrol: 2,4–2,5 mil. barili/zi și 21,5 mld.mc/ an gaz metan.

Țara	Locul în clasamentul producției de petrol	Locul după PIB/cap loc.
Nigeria	11	174 (2.600 \$/cap loc.)
Angola	17	137 (5.900 \$/cap loc.)
Sudan	31	170 (3.000 \$/cap loc.)

De menționat că nu dispune de nici o rafinărie pe teritoriul țării așa încât, la fiecare 1.000 \$ export de petrol pierde cel puțin tot atât prin importul de produse petroliere, combustibili etc.

În nordul țării, 70% din populație trăiește cu mai puțin de 1 \$/zi.

Desigur, de vină este corupția guvernamentală și organizația teroristă Boko Haram! ... Nici o mare corporație petrolieră nu are perimetre de exploatare în această parte a lumii! ... Cu câteva excepții: **Shell, British Petroleum, Chevron, Lukoil, ENI, Royal Dutch, Exxon Mobil**.

ONG-ul britanic Global Witness și Finance Uncovered (o rețea de jurnaliști de investigație prezentă în peste 60 de țări) a dat publicității un raport în care ENI și SHELL au fost acuzate de corupție la nivel înalt în Nigeria (de altfel, șeful autorității anticorupție din Niger, Ibrahim Magu a fost ținta unui atentat din care a reușit să scape "ca prin miracol" comentează presa).

Cu o populație de peste 186 milioane locuitori și o natalitate cu două cifre, Nigeria este țara a cărei populație are cea mai scăzută vârstă medie (sub 35 de ani) dar și șomajul cel mai ridicat în rândul tinerilor.

Dacă am face doar o mică inventariere a statelor africane exportatoare de petrol și am corela poziția deținută în clasamentul sărăciei, cu locurile deținute pe piața exporturilor de hidrocarburi, ar fi practic imposibil să nu se facă o corelare care ține de bun simț, nu în mod obligatoriu de competență sau nu știu ce înclinație politică:

Deși împreună au peste 20% din populația Africii și unele din cele mai mari bogății exploatare și exploatabile de pe întreg mapamondul, în ce privește sărăcia, s-ar părea că aceasta este inexorabilă și pe termen nedefinit legată de bogăția

acestor șări (ca de altfel și a altora).

Irakul este o altă țară bogată dar un stat sărac.

Dar despre Irak nimeni nu a scris mai temeinic și mai documentat decât **Noam Chomsky** în celebra lui carte "Doctrina șocului". Nu s-a schimbat însă nimic. Nicăieri și, probabil, niciodată!

O idee, care de fapt a străbătut întreaga istorie a lumii, se poate desprinde totuși din cele scrise mai sus: în toate timpurile și pe toate meridianele cei mai săraci oameni se află în țările cele mai bogate. Să fie oare sărăcia cea mai mare bogăție a lumii.

3. Concluzii (!?)

Este dificil a trage concluzii la o problemă crucială a omenirii care nu a avut soluții secole și milenii la rând și nici nu credem că vor fi găsite prea curând, ceea ce nu înseamnă că nu trebuie să minimizăm potențialul geostrategic al celei mai insiduale, perfide și "nevinovate" arme: nu o fabrică cineva, anume o dețin toți, cu o nimicitoare capacitate de automultiplicare și, în anumite condiții, atent stimulate, "trage"! Nu are tirul prea precis, este drept! Nu o dată cei care au armat-o și au "tras" au nimerit sub "focul" ei (Robespierre este un exemplu la îndemână, poate cel mai cunoscut și nu singurul)...

Nu avem simpatii cu o anume ideologie sau cu o anume mare putere (sau superputere), aliată, mai veche sau mai nouă, mai mult sau mai puțin strategică. Adevărul are puțini prieteni iar cei care-și duc existența prin preajma lui, la fel!

Nu am intenționat să analizăm și/sau să dezvoltăm o teorie sau alta, ci să ne apropiem de ceea ce considerăm a fi cauza fundamentală a sărăciei și permanentizării ei în toate erele și timpurile istorice, indiferent de doctrina politică dominan-

tă, indiferent de credințele religioase relevante.

Cauzele fundamentale ale sărăciei le considerăm a fi lăcomia și lipsa de morală. Nu lenea, nu beția, nu înclinația spre o viață conflictuală și parazitară împănată adesea cu accente criminogene.

Teoriile lui **H. Spencer** se dovedesc a fi în fapt o suită de excepții, cu un grad redus de cuprindere dar cu o mare încărcătură ideologică.

Studii recente și ample realizate de Universitatea Berkeley (California, SUA) documentează existența unor corelații inverse și puternice între avere și comportamentul social considerat a fi uman și firesc în sensul **că empatia, bunul simț și înclinația spre ajutorarea unui semen este invers proporțională cu averea** pe care o posedă un individ sau altul. Rezultatele studiului confirmă, dacă mai era nevoie de confirmare, învățăturile lui Aristotel și Platon: "lăcomia reprezintă fundamentul comportamentului neetic." Ei, și ce dacă! ar răspunde un pragmatic.

Se ridică apoi și întrebări ca: cine este mai sărac, un țăran din provincia Sichuan care nu are nici un ban, dar nu are nici datorii, sau un absolvent de medicină care are multe milioane datorii, dar și venituri foarte generoase? Deși nu agreeam ideea, dăm totuși citire uneia din concluziile Raportului Credit Suisse care afirmă că datoriile nu ar afecta inechitățile ... Prin urmare, dintre cei doi, mai sărac este țăranul chinez (comparația este însă cel puțin forțată).

Ridicând nivelul de generalizare, am putea să ne întrebăm în mod asemănător, de exemplu, care țară este mai bogată: Afganistanul cu cele 3.000 de miliarde dolari zăcămintele minerale sau Japonia care este practic lipsită de asemenea resurse? Sau poate Olanda, Belgia, Luxemburg...?

Nici aceste exemple nu sunt foarte bine alese. Dar dacă întrebarea devine: care țări sunt mai bogate, cele care au resurse sau cele care le exploatează? Pot fi două tipuri de răspunsuri: a) dacă țara care le prelucrează este aceeași cu cea care le deține, răspunsul este simplu; b) dacă țara care le exploatează nu este țara care deține resursele, atunci cu certitudine sărăcia rămâne "la proprietar".

Asemenea situații, de cuprindere globală, nu apar în analizele lui Herbert Spencer privind sărăcia și cu certitudine nici lenea, nici beția nu pot fi acceptate drept cauze ale sărăciei pentru mai bine de jumătate din teritoriul planetei.

Rapoartele OXFAM notează că: "Dacă în perioada 1990 – 2010 creșterea ar fi fost pro-săraci, 700 de milioane de oameni, majoritatea femei, nu ar trăi astăzi în sărăcie. Dar, în acest timp, veniturile celor mai săraci 10% dintre oameni au crescut cu aproape 3 \$/lună (!) în timp ce veniturile celor mai bogați 1% au crescut de 182 de ori!"

Și tot OXFAM (care-și bazează analizele pe rapoartele GLOBAL WELTH DATA BOOK – 2015) arată, cu o surprindere mută că averea primilor 52 cei mai bogați oameni ai planetei este egală cu averea celor mai săraci 3,6 miliarde locuitori ai planetei. Așa cum nisipul din pustiurile Africii alimentează cu minerale imensul bazin al Amazonului (deși nimeni nu ar fi crezut un astfel de lucru) la fel se pot pune în legătură cele două categorii de oameni, mai bine zis, averile de neînchipuit ale unora versus imensitatea masei și sărăciei celorlalți.

Altfel spus, legătura există chiar dacă nu se vede. Evident, această ipoteză nu poate fi și nu este valabilă doar dacă presupunem că toți cei 3,6 miliarde sunt, conform teoriei lui H. Spencer, hoți, drogați, bețivi, criminali etc; în acest caz este evident că omenirea s-a mai procopsit cu o problemă mare cât planeta!

Dar sărăcia nu se întinde doar prin stepele și pustiurile Asiei, ci și de-a lungul autostrăzilor și printre zgârie norii țărilor de o parte și de alta a Atlanticului. În Grecia și Spania, unul din trei copii trăiește în sărăcie iar în SUA, 30% dintre minori sunt în zona sărăciei, fiind afectați de lipsuri mari.

Economistul **Thomas Piketty** arată fără dubii că nici țările considerate bogate nu sunt ferite de nisipurile și deșertul în expansiune al sărăciei. Așa se face că în ultimii 30 de ani creșterea veniturilor celor mai săraci 50% dintre americani a fost de 0% în timp ce veniturile celor mai bogați 1% au crescut cu 300%. Vin apoi și instituțiile financiare globale de tipul Băncii Mondiale și FMI care avertizează că inechitatea și inegali-

tățile interne (din interiorul statelor) este mult mai mare decât în urmă cu trei decenii!

Din rapoartele acestor instituții (ca și din alte surse) aflăm că, de exemplu, în 1970, la nivelul Marii Britanii, doar 10% din profituri se întorceau la acționari (restul se investea), iar în 2010, 70%, iar 180 de țări nu înregistrau venituri nici cât cele mai mari 10 corporații.

Investitorii instituționali (cum ar fi fondurile de pensii) dețineau, în urmă cu 30 de ani, 30% din capital; astăzi, doar 3%! În cadrul corporațiilor, diferențierile salariale sunt colosale. La acest capitol este arhicunoscut exemplul directorului unei companii IT din India al cărui salariu este de 400 de ori mai mare decât salariul mediu la nivelul firmei. În 1980, producătorii de cacao primeau 18% din valoarea unei ciocolate; în 2010, doar 6% !!

Prin cele mai "s sofisticate" sisteme de lobby, marile corporații se sustrag tot mai mult de la obligațiile sociale și fiscale astfel că de exemplu, APPLE plătește cu titlu de impozite doar 0,005% din profiturile realizate în țările europene (2014 - 2016).

Aceste politici (combinat cu multe alte subterfugii și exceptări legiferate "la ordin") produc țărilor cu nivel scăzut de dezvoltare pierderi de peste 300 mld. \$/an.

OXFAM notează că 43-45% din averea miliardarilor trecuți în FORBES (în anul 2016) este conectată și rezultată direct din astfel de practici la care se adaugă corupția pe scară extinsă.

Michael Tanner din cadrul **Institutului CATO** **nota:** "sărăcia nu poate fi eradicată făcând-o confortabilă; nici unul din săracii cu un venit de sub 3 \$/zi nu va cheltui pentru toți copiii săi cât cheltuiește un bogat pentru unul din câinii săi favoriți."

Suntem parțial de acord și cu spusele lui **W. Churchill**: "Nu faci pe săraci mai bogați făcându-i pe bogați mai săraci"; spusele lui au fost însă valabile într-o epocă în care lăcomia globalistă, nu cuprindea întreaga planetă și nici mintea întregii umanității.

Deasemenea, nici avertismentul lui J.F. Kennedy

nu mai poate fi neglijat: „Dacă o societate liberă nu poate rezolva situația celor săraci și tot mai mulți, nu poate salva nici pe cei puțini, care sunt bogați”. Kenedy sesizase teribila putere a unei stări cu un potențial de detonare mai devastator decât a celor mai cumplite arme.

Otto Scharmer, cofondator al **Presecing Institute pentru Excelență în Educație** (decernat de MIT) a arătat și el, la rândul lui, ceea ce de secole este evident dar, nu știu de ce, nu vede nimeni: de felul în care un stat își tratează săracii va depinde capacitatea sa de supraviețuire: **Salvarea comunităților are prioritate în fața salvării corporațiilor** tot așa cum salvarea naturii și vieții însăși are prioritate în fața salvării unei civilizații ale cărei semne de decadență morală și spirituală s-ar părea că n-a fost nici când la un nivel atât de ... "înalt" ...!

Să ne amintim și de așa-numitul **indice de fragilitate statală** care măsoară fragilitatea unei construcții statale, a unei țări, având la bază o serie de 6 indicatori: migrația, refugiații, presiunea demografică, dezechilibrele economice, dezechilibrele sociale (săracii), diferendele dintre diferitele tipuri de minorități și majoritate.

Nici unul din statele lumii de astăzi, pe o scală de la 0 la 100, nu are indicele de fragilitate statală sub 70 (0 fiind valoarea minimă iar 100, valoarea maximă a acestui indice).

Iar arma sărăciei este peste tot luată în calcul și este cu atât mai omniprezentă și perfidă cu cât nu stă în banduliera soldaților, ci în birourile luxoase ale unor decidenți fără față și conștiință.

Încheiem acest periplu, trist și poate inutil, prin lumea celei mai la îndemână arme, lumea săracilor și a sărăciei, cu un citat al unuia din puținii oameni care au călcat pe suprafața pământului, **Mahatma Ghandhi**: "cea mai cumplită formă de violență este sărăcia." La care, să ne fie iertat că adăugăm și noi: și cea mai abjectă formă de lipsă de conștiință.

Nu orice sărac este leneș, drogat, bețiv, criminal după cum nu orice biped cu funcție este om ! ...

Al Treilea Război Mondial nu va fi: vechea logică a noului fals Război Rece și curioasa realitate a pernei moale a războiului prin interpuși

Dr. Matthew CROSSTON

În ultima vreme au existat zgomote oribile și furtuni în toate segmentele social media referitoare la un iminent al Treilea Război Mondial între Statele Unite și Rusia, majoritatea bazate pe implicare în creștere și o escaladare intensificată în Siria. Ultimile lovituri aeriene ale SUA (împreună cu partenerii și aliații săi Anglia și Franța) constituie un crescendo care, fără dubiu, duce la cele mai înalte niveluri de anticipație. La toate acestea adaug o mică atenționare contrară: nu vă țineți încă respirația cu privire la norii negri. Există deja multe dovezi ale unei relaționări respectuoase proiectată între Statele Unite și Rusia care îndepărtează orice bănuială că o confruntare fizică directă între cele două țări va avea loc. Printre aceste dovezi se numără și ultimele lovituri aeriene.

Chiar dacă nu există dubii că relațiile prezente dintre America și Rusia nu sunt nici luminoase și nici pozitive, există numeroase exemple de moderație pentru a arăta că niciuna dintre părți nu dorește și nu urmărește un război cu celălalt. În unele cazuri, aceleași dovezi care au făcut ca oamenii de peste tot să intre în fibrilație la idea setei de sânge a Războiului Rece sunt de fapt dovezi pe care oamenii trebuie să le rețină și datorită cărora războiul este improbabil. Să ne gândim la următoarele incidente/inițiative care au avut loc în ultimii câțiva ani și să ne gândim de câte ori oricare dintre ele ar fi putut duce la război sau la alte repercusiuni militare serioase între adversari:

- Susținerea, de către Rusia, prin prezență militară, a referendumului privind secesiunea Crimeii;

- Sancțiunile retaliatorii americane pentru această susținere a dus la deprecierea la jumătate a valorii rublei și acest lucru a deteriorat semnificativ câștigurile și puterea de cumpărare ale rușilor obișnuiți;

- Cea mai notabilă inițiativă retaliatorie a Rusiei la acele sancțiuni a fost presupusul amestec în alegerile prezidențiale americane din 2016;

- Legea Magnitskii (la care s-au adăugat alte noi sancțiuni acum câteva săptămâni) este de fapt un fel de pedeapsă de orgoliu: America a trecut pe lista neagră o serie de prieteni influenți ai lui Putin (oligarhi) care nu mai pot intra în America;

- Închiderea unor oficii diplomatice atât în Rusia cât și în America, cu un plan ulterior de escaladare a expulzărilor reciproce de diplomați pe care fiecare țară îl va respecta riguros;

- O țară o acuză pe cealaltă că ignoră atacurile cu arme chimice împotriva populației siriene;

- O țară o acuză pe cealaltă că inventează atacuri chimice împotriva populației sirienene;

- Zvonuri despre o înregistrare compromițătoare din punct de vedere moral a președintelui SUA cu ocazia unei vizite anterioare în Rusia;

- Zvonuri despre demersuri secrete pentru blocarea/și sau deturnarea miliardelor de dolari presupuse a fi ascunse pe tot globul de către președintele Putin;

- Și, bineînțeles, cea mai mare dintre toate: ambele părți intervin în războiul civil din cealaltă țară dar în favoarea părților opuse ale conflictului.

Aceasta este o listă destul de impresionantă a dezacordurilor, disputelor, conflictelor sau agresiuni pur și simplu. Au existat războaie care au izbucnit peste tot în lume ca urmare a unor mult mai puține incidente, mult mai puțin intense acuzații și manevre. Din această cauză, mulți sunt obsedați astăzi de așa-zisul Nou Război Rece. Trebuie să salutăm Noul FALS Război Rece. Toate rațiunile prezentate mai sus trebuie să fi fost un motiv suficient pentru o confruntare cinetică între cele două țări. Și, cu toate acestea, nu a intervenit niciun conflict direct. Statele

Unite au lansat lovituri aeriene "surpriză" în Siria nu o dată, ci de două ori. Și, "ca prin minune," nici un militar rus în uniformă oficială nu a fost ucis în vreunul din cele două atacuri aeriene. Atunci când Casa Albă face o conferință de presă cu microfoane pentru a mulțumi aliaților săi pentru cooperare și asistență, realitatea nerecunoscută este că unul dintre acei aliați este, de fapt, Rusia: cele două părți au colaborat, cel puțin comunicațional, înaintea loviturilor aeriene pentru a fi sigure că numai ținte militare siriene propriu-zise sunt atinse și că prezența militară oficială rusă are timp să fie retrasă din zona respectivă. Este, bineînțeles, o veste proastă pentru oricare dintre sirieni și toți sirienii: tot ceea ce au spus de fapt ambele țări de-a lungul întregului război civil este că nu e nicio problemă să verși sânge sirian atâta timp cât nu se varsă sânge american sau rusesc în același timp. Aceasta este perna moale a războiului prin interpuși. Cel puțin când este vorba de americani și de ruși. Și, iar, niciun comentariu asupra acțiunii acestui baros asupra ambelor părți siriene din interiorul Siriei.

Problema cu analizele în curs cu privire la relațiile ruso-americe este aceea că sunt, în final, vinovate de acel grosolan păcat academic: nu sunt falsificabile. Îi învățăm pe tinerii noștri doctoranzi că atunci când o investigație serioasă a demarat, ei trebuie să se asigure că proiectul lor are șansa de a fi, de fapt, unul greșit. Acest principiu al posibilității falsității este integrat în proiectele și în mințile noastre pentru a ne asigura că nu suntem părtinitori și că nu ne proiectăm dorințele noastre în concluziile la care ajungem. Date fiind complexitatea, ambiguitatea și natura alternativelor concurențiale ale securității globale și războiului, este simplu de constatat importanța principului descris: este uluitor și ușor să "obții rezultatele pe

care le dorești" dacă ești decis să privești o chestiune într-un anume fel. Descoperirea datelor și interpretarea probelor este un lucru simplu. Problema este atunci când analistul trebuie să se străduie să nu ignore contra-probe și explicațiile alternative care tulbură apele rezultatului dorit.

Exact acest lucru s-a întâmplat timp de (cel puțin) trei ani în privința modului cum am analizat relațiile ruso-americe. Chiar datele pe care atâtea agenții de presă și presupuși experți ruși din Occident le utilizează drept "dovadă" pentru un Nou Război Rece de necontestat sunt poziționate în așa fel încât să arate modul în care două țări au ales să NU înceapă un război și să NU să se confrunte fizic atâta timp cât pot avea simplu atât de multe țări care să facă acest lucru în locul lor. În locul unor vești proaste dovedite, se poate la fel de ușor argumenta că sunt dovezi ale unor vești bune.

Interpretare. Aceasta este esența activității noastre în materie de probleme globale, securitate internațională și intelligence. Chiar în acest moment încălcăm unele dintre principiile noastre esențiale de cercetare pentru a păstra un singur rezultat analitic dorit. Poate că cel mai îngrijorător lucru este că rezultatul dorit în acest caz este unul mai periculos, mai violent și mai responsabil. Poate că e straniu să spun asta, dar, pe moment, se pare că oamenii cărora cu toții trebuie să le mulțumim pentru evitarea prăpastiei adevăratului război nu sunt intelectualii și savanții noștri ci liderii celor două țări despre care toți încearcă să se pronunțe că sunt chitiți să se distrugă reciproc. Salutăm ciudata logică a Noului Fals Război Rece și curioasa realitate a pernei moi a războaielor prin interpuși.

Dr. Matthew CROSTON

Dr. Matthew Crosston este Vice-președinte Executiv al ModernDiplomacy.eu. Este conducător superior de doc-

torate la Școala de Securitate și Studii Globale din cadrul Universității Militare Americane și a fost numit recent viitorul Co-Editor al originalului *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*. Lucrările sale sunt catalogate la: <https://brown.academia.edu/ProfMatthewCrosston/Analytics>

UE riscă să moară din cauza miopiei

**Giles Merritt, fondator și
Președinte al Friends of
Europe**

Dacă Uniunea Europeană ar muri, așteptarea ar fi ca pe certificatul de deces să fie trecută inerția drept cauză. Miopia este totuși o cauză mai probabilă. Miopia riscă să devină boala terminală a proiectului european.

„Nu doresc să aparțin unei generații de somnambuli” a spus Președintele francez Emmanuel Macron la Strasbourg săptămâna trecută. Acesta a subliniat în fața Parlamentului European și faptul că soluțiile identificate la problemele din trecut nu mai sunt potrivite pentru problemele din prezent. Aceasta este o temă pe care politicienii și liderii din întreaga Europă ar trebui să o repete la nesfârșit.

Dificultățile pe termen lung cu care se confruntă Europa sunt dăunătoare, iar dacă opinia publică nu poate fi conștientizată de ele, puterea asupra electoratului partidelor populiste va scădea substanțial. Dar, pentru început, un adevăr simplu.

Diminuarea din ultimul deceniu a dorinței de integrare europeană nu are nimic de-a face cu proasta conducere și are totul de-a face cu condițiile economice. Liderii naționali ai UE sunt blamați în mod constant, dar realitatea este că politicile de austeritate de după criza economică din 2008 și creșterea redusă sau lipsa creșterii în Europa au blocat politicienii și voturile acestor

ra într-o stare de refuzare a riscului.

Lipsa acestei acțiuni pune întregul proiect european la risc de declin și dezmembrare treptată.

Este important ca noi europenii să înțelegem acest aspect deoarece tendințele pe termen lung indică o continuare a creșterii scăzute în cazul în care nu se implementează politici noi. Obiectivul trebuie să fie să strunească economiile europene către niveluri de creștere mai ridicate care conduc către o piață unică, către euro și către „marea” extinderea a UE.

Lipsa acestei acțiuni pune întregul proiect european la risc de declin și dezmembrare treptată. „Nu cu o explozie, ci cu un geamăt” așa cum afirma poetul T.S. Elliot în legătură cu modul în care va sfârși lumea.

Care sunt aceste tendințe pe care mioapa Europă trebuie să se concentreze imediat? Cea mai evidentă este declinul demografic dar îndeaproape se află și vulnerabilitatea tehnologică, standardele de viață în scădere și intensificarea tensiunilor sociale. Toate sunt cunoscute, dar ignorate.

Politicienii care doresc să fie realeși refuză să devină prorooci ai sfârșitului. Jurnaliștii răspund apetitului public pentru știri și lipsă de educație. Acesta este fără îndoială motivul pentru care gravele implicații ale îmbătrânirii Europei primesc atât de puțină atenție. Faptul că peste doar zece ani aproximativ 40% din populația Europei va avea peste 65 de ani este considerată o problemă care ține de sănătate și pensii.

Dar acesta este doar vârful icebergului. Mult mai îngrijorătoare este reducerea forței de muncă în Europa. Unii ar putea spune că este bine pentru cei care caută locuri de muncă, dar este greșit. Forța de muncă a UE în 2028 de 240 milioane de oameni va fi de doar 207 milioane la jumătatea secolului în condițiile în care imigrația rămâne la nivelurile actuale, dar poate fi redusă în mod dezastruos la 169 de milioane dacă imigrația este încetinită sau chiar oprită. Reducerea cu 33 de milioane a plătititorilor de taxe și a consumatorilor din economia europeană în următorii treizeci de ani va fi extrem de gravă, iar o reducere cu 60 de milioane de omani va fi catas-

trofică.

Economia europeană are nevoie de avânt pentru a putea evita colapsul politic și economic.

Europa are nevoie imediată de planificarea modului în care să abordeze declinul demografic. Veniturile medii sunt deja la nivelul a două treimi din cele ale americanilor și sunt pe cale să coboare la trei cincimi. Economia europeană are nevoie de avânt pentru a evita colapsul politic și economic.

Avântul ar putea veni dintr-o strategie de investiții într-o Europă încrezătoare și fermă care să vizeze educația, sănătatea și locuințele. Dacă s-ar discuta reformele de guvernare ale zonei euro prin prisma împrumuturilor pentru construcția unei Europe mai energice, rezervele guvernelor nord-europene s-ar reduce. Modestul „Plan Junker” de alocare a 315 miliarde de euro pentru infrastructură ar trebui să fie considerat un program pilot.

Ideea de bază este că un număr mai mare de spitale, școli și locuințe este necesar pentru îmbătrânita populație a Europei și pentru sângele tânăr pe care îl aduce imigrația. Efectele pompării-amorsării vor reenergiza economiile încete și vor permite proiectului UE să își reia ambițiosul avânt.

Publicat inițial de către Prietenii Europei, www.friendsofeurope.org, și republicat prin amabilitatea autorului.

RELAȚIILE TURCIA – NATO : CĂTRE RUPTURĂ?

Dinu COSTESCU

Încetarea relațiilor dintre Turcia și Alianța Nord-Atlantică - doar o chestiune de timp? Iată o întrebare care ar fi fost greu de imaginat în urmă cu câțiva ani, sau, mai exact, în toată perioada de după primirea Turciei în NATO, în anul 1952, perioadă în care țara de la Bosfor și Dardanele și-a îndeplinit cu fidelitate misiunea încredințată de alianța politico-militară occidentală - aceea de

a fi bastionul de pază al flancului estic al NATO și zid de netrecut în fața expansiunii fostei Uniuni Sovietice și a ideologiei comuniste către Europa și, în general, către zonele din sfera de interese a Occidentului aflat în acerbă competiție impusă de geopolitica războiului rece de după încheierea ultimei conflagrații planetare.

Astăzi, pe fondul evoluțiilor pe care lumea le parcurge, inclusiv în regiunea Orientului Mijlociu, nu sunt puțini analiștii și comentatorii care susțin ideea că NATO este, ea însăși, confruntată cu o criză la originea căreia pot fi identificate cei puțin trei elemente cauzatoare: este vorba, în primul rând, de ascensiunea, pe eșichierul global și într-un ritm tot mai accelerat, a vizibilității și ofensivității Federației Ruse, fapt care amenință în mod serios cu fantoma revenirii la climatul care a caracterizat ordinea globală bipolară de după cel de-al doilea Război Mondial. În al doilea rând, vorbim de regresul relativ pe care Statele Unite ale Americii îl înregistrează în cadrul sistemului global de relații și politici externe, fapt care l-a determinat pe liderul de la Casa Albă să ceară aliaților Americii suportarea eforturilor financiare pentru protecția pretinsă din partea Statelor Unite, protecție care nu a constituit niciodată până acum o chestiune concepută în termeni amintind de logica tranzacțiilor comerciale. Este vorba, în ultimul rând, de ceea ce poate fi etichetat drept eșecul comun al Statelor Unite și al Uniunii Europene - cei doi principali „piloni de susținere” ai NATO - în gestionarea relațiilor cu Turcia lui Recep Teyyp Erdogan, fapt generator de tensiuni care au mers chiar până la amenințările formulate de liderul de la Ankara cât privește retragerea Turciei, mai devreme sau mai târziu, din calitatea de membru al Alianței Atlantice. Nu poate fi ignorată evidența că, din aliatul cel mai vechi și cel mai fidel al Americii, Recep Teyyp Erdogan se afirmă drept unul din opozanții inflexibili ai euroatlantismului căruia îi opune ostentativ doctrina și ambițiile sale neo-otomane care țintesc la o reconfigurare geopolitică și de forțe a Orientului Mijlociu, în care Turcia să se afirme ca paradigmă ideală și ca model atotputernic și omniscient pentru toate problemele regiunii. Ofensiva botezată „Scutul Eufratului”, pentru stoparea expan-

siunii minoritarilor kurzi sirieni la vest de apele Eufratului, urmată de operațiunea „Ramura de Măslin”, soldată cu ocuparea enclavei kurde Afrin din nord-vestul Siriei, intențiile declarate ale lui Erdogan de a continua campania militară asupra orașului kurd Manbij - unde sunt staționate importante efective combatante americane - și, în final, de a ajunge în extremitatea nord-estică a Kurdisatnului sirian, la frontiera cu Irakul, adică, practic, de a constitui, în teritoriul sirian, o zonă-tampon de securitate, de-a lungul întregii granițe cu Siria, au fost tot atâtea motive care au înveninat raporturile Turciei cu Statele Unite, în condițiile în care Administrația Trump a acordat o puternică susținere militară, logistică și morală unităților combatante ale etnicilor kurzi sirieni pe care guvernul de la Ankara îi consideră a fi teroriști și a reprezenta o amenințare existențială la adresa intereselor de securitate națională a Turciei.

Desigur, disensiunile legate de abordarea diferită a chestiunii kurde nu sunt singurul motiv de tensionare a raporturilor dintre Ankara și Statele Unite. Faimoasa decizie a lui Donald Trump de recunoaștere a Ierusalimului drept capitală „eternă” a Statului Israel și de a transfera sediul ambasadei americane de la Tel-Aviv în „orașul sfânt” a oferit lui Recep Teyyp Erdogan prilejul de a se erija în apărător al „celui de-al treilea loc sfânt al Islamului”, făcându-se, astfel, continuator, peste veacuri, al sultanului otoman Abdulhamid al II-a, cunoscut, între altele, pentru opoziția sa categorică față de Declarația Balfour și, implicit față de înființarea în Palestina a unui „cămin național evreiesc”, așa cum promitea lordul Balfour în numele Majestății Sale Britanice. În luna decembrie 2017, în fața unei adunări a comilitonilor săi din partidul islamist al Dreptății și Dezvoltării, președintele turc se adresa omologului său de peste Ocean cu aceste cuvinte: „Domnule Trump, nu vom abandona Ierusalimul care, pentru musulmani, constituie o linie roșie”.

Pe de altă parte, Statele Unite au o viziune cât se poate de critică asupra apropierei accelerate dintre Ankara și Rusia lui Vladimir Putin, inclusiv prin achiziționarea sistemelor rusești de apărare antiaeriană S 400 - o mișcare deloc obișnuită

pentru un important stat membru al alianței NATO.

Funcționarea mecanismelor NATO se bazează pe o deplină încredere și relaționare între statele și armatele membre, codificată în Articolul V din Carta constitutivă care prevede că orice atac împotriva unui stat membru va fi considerat drept agresiune împotriva tuturor statelor membre.

Nu este greu de remarcat că, în ultimii ani, mai toate opțiunile strategice ale lui Recep Teyyp Erdogan s-au transformat în eșecuri, începând cu politica sa siriană și susținerea clandestină acordată unor grupuri jihadiste opuse regimului Bashar Al-Assad, până la obsesia terorismului kurd care, la rîndul său, a contribuit fundamental la degradarea relațiilor Turciei atât cu Statele Unite, cât și, prin ricoșeu, cu Alianța Nord-Atlantică. Dificultatea pe care președintele Erdogan o are în stabilirea și punerea în practică a unei strategii câștigătoare nu este străină, la rîndul său, de un alt eșec înregistrat de liderul turc atunci cînd a sperat că va putea să exploateze în avantajul său, marile schimbări produse în vecinătatea regională de așa - numita „primăvară arabă” pentru a-și crea imaginea și poziția unui erou și a unui lider regional care să influențeze decisiv evoluțiile regionale și să proiecteze Turcia islamică în prim-planul eșichierului strategiei globale. Defularea declanșată împotriva societății turce după tentativa eșuată de lovitură de stat din vara anului 2016 nu a ocolit nici armata națională, surse de la sediul NATO din Bruxelles afirmând că eșaloanele militare turcești integrate structurilor NATO au fost „epurate” în proporție de 60 - 80%, au fost marginalizate sau au cunoscut masive cereri de azil în străinătate ale cadrelor operative și de comandă. Refuzul constant al Washingtonului de a răspunde pozitiv la insistentele cereri de extrădare a imamului Fethullah Gullen, rezident în America și acuzat de către Recep Teyyp Erdogan de a fi inițiator și instigator al puciului din iulie 2016 a deschis o amenințătoare breșă în soliditatea relațiilor dintre Turcia și Statele Unite și, implicit, dintre Turcia și structurile Alianței Atlantice. O breșă pe care au adâncit-o o dată mai mult și disensiunile dintre ostilitatea lui Erdogan față de minoritarii kurzi sirieni, pe de o parte, și susținerea pe care

Administrația Donald Trump a acordat-o aceluiași kurzi în campania comună împotriva jihadiștilor din Statul Islamic.

Dacă la toate acestea se adaugă faptul că Uniunea Europeană a suspendat sine-die negocierile de aderare a Turciei într-un context în care relațiile dintre comunitatea europeană și euroatlantică cu o Turcie tot mai implicată în relații de parteneriat și cooperare strategică cu Federația Rusă, se poate înțelege lesne că „epoca de aur” a cochetării dintre Turcia, pe de o parte și NATO și comunitatea occidentală, pe de altă parte s-a încheiat, de facto, cu toate consecințele care pot, în perspectivă, să erodeze și mai mult soliditatea și buna funcționare a acestor raporturi.

Desigur, NATO nu are, conform constituției sale, nici un mandat și nici atribuții de a lua poziții sau a iniția imixțiuni în probleme care țin de situația internă din statele membre. Dar asperitățile strategice care există între Turcia și NATO, însoțite de orientarea autocratică ascendentă a regimului Erdogan face dificilă continuarea unor relații „ca în vremurile bune”. Cu prilejul vizitei pe care, în luna ianuarie, Recep Teyyp Erdogan a făcut-o la Paris, președintele Emmanuel Macron i-a spus oaspetelui său că „visul de aderare a Turciei la Uniunea Europeană a fost unul „nerealist”.

Se va ajunge, oare, la aceeași concluzie și în ceea ce privește continuitatea relațiilor dintre Turcia și Alianța Atlanticului de Nord?

Revigorarea democrațiilor muribunde se face cu ajutorul oamenilor de rând, nu a politicienilor

Shada ISLAM, Director Europe & Geopolitics din cadrul Friends of Europe

Rezultatele atacurilor militare conduse de SUA în Siria ne vor da de lucru pentru o perioadă de timp. Sfârșitul unui război care a durat șapte ani și stabilirea păcii în Siria sunt extrem de importante pe agenda globală. Evoluțiile acestea accentuează de aseme-

nea și necesitatea de a aborda urgent problema revigorării democrațiilor muribunde.

Populiștii, neliberalii, autoritarii, dictatorii militari și foștii lideri democrați care au devenit nedemocrați strică peisajul și transformă lumea într-un loc mai periculos. Cea mai puternică națiune a lumii este condusă de către un om care este obsedat de Twitter. Există și alți lideri care înjură și se laudă. Politica pe fragmente sonore devine normă.

Ce este de făcut? Democrația înseamnă politică. Iar politica înseamnă politicieni. Iar politicienii aparțin partidelor politice. Prin urmare, democrația este legată de partidele politice, iar cei care sunt aleși primesc cele mai multe voturi, ocupă locuri în Parlament, votează legi, par importanți.

Ei bine, democrația este și despre oameni. Este despre noi toți conviețuind, împărțind lumea și asumându-ne responsabilitatea pentru asta.

Pe măsură ce lumea devine mai tribală și mai polarizată, iar dezbaterea politică devine mai superficială, nu este surprinzător că din ce în ce mai mulți oameni se satură de politicieni, de luptele lor interne, de tendința lor de a pune partidul mai presus de națiune. Se satură de neglijența pe care aceștia o au vis-a-vis de interesul cetățenilor. Se satură de corupția lor morală și/sau pecuniară. De satură de dominația lor, de neglijența lor și de egoul lor.

Și în timp ce atenția tuturor tinde să fie focalizată pe cei care îi urmează și votează fanatici, există și un alt aspect global mult mai sensibil. Este vorba despre oamenii „obișnuiți” care iau lucrurile în propriile mâini pentru a fi în beneficiul bunului public comun. Ei fac acest lucru prin intermediul inițiativelor individuale, a acțiunilor locale, a mișcărilor naționale și a campaniilor globale.

Să ne înțelegem: în timp ce politicienii se cearță, oamenii obișnuiți formează și reformează lumea. Fie că este vorba despre încercarea de a opri masacre sau a adăposti refugiați, fie că este vorba despre oprirea crimelor și interzicerea armelor, fie că este vorba despre curățirea parcurilor și a străzilor, de solicitarea hranei sigure

sau de lupta pentru șanse egale, este povestea oamenilor care își unesc forțele, care uită de disputele dintre ei și abordează provocări comune.

Tinerii americani ies în stradă cerând încetarea atacurilor armate, anti-brexiștii încearcă să oprească Brexitul, maghiarii protestează împotriva politicilor și acțiunilor lui Victor Orban și mulți cetățeni israelieni cer încheierea păcii cu palestinienii. Acțiunile acestor oameni devin mai mari, mai puternice și mai ambițioase.

Aceste realități apar foarte rar în titlurile ziarelor, iar dacă se întâmplă acest lucru, sunt imediat înlocuite de către voci virulente și toxice care consideră că lumea este un tărâm al unei nesfârșite competiții. Cei răi ajung în titlurile ziarelor și își zdrobesc adversarii prin intermediul canalelor sociale. Ura și prejudecata primesc atenția tuturor. Dar, realitatea din lumea de astăzi nu se referă doar la cei care insultă și ofensează. Realitatea prezentă se referă și la o conectivitate constructivă a oamenilor care lasă la o parte diferențele dintre ei și durerile proprii pentru a-și uni mâinile în speranța unei schimbări pozitive.

Să ne înțelegem: în timp ce politicienii se cearță, oamenii obișnuiți formează și reformează lumea.

Asemenea ca în „En Marche” din Franța, unele mișcări au lideri. Dar majoritatea acestor mișcări sunt amorfe, împrăștiate, volatile și fără lider. Unele au o existență scurtă, altele una mai lungă.

Cu siguranță mișcările spontane nu pot înlocui partidele politice bine organizate. Cu toate acestea, ele sunt necesare pentru a construi și a menține societăți deschise și inclusive, pentru a ține politicienii cu picioarele pe pământ, pentru a nominaliza și a atrage atenția, pentru a menține politica la un anumit nivel de curățenie și pentru a determina schimbarea constructivă. Uneori, vocile lor sunt acoperite de voci mai puternice. Uneori – așa cum este mișcarea #MeToo – ele pot transforma comportamente.

Așa cum este cazul jurnalismului autentic și independent, campaniile politice și sociale sunt extrem de importante pentru supraviețuirea de-

mocrației. Nu este deci surprinzător că în state precum Ungaria, Polonia, Turcia și Rusia, atacurile mediatice și demonizarea organizațiilor societății civile sunt mărci ale autocrațiilor și ale neliberalilor.

Aflându-se pe un teren sensibil, UE nu se mai poate bizui pe partidele politice pentru promovarea libertății și a democrației, nici pe plan intern, nici pe plan extern. Așa cum demonstrează înclinația Partidului Popular European către Orban, eșecul Partidului Republican de a guverna prin Trump, dezbaterele partidelor politice în legătură cu Brexitul sau lipsa unei soluții negociate pentru Catalonia, nu ne mai putem baza pe politicieni când vine vorba despre interesul național sau public.

UE nu se mai poate bizui pe partidele politice pentru promovarea libertății și a democrației.

Dacă UE este serioasă în privința reînnoirii democrației atât la nivel european, cât și global, ea trebuie să se angajeze mai serios cu actori nestatali, inclusiv autorități locale și regionale, oameni de afaceri, lideri de sindicate și studenți, grupuri de femei și reprezentanți ai minorităților etnice și religioase.

Aceste discuții nu mai pot rămâne la nivelul de simplu ritual, ele sunt obligatorii. Sprijinul financiar și moral acordat grupurilor pro-democratice de la nivel național sau internațional ar trebui dublat. Comisarii europeni și membrii Parlamentului European trebuie să părăsescă zona lor de confort și să înceapă lupta cu cei răi.

Discursurile și scurtele apariții la conferințe sau convenții nu mai sunt suficiente. Având în vedere apropierea alegerilor pentru Parlamentul European, schimbarea regulilor UE cu privire la angajamentul public este de necesitate imediată. Este momentul să devenim personali și să stabilim legături emoționale.

Da, oamenii sunt seduși de populismul de pretutindeni. Dar, mult mai mulți oameni fac eforturi pentru a împiedica lumea să ajungă la disperare. Ei sunt cei care merită sprijinul și atenția noastră.

Publicat inițial de Prietenii Europei, www.friendsofeurope.org, și republicat prin amabilitatea autorului.

Declarația Asociației pentru Științe Politice din Armenia:

Este momentul să gândim limpede

Declarația Asociației pentru Științe Politice din Armenia: Este momentul să gândim limpede. Asociația pentru Științe Politice din Armenia își exprimă profunda preocupare cu privire la evenimentele care au loc în prezent în Armenia. Atacul din data de 20 aprilie asupra mașinii de serviciu a Ministrului Apărării, desfășurat în timpul îndatoririlor de serviciu, reprezintă o dovadă clară a faptului că actuala situație amenință statalitatea Armeniei, care se află de facto în condiții de război, și poate crea condiții pentru multiple ingerințe externe dăunătoare. Chemările la înaltă trădare pentru beneficii financiare sunt deosebit de periculoase. Asociația pentru științe Politice din Armenia, o organizație care reunește profesioniști din domeniul științelor politice, este îngrijorată de polarizarea și adâncirea confruntării de la nivelul societății. Interesul național ar trebui să primeze în fața intereselor politice. Asociația pentru Științe Politice din Armenia solicită începerea negocierilor fără pre-condiții și își oferă sprijinul profesional.

În numele Consiliului Asociației pentru Științe Politice din Armenia, Președinte Onorific al Asociației, Doctor în Științe Politice, Profesor, General-locotenent Hayk Kotanjian.

Armenia: nu încă o altă revoluție colorată

Nora T. KALINSKI

Spre deosebire de revoluția din Ucraina, chiar și guvernul interimar din Armenia va înclina către Rusia

Au fost necesare mai puțin de două săptămâni de proteste pentru ca Prim-Ministrul armean Serzh Sargsyan, fostul președinte al țării cu două mandate care spunea că nu va ocupa funcția de premier, să renunțe la funcție. Liderul protestatarilor de săptămâna trecută a vorbit despre o „revoluție de catifea”, făcând referință la revoluțiile colorate pro-democratice de la începutul anilor 2000 care au avut loc în fosta Uniune Sovietică și Balcani. Dar aceasta nu a fost o revoluție colorată. Revoluțiile colorate au scos statele în care au avut loc aceste evoluții de pe orbita Rusiei. Armenia însă nu are opțiunea aceasta.

Limitele occidentului

În cazul revoluțiilor colorate din trecut, Occidentul a oferit sprijin indirect protestatarilor prin intermediul organizațiilor neguvernamentale. Cu toate acestea, nu există dovezi clare cu privire la sprijinul financiar direct sau de altă natură materială al Statelor Unite sau al altor state europene acordat protestelor din Armenia. De fapt, nici un guvern occidental nici măcar nu l-a criticat pe Sargsyan sau pe guvernul pe care acesta l-a condus. Un număr redus de ONG-uri sprijinite financiar de Occident au semnat o petiție în sprijinul protestelor, dar acest lucru nu sugerează iminența unor transformări politice critice.

Dar, chiar dacă este puțin probabil ca protestele să fi fost conduse din exterior, nu înseamnă că puterile externe nu pot profita de ele. Dacă revoltele din Armenia continuă – posibil cu ajutorul Occidentului – vecinul Azerbaidjan poate fi tentat să profite de asemenea. Ambele state ocupă un loc vulnerabil în Caucazul de Sud, fiind si-

tuat în vecinătatea Rusiei, iar instabilitatea de acolo ar determina Moscova să devieze resurse din zonele pe care se focalizează Occidentul, cum este Siria, pentru a restabili controlul asupra acestora. După cum arată lucrurile în prezent, Occidentul este mulțumit de modul în care se desfășoară lucrurile. Armenia este un aliat cheie al Rusiei într-o zonă tampon de importanță crucială, astfel că Rusia a adoptat deja o poziție defensivă.

Deși Occidentul poate agrava lucrurile, nu poate spera ca Armenia să se alăture taberei occidentale. Opoziția din Armenia l-a criticat pe Sargsyan pentru relațiile sale apropiate cu Rusia, dar nu există un curent anti-rus puternic în politica armeană. Alianța „Ieșirea” sau Yelk, singurul partid liberal din Parlament care se opune integrării în Uniunea Economică Eurasiatică condusă de Rusia, are doar nouă locuri din cele 105. Acum se va forma un guvern interimar, iar protestatarii solicită organizarea de noi alegeri. Chiar dacă voturile protestatarilor slăbesc conducerea Partidului Republican, noul guvern va urma coordonatele politice ale guvernului anterior atunci când vine vorba de Rusia. Spre deosebire de revoluția Euromaidanului din Ucraina din 2013-2014, unde majoritatea cetățenilor erau pro-occident, în Armenia chiar și guvernul interimar va înclina către Rusia. Obiectivul Occidentului este acum instabilitatea și nu schimbarea de regim.

Garanțiile Rusiei

Situația aceasta se datorează faptului că nevoile economice și de apărare ale Armeniei dictează apropierea de Rusia. Armenia nu are ieșire la mare, iar granițele sale cu Azerbaidjanul și Turcia sunt închise. Are o graniță de aproximativ 27 de mile (44 kilometri) la sud cu Iranul și o graniță mult mai mare la nord cu Georgia. În anul 2016, 31% din importurile Armeniei au provenit din Rusia via Georgia, incluzând resurse energetice, alimente și vehicule. Averile multor oligarhi din Armenia depind de comerțul cu Rusia și, așa cum se obișnuiește în multe state fost-sovietice, aceștia au destul de multă putere. Dacă Armenia dorește să evite o recesiune severă și reducerea

importurilor de energie, alimente sau alte bunuri, relațiile comerciale bune cu Rusia sunt obligatorii.

Rusia protejează Armenia de amenințările de securitate venite din partea Azerbaidjanului sau a Turciei. Armenia este blocată într-un conflict înghețat cu Azerbaidjanul pentru regiunea Nagorno-Karabah și un număr de provincii azere pe care Armenia le-a ocupat în timpul războiului pentru această regiune la începutul anilor 1990. Granița dintre cele două state este o zonă sensibilă, cu încălcări zilnice ale acordurilor de încetare a focului. Rusia menține o oarecare stare de echilibru între cele două părți. Rusia realizează acest lucru poziționându-se ca și principal furnizor de armament pentru ambele părți implicate în conflict. Dacă ar izbucni războiul între cele două părți, Turcia ar putea interveni în sprijinul Azerbaidjanului. Un astfel de război ar putea să se extindă și la regiunile musulmane ale Rusiei din Caucazul de Nord. Un război în Caucaz este ultimul lucru pe care și-l dorește Rusia, mai ales că acum analizează cel mai bun mod de a răspunde atacurilor aeriene conduse de SUA împotriva regimului Assad din Siria.

Azerbaidjanul nu are un avantaj militar decisiv asupra Armeniei, dar dacă tensiunile din Armenia duc la un haos politic la nivelul superior al guvernului, Azerbaidjanul poate încerca să profite și să recucerească o parte din teritoriul pierdut în războiul din 1988-1994. Situația nu este atât de gravă în Armenia, așa că Azerbaidjanul așteaptă. Dar membrii parlamentului din Azerbaidjan susțin protestele din Armenia în speranța că îndepărtarea lui Sargsyan va fi urmată de îndepărtarea clanului de politicieni armeni care provin din Nagorno-Karabah, cum este și Sargsyan. Sprijinul Azerbaidjanului pentru proteste indică faptul că Azerbaidjanul încearcă să folosească aceste proteste pentru propriul avantaj.

Amenințarea pe care o reprezintă Turcia pentru Armenia este mai puțin directă. Turcia, la fel ca și Rusia, este ocupată cu Siria. Dar, chiar dacă Turcia nu este în poziția de a proteja puterea militară din Armenia, Caucazul de Sud este la fel de important pentru Turcia cum este pentru Rusia.

În plus, ambiția și puterea Turciei sunt în creștere, ceea ce este îngrijorător pentru Armenia. Luna trecută, Armenia a anulat un acord de pace pe care l-a semnat cu Turcia în anul 2009, acuzând Turcia ca nu face nici un efort pentru a-l ratifica. Animositatea dintre cele două state este veche de un secol și în plus, este mai ușor pentru Armenia să colaboreze cu Rusia – fiind mai departe și mai puțin solicitantă. Baza militară din Gyumri, Armenia, este o garanție de securitate împotriva expansiunii Turciei, de care se tem armenii. Este de asemenea o garanție că Rusia nu va abandona Armenia.

Armenia va continua apropierea de Rusia câtă vreme nu se vor schimba coordonatele economice și de apărare ale țării. Chiar dacă protestele nu reprezintă o revoluție colorată, ele pot avea consecințe serioase. SUA, UE, Azerbaidjanul, Rusia și Turcia au interese proprii în destinul Armeniei. Mediul politic fragil din Armenia forțază Rusia să mențină o poziție puternică în acest stat și oferă posibilitatea unor actori de a încerca să reducă puterea Rusiei sau chiar de a-și consolida poziția în Caucaz. Din moment ce Armenia se găsește la mijlocul tuturor acestor forțe, continuitatea protestelor reprezintă o amenințare serioasă pentru echilibrul politic fragil al Caucazului de Sud. Cel mai posibil scenariu este că își vor pierde interesul, dar efectele acțiunilor lor vor persista. Există destul de mult explozibil în această regiune.

Articol publicat inițial de Geopolitical futures, www.geopoliticalfutures.com

HIDRA DIN LERNA

Tassos SYMEONIDES
(Consilier Academic RIEAS)

Copyright: Institutul de Cercetări pentru Studii Europene și Americane (www.rieas.gr) Publicat la 19 martie 2018

Notă: Articolul reflectă opinia autorului și nu în mod necesar opiniile Institutului de Cercetări pentru Studii Europene și Americane (RIEAS).

Grecia a ieșit dintr-o perioadă de dictatură militară doar în iulie 1974 pentru a păși direct într-un ciclu politic prelungit de divizare, de politică partinică paralizantă și o corupție fără precedent.

Perioada de după 1974 a constituit a “patra rundă” a conflictului dintre stânga comunistă și dreapta “blestemată”¹. În această a patra rundă, stânga a reușit în sfârșit să câștige în viața politică. Așa-numiții “conservatori”, lipsiți de convingeri ideologice și extrem de temători să nu fie percepuți ca “neprogresisti” după șapte ani de dictatură militară, au încercat să învingă copiind metodele de agitație a stângii la nivel local dar au eșuat lamentabil.

Acest ciclu post-junta a luat sfârșit în 2010 cu falimentul Greciei schimbând drastic o “democrație” de tip ușă rotativă și cu punerea țării la discreția creditorilor. Planurile de salvare succesive elaborate de UE care se bazau pe austeritatea brutală de inspirație germană au scufundat economia, au distrus clasa de mijloc și au demolat cele două principalele partide politice, “conservatorii” Noii Democrații și “socialiștii” PASOK.

Grecia post-2010 este deseori descrisă pe bună dreptate ca “Grecia de la Weimar” având în vedere situația internă intrată într-un declin abrupt și continuu din momentul începerii crizei. Principalele efecte ale acestei prăbușiri sunt vizibile cu ochiul liber:

- invazia creditorilor a zdruncinat instituțiile statului, care erau deja slabe și corupte, făcându-le practic nefuncționale;
- austeritatea a distrus economia privată și a sărăcit milioane de oameni;
- cascada de directive draconice ale UE/FMI, mutilarea veniturilor și promisiuni că vor urma

1. Cele trei runde anterioare au fost (a) ascensiunea rezistenței comuniste împotriva ocupației naziste (b) atacul partizanilor comuniști ELAS împotriva grupurilor de rezistență naționalistă, în 1943-44 și o tentativă comunistă de lovitură de stat, când germanii au plecat, înfrântă în timpul Bătăliei pentru Atena, în decembrie 1944-ianuarie 1945 și (c) insurgența comunistă vizând răsturnarea guvernului grec de după război în 1946-49, care a condus la un conflict care a pus la pământ o țară deja epuizată.

măsuri bugetare și mai aspre², au stârnit o profundă respingere a “instituțiilor” europene și au convins majoritatea oamenilor că “nu există lumină la capătul tunelului;”

- guvernul grec “... folosește metode extrem de dubioase pentru a crea iluzia unui surplus bugetar – iar grecii obișnuiți sunt cei care plătesc.”³

- contrar previziunilor, prăbușirea economică nu numai că nu a afectat rețelele împământenate de corupție cunoscute printre greci sub numele de “interese de cumetrie,” dar le-a oferit și un teren fertil pentru extindere în continuare și pentru a submina casanta “democrație” greacă.

În plus, dezastrul uman al celor 500000 de tineri greci cu studii care și-au luat bagajele și au plecat pentru a-și căuta o soartă mai bună în altă parte amenință însăși existența țării—din punct de vedere demografic, politic și economic. Cu majoritatea segmentului ei de populație activă aproape plecată, Grecia se transformă într-o țară a bătrânilor și a pensionarilor. Această situație, acompaniată de o veritabilă invazie a unor străini, în majoritatea lor musulmani, fără documente, venind din Turcia învecinată, se transformă într-o catastrofă națională.

Mai presus de toate acestea, “Grecia de la Weimar” derapează periculos spre un **stângism autoritar**⁴. Un vot negativ din ianuarie 2015, a permis SYRIZA, un grupuscul anarhist radical, care era cantonat pe marginile îndepărtate ale politicilor partidelor parlamentare, să formeze un guvern de coaliție în cârdășie cu cel mai neobișnuit asociat, formațiunea ANEL, de extremă dreaptă, o derivație a conservatorilor partidului tradițional Noua Democrație.

După o scurtă perioadă în care a încercat să sfindeze mandarinii de la Bruxelles în legătură cu condițiile ucigașe ale planului de salvare, coaliția

SYRIZA-ANEL (sau SYRANEL), a fost zdrobită și transformată în terci politic de dna Merkel în timp ce creditorii s-au grăbit să aplice măsuri de austeritate care au lăsat fără grai chiar pe cei mai duri neoliberali totalitari.

Nu în mod neașteptat, colaboraționismul pe față al SYRIZA cu creditorii împinge SYRANEL din ce în ce mai aproape de o umilitoare înfrângere electorală. Ca răspuns, primul ministru Alexis Tsipras a lansat un demers nu prea voalat de manipulare și subminare a ceea ce a mai rămas din instituțiile democratice, astfel încât **SYRIZA și stânga radicală să domine peisajul politic în calitate de “baroni”, chiar și după ce vor fi confrunțați cu dezastrul în viitoarele alegeri generale**⁵.

“De-democratizarea” pe furiș, sponsorizată de SYRIZA, este o amenințare fundamentală la adresa stabilității interne, deja șchioapă, a Greciei. SYRIZA cultivă mentalitatea de “Hannibal ante portas” (inamicul în fața porții), pretinzând că este fecioara suferindă de mult timp a democrației aflată sub atacul din toate direcțiile al subversivilor aparținând fostelor regimuri, fie “conservatori”, fie “socialiști.” Pentru a-și masculiniza rețeta, SYRIZA aruncă în față “vârfuri” pentru a defăima, a ocări și ataca opozanții cu acuzații nefondate de corupție, și a inunda neînterupt auzul public cu modul în care SYRIZA va fi “detronată” de toți acești dușmani ascunși ai poporului care vor aduce sfârșitul Greciei așa cum o știm⁶.

Aflat sub presiune, SYRANEL a optat să se **abțină deliberat de la aplicarea legii în fața violențelor zilnice ale bandelor anarhiste** pentru a stârni teamă și insecuritate. “Strategii” SYRIZA speră că răspândirea problemelor ar permite partidului lor, care se clatină, să câștige într-un fel mantia singurului actor “credibil” în măsură

2. Atât “vrăjitorii” UE care au elaborat planul de salvare cât și FMI au vizat în mod nemilos pensile. De la debutul crizei, pensia medie a fost diminuată cu 70% și alte reduceri urmează cu obiectivul final de a arunca pensiile în derizoriu, lăsând sute de mii de bătrâni într-o sărăcie abjectă care le pune efectiv viața în pericol în numele “raționalizării politicilor bugetare.”

3. Themistoklis Sofos, “Kafka in Greece: a struggle against tax bureaucracy” at <http://bit.ly/2FCCqaa>

4. Republica originală de la Weimar a fost aproape distrusă ca urmare a subversiunii comuniste însă a fost în mod ironic “salvată” de cel ce a distrus-o până la urmă, Adolf Hitler, cel care a avut grijă să anihileze în cel mai brutal mod comuniștii.

5. Sondajele de opinie descoperă în mod rutinier că principalul partid de opoziție, Noua Democrație, devansează SYRIZA cu 19-25 puncte procentuale.

6. În mod ironic, acest dezastru a avut loc deja mulțumită “planurilor de salvare” ale UE și a punerii țării la licitație la prețuri de lichidare.

să restabilească ordinea - pe care ei înșiși au subminat-o deliberat. Este evident că SYRIZA a ales să joace acest joc periculos până la capăt. Atena este martora zilnică a unor atacuri anarhistice violente fără ca cineva să fi fost vreodată arestat sau acuzat. În timp ce SYRANEL face promisiuni deșarte cu privire la "lege și ordine" și "reorganizarea" modului de aplicare a legii, miniștrii săi instruzionează deschis poliția să nu se atingă de bandele care se adăpostesc în ghetoul lor din centrul Atenei, în care poliția nu intră, pentru a face raiduri, a jefui și a da foc fără a fi molestate.

Chiar dacă SYRIZA va fi într-un fel scoasă de la guvernare, acest lucru nu va schimba mult situația actuală. Niciunul dintre partidele parlamentare actuale nu are suficient suport electoral pentru a forma singur un guvern puternic—iar SYRIZA, pentru a consolida perspectiva de neguvernabilitate, a adoptat o lege electorală prin care se introduce reprezentarea proporțională simplă, un sistem care, într-o țară cu istoria politică a Greciei, aproape că **garantează instabilitate perpetuă prin guverne de coaliție slabe**⁷.

Întrebarea critică privitoare la cum poate fi protejată securitatea internă a "Greciei de la Weimar" devine cu atât mai stringentă. Orice succesor al SYRANEL va fi confruntat cu o sumbră situație de securitate internă, fără a mai menționa amenințările serioase de război venite din partea Turciei vecine, țară care alunecă spre o dictatură Islamică. ***Dacă va exista un guvern viitor decis să rupă cu lunga tradiție a retoricii goale despre securitate și va renunța la teame de ceea ce stânga ar putea face sau spune pentru a proteja "libertățile populare," următoarele ar trebui să fie obiectivele reformei cu acțiune imediată:***

IN PRIMUL RÂND: Desființarea Poliției Greciei (HELAS) și reintroducerea sistemului francez de

poliție format din poliția orașului și o jandarmerie paramilitară înarmată care a existat până în 1984, când socialiștii din PASOK au eliminat-o⁸. Noul sistem trebuie să prioritizeze (a) un birou special de investigații împotriva bandelor care gestionează imigrația ilegală și traficul de persoane, bande care urmăresc încălcarea frontierelor Greciei (b) o unitate de informații care să vizeze "activiștii" care vin în Grecia pentru a stârni probleme pentru minoritatea etnică, pentru a promova mișcări secesioniste și pentru a susține "drepturile" străinilor fără acte, și (c) un detașament special de jandarmerie care să patruleze frontierele în strânsă colaborare cu Forțele Armate care să înlocuiască Serviciul de Protecție a Frontierei, respectiv serviciul civil existent în prezent (înființat în 1998).

ÎN AL DOILEA RÂND: Antiterorismul trebuie să dobândească o recunoaștere juridică proprie, în cooperare cu Departamentul Antiterorist, al cărui mandat să fie urmărirea penală a teroriștilor și judecarea acestora în tribunal(e) cu regim special. O prioritate egală trebuie acordată adoptării unei legi antiterorism complet nouă, cu proceduri penale de urgență, separate de prevederile Codului Penal.

ÎN AL TREILEA RÂND: Birocraticul și greoiul Serviciu Național de Informații (EYP) trebuie reorganizat în mod radical utilizând experiența țărilor aliate ale căror servicii de informații au fost deja adaptate ambientului de după 11 septembrie 2001. Accentul trebuie pus pe noile tehnologii, pe recrutarea specializată și pe solidaritatea unui spirit de echipă care să respingă meschinele certuri politice interne de natură partinică.

ÎN AL PATRULEA RÂND: Un Plan Strategic Național de Acțiune (NSAP) trebuie creat pentru a **articula în detaliu** obiectivele securității naționale, metodele cu care acestea pot fi atinse și

7. Sistemul fracturat al partidelor politice din Grecia nu se va însănătoși prea curând având în vedere "monitorizarea" exercitată de creditori și a ceea ce par a fi solicitări perpetue pentru "reforme" suplimentare care vor continua mult în viitorul îndepărtat. În prezent, SYRIZA și creditorii sunt extrem de ocupați cu fabricarea unei fake story privind "revenirea economică de succes" pentru a reconecta economia devastată a Greciei la piețe. Este aproape cert că Grecia va fi supusă unei placări dure și prelungite din care nu-și va putea reveni fără infuzii financiare suplimentare ("amortizoare pentru stabilitate") și noi linii europene de credit. Cu toate acestea, este improbabil ca liniile de credit să fie acordate având în vedere insistențele "partenerilor" UE din nord care vor să se descotorosească de problemele Greciei.

8. Acțiunea PASOK a fost un gest de răzbunare împotriva Jandarmeriei Regale (ulterior Elene) pentru rolul acesteia în suprimarea comunismului intern și în luptele împotriva insurgenților comuniști din timpul tentativei acestora de a prelua puterea în 1946-49.

direcțiile culegerii și analizei informațiilor. NSAP trebuie de asemenea să stabilească reguli de extindere a interacțiunii cu ministerele, cu mass media și cu media sociale.

ÎN AL CINCILEA RÂND: Perfecționarea resursei umane trebuie să fie în sarcina unei academii naționale de informații la nivel universitar separate de modelul actual osificat al diverselor colegii aparținând diferitelor servicii ale forțelor armate. Un interserviciu al **Academiei Naționale de Informații & Securitate Națională** trebuie să beneficieze de personal profesoral calificat și să furnizeze cursuri intensive în conformitate cu programa urmată în instituțiile similare din țările aliate. Cursanții academiei trebuie să fie eligibili pentru pregătire ulterioară în străinătate și pentru oportunități de a participa la programe educaționale speciale în calitate de cursanți observatori invitați în țările aliate.

Grecia postbelică a confundat în mare parte colectarea și analiza informațiilor cu poliția internă. În perioada post-junta, "reforma" a împins sistemul în cealaltă extremă prin "democratizarea" care a paralizat atât serviciile de informații cât și poliția prin intermediul monstruoasă notorii a birocrăției guvernului grec, mafiei subversive a sectorului public și manipulării partinice.

Dacă succesorii SYRIZA cedează acelorași tentații, Grecia va fi victima unor dezastre paralizante. Ce urmează a se constata, prin urmare, este dacă politicienii greci vor reuși să evite Hidra din Lerna a ceea ce grecii sunt mândri să denumească "particularitatea Greciei" în ceea ce privește manierele sociale și comportamentul politic. Așa cum Hercule a găsit calea de a ucide Hidra, politicienii greci trebuie să încerce același lucru. Dacă eșuează, sunt speranțe infime ca "particularitatea Greciei" să fie oprită de la demolarea definitivă a casei.

Coreea unită - copilul vitreg al Asiei

Joseph H. CHUNG

Unul dintre cele mai neașteptate evenimente care au avut loc în perioada Jocurilor Olimpice de la PyeongChang a fost remarcabila manevră diplomatică a celor trei staruri: Moon Jae-in, Kim

Jong-un și Donald Trump.

Moon Jae-in l-a convins pe Kim Jong-un să trimită o delegație numeroasă la PyeongChang în spiritul ideii că țara sa nu este condusă de un personaj irațional.

Kim Jong-un a afirmat în fața lumii că el dorește pace.

Trump a afirmat că el nu este Obama și că acesta nu a luat măsuri pentru a soluționa criza nucleară din Coreea de Nord.

În plus, „cele trei staruri” au stabilit măsura istorică de a organiza două întâlniri istorice: întâlnirea dintre cele două state coreene și întâlnirea dintre SUA și Coreea de Nord.

Ideea este minunată, dar care poate fi rezultatul acestor două summituri? Un lucru este clar: fiecare dintre cele trei staruri pare a avea speranțe și așteptări diferite. Indiferent de acestea, aceste summituri trebuie să aducă pace în Peninsula Coreea și să pună capăt celor șaptezeci de ani de incertitudini, securitate fragilă, teamă și tensiune inutile.

Întâlnirile de la PyeongChang

Este posibil ca Olimpiada de la PyeongChang să fi scris o pagină nouă în istoria modernă a diplomației globale. Lumea se aștepta la cel mai rău scenariu posibil al unui război al lui Trump împotriva lui Kim Jong-un și însuși reușita Olimpiadei era pusă la îndoială. Războiul nu și-a arătat dinții, cel puțin nu deocamdată, iar tinerii lumii au concurat, fraternizat, au împărțit victoria și au demonstrat prietenie sinceră atunci când au fost înfrânți. Da, PyeongChang a fost un succes ca

și eveniment sportiv.

Dar, a mai existat ceva. Am fost cu toții impresionați de tăcuta, eleganta și demna diplomatie a lui Kim Yo-Jong, sora lui Kim Jong-un; am fost cu toții impresionați de efortul onest al echipei de kockey Coreea de Nord-Coreea de Sud, care au făcut echipă în armonie în ciuda celor șaptezeci de ani de separare ideologică. Performanța deosebită a grupului muzical nord-corean ne-a făcut să ne întrebăm cum este posibil ca un stat aflat sub o constantă amenințare din exterior și a unor sancțiuni inumane să poată crea o asemenea echipă.

În plus, PyeongChang a oferit o arenă diplomatică pe care toate cele trei staruri au acționat bine. Moon Jae-in a luat inițiativa, în urma consultării cu Trump, de a invita uriașa delegație a Coreei de Nord la PyeongChang și a reușit să stabilească un climat de pace. La rândul său, Kim Jong-un l-a invitat la începutul lunii martie pe trimisul special al lui MoonJae-in la PyeongChang, iar Moon Jae-in a fost invitat la o întâlnire cu Kim la finalul lunii aprilie.

Același trimis a mers apoi la Washington și i-a comunicat lui Trump dorința lui Kim Jong-un de a se întâlni cu Trump, acesta din urmă acceptând invitația. Trump a sugerat finalul lunii mai pentru această întâlnire. Această evoluție a diplomatiei este atât de neașteptată și de dramatică încât întreaga lume – sincer vorbind – a amețit puțin.

Un alt eveniment surprinzător a fost reacția lui Xi Jinping și a lui Abe. Ambii au salutat cele două reuniuni și și-au susținut interesele, evocând rolul pe care l-au avut în aplicarea sancțiunilor internaționale împotriva lui Kim Jong-un.

Este de la sine înțeles că ne dorim cu toții reuniuni de succes. Dar nu suntem siguri care va fi rezultatul acestor reuniuni. Totuși, ne putem permite să bănuim care sunt motivele pe care le au fiecare dintre actorii implicați. Dacă cunoaștem motivația starurilor, avem o idee și despre rezultatele acestor reuniuni.

Care sunt motivele care au determinat transformarea lui Kim Jong-un dintr-un războinic necugetat într-un om al păcii? Ce speră Trump să

obțină? Ce l-a motivat pe Moon Jae-in să devină liant între Donald Trump și Kim Jong-un?

De ce aceste întâlniri?

Prof. Anis Bajrektarevic susținea că „nașterea Coreei unite ar însemna sfârșitul supremației Statelor Unite în Pacific”. Este o eventuală reunificare un macaz geopolitic? Este cu adevărat așa?

Să începem cu Kim Jong-un. Decizia sa de face pace cu SUA și cu aliații săi poate fi explicată prin prisma factorilor interni, precum și a celor externi. Factorii interni includ următoarele aspecte. În primul rând, după lansarea rachetei ICBM Hwasung-15 în luna noiembrie a anului trecut, ajungând la 15.000 de kilometri, regimul Juche pare a considera că poate descuraja atacurile nucleare ale SUA, cel puțin asta a afirmat Kim Jong-un în cadrul discursului său cu ocazia Anului Nou.

În al doilea rând, încheierea cu succes a programelor nucleare a consolidat conducerea lui Kim Jong-un, ceea ce a asigurat coeziune socială și stabilitate politică la nivel intern.

În al treilea rând, dezvoltarea piețelor private și înmulțirea telefoanelor mobile care le-a permis nord-coreenilor să aibă acces la lumea externă i-a făcut pe aceștia să fie mai deschiși și mai doriți de dezvoltare economică și pace. Este foarte probabil ca Kim Jong-un să cunoască această realitate, precum și faptul că ea poate pune în pericol supraviețuirea regimului Juche. Cu toate acestea, tânărul leader consideră că leadershipul său este suficient de puternic pentru a asigura supraviețuirea regimului.

Pe de altă parte, există și câțiva factori externi pentru dorința lui Kim Jong-un pentru pace. În primul rând, intensificarea amenințărilor nucleare și nenumăratele sancțiuni au fost cu siguranță un factor important în decizia lui Kim. Până în prezent, Coreea de Nord a redus cu succes efectul dăunător al sancțiunilor, în principal prin intermediul unei rețele ascunse de comerț și prin apariția pieței private, precum și prin ajutorul acordat de China.

Situația este diferită acum. După instalarea lui Trump la Washington, amenințările nucleare s-au accentuat, iar efectele sancțiunilor s-au agra-

vat, mai ales după ce China s-a alăturat sancțiunilor internaționale aplicate Coreei de Nord. În această situație, Coreea de Nord a considerat că pacea cu SUA și cu aliații acesteia este singura metodă prin care se poate salva regimul.

Un alt factor extern îl constituie schimbarea de regim din Coreea de Sud. Pentru o perioadă de zece ani (2008-2017), Coreea de Sud a fost guvernată de către președinți conservatori, Lee Myung-bak (2008-2013) și Park Geun-hye (2013-2017). Ambii sunt acum la închisoare pentru mită, corupție și abuz de putere.

Una dintre caracteristicile principale ale guvernelor conservatoare este cultul anti-nord-corean. Această atitudine este parțial explicată prin istoria colonialistă. Guvernul conservator al Coreei de Sud a fost creat în anul 1948 de către coreenii care au activat, ca și înalți lucrători civili, sub guvernul colonial japonez, colaborând la torturarea și uciderea patrioților care au luptat împotriva Japoniei.

Pe de altă parte, guvernul nord-corean a fost înființat de către Kim Il-sung și de către patrioți. Astfel, chiar de la începutul erei de după cel de-al Doilea Război Mondial a existat un sentiment profund de furie și ostilitate între guvernul conservator din sud și leaderii nord-coreeni.

Situația aceasta a dus la rezultate grave. În primul rând, guvernele conservatoare care au condus Coreea de Sud pentru șaiszeci de ani din cei șaptezeci de după 1948, au creat o situație în care relațiile dintre coreeni erau dominate de ostilitate reciprocă, suspiciune, neîncredere și, mai presus de toate, de tensiune. În al doilea rând, guvernele conservatoare au utilizat tensiunile dintre coreeni drept instrument în campaniile electorale.

Guvernele conservatoare, creau adesea, înainte de alegeri, un climat de teamă, prin fabricarea unor conflicte armate între coreeni sau prin zvonuri false, astfel încât voturile să meargă la conservatori, care pretindeau că sunt cea mai bună garanție de „securitate”, iar coreenii de sud sunt foarte sensibili la problemele legate de securitate. Acest fenomen este numit „vântul de vest Bok-Poong”.

Guvernul liberal al lui Moon Jae-in a preluat puterea în 2017. Să ne amintim că Moon a fost unul dintre principalii artizani ai „Politicii Răsăritului de Soare” timp de zece ani, din 1998 până în 2008. Revenirea guvernului liberal sub conducerea lui Moon ar putea reprezenta o cauză pentru schimbarea percepției pe care o avea Kim Jong-un vis-a-vis de relațiile dintre coreeni.

Tânărul leader Juche știe că poate avea încredere în Moon Jae-in și este posibil ca acest lucru să fi contribuit la decizia sa de a organiza o reuniune între cele două state și chiar și reuniunea Washington-Phenian. Se pare că Kim Jong-un se bazează pe rolul de mediator al lui Moon Jae-in pentru succesul întâlnirii dintre Trump și Kim.

Să vorbim acum despre Donald Trump. Există probabil și aici factori externi și interni care l-au determinat pe Trump să ia în considerare o întâlnire cu Kim Jong-un. La nivel intern, scandalul „Rusia-gate”, scandalul sexual și popularitatea scăzută ar fi putut să îl determine pe Trump să folosească o întâlnire între SUA și Coreea de Nord ca și mijloc de a devia atenția publică de la problemele interne. În plus, Trump a promis în campania electorală să ia măsuri în cazul Coreei de Nord, un lucru pe care președinții anteriori, îndeosebi Obama, nu l-au făcut. Întâlnirea cu tânărul leader Juche poate reprezenta îndeplinirea unei promisiuni electorale.

Factorul extern care probabil l-a motivat pe Trump să vorbească cu Kim Jong-un este percepția sa cu privire la îngrădirea Chinei. China devine din ce în ce mai puternică; Rusia dezvoltă noi armamente, inclusiv drone subacvatice puternice și rapide. Mai mult, atât Xi Jinping, cât și Vladimir Putin vor conduce China, respectiv Rusia, pentru o foarte lungă perioadă de timp, probabil pe viață.

Este posibil ca acesta să fi fost motivul pentru care Trump a reexaminat relațiile Washingtonului cu Phenianul și a decis să rezolve problema cu Coreea de Nord o dată pentru totdeauna, astfel încât să poată alocă mai multe resurse strategiei pentru îngrădirea Chinei.

În ce îl privește pe Moon Jae-in, există mai multe motive care l-ar fi putut determina să ia aceste inițiative diplomatice. În primul rând, Moon este

conștient că țara sa a devenit colonie japoneză datorită separării liderilor coreeni în pro-japonezi, pro-chinezi și pro-ruși. Coreea a fost și este în continuare înconjurată de giganți militari care încearcă să folosească Peninsula Coreea pentru a-și promova propriile interese.

Reunificarea sau cel puțin cooperarea reciprocă între nord și sud și eforturile comune de a aborda intervențiile externe sunt foarte importante pentru Moon. Acest aspect a fost adesea adus în atenție de Profesorul Michel Chossudovsky, care a sugerat chiar și un tratat de pace între nord și sud.

În al doilea rând, unul dintre motivele care stau la baza unui FDI redus în Coreea de Sud este tensiunea între Coreea de Nord și Coreea de Sud. Moon speră că prin intermediul acestor întâlniri va reduce tensiunea între cele două state și va spori investițiile străine în Coreea de Sud. În al treilea rând, Economia Coreei de Sud a ajuns la un nivel de maturitate și și-a epuizat potențialul de creștere, Seulul are nevoie de o nouă graniță economică pentru a se dezvolta în continuare, iar Coreea de Nord poate oferi această perspectivă economică.

Ce putem aștepta de la aceste întâlniri?

Prin urmare, toate cele trei națiuni au motive foarte bine întemeiate pentru a se angaja în dialog. Întrebarea interesantă este: "Care vor fi rezultatele acestor întâlniri?", „La ce să se aștepte cele trei state de la aceste întâlniri, în cazul în care vor fi unele reușite?”

Reuniunea Nord-Sud va avea loc în data de 27 aprilie. Principala temă de la această întâlnire va fi pregătirea întâlnirii dintre Trump și Kim, care este planificată pentru sfârșitul lunii mai sau începutul lunii iunie.

Ceea ce dorește Trump este denuclearizarea completă și imediată, ceea ce înseamnă distrugerea imediată și completă a armelor nucleare. Pe de altă parte, Kim pare a fi dispus să denuclearizeze treptat. Poziția lui Kim este la fel de fermă ca și a lui Trump. Bunăoară, dacă se întâlnesc fără a avea un compromis negociat anterior, întâlnirea ar putea fi un eșec total, iar criza nucleară poate deveni chiar mai riscantă și mai pericu-

loasă.

În această situație, cineva ar trebui să joace rolul de mediator în negocierea dintre Trump și Kim. Moon Jae-in, Președinte al Coreei de Sud, este singura persoană care poate juca acest rol în mod eficient, datorită remarcabilei și sincerei sale diplomații, pe care a demonstrat-o la Olimpiada de la PyeongChang. Moon este singura persoană care beneficiază atât de încrederea lui Trump, cât și a lui Kim Jong-un.

Se pare că au existat discuții intense între Pompeo, fost director al CIA (în prezent Secretar de Stat) și Suh Hoon, director al CIA din Coreea de Sud (Serviciul Național de Informații) și între Chung Eui-yong, șeful Consiliului Național de Securitate din Coreea și John Bolton, care a fost numit consilierul pe probleme de securitate al lui Trump. Nu se cunoaște rezultatul acestor contacte și întâlniri. Cu toate acestea, un lucru este cert: dacă nu există compromis, nu are rost ca întâlnirea dintre Trump și Kim să aibă loc.

Chiar și dacă Trump și Kim ajung la un acord cu privire la denuclearizare, conținutul și temporizarea acestuia depind de beneficiile pe care le solicită Kim și de cele pe care Trump este dispus să le ofere. Se pare că cererea Coreei de Nord constă în: scoaterea mijloacelor nucleare din Peninsula Coreea, suspendarea amenințărilor nucleare ale SUA, ridicarea sancțiunilor aplicate Coreei de Nord, semnarea unui tratat de pace și stabilirea de relații diplomatice bilaterale normale. Nu se știe dacă Trump va fi de acord cu aceste solicitări.

Cu toate acestea, este posibil ca Trump să accepte unele dintre aceste solicitări din două motive:

În primul rând, Coreea de Nord nu va cere retragerea trupelor SUA din Coreea de Sud, ceea ce înseamnă că Washingtonul poate să își continue strategia de îngrădire a Chinei.

În al doilea rând, este posibil ca Washingtonul să încerce să își apropie Coreea de Nord prin intermediul relațiilor diplomatice normale și a cooperării comerciale și economice. În acest caz, Coreea de Nord nu va mai fi zonă de tampon efectivă pentru China.

Cu alte cuvinte, procesul de denuclearizare al Coreei de Nord poate deveni o variabilă importantă în dinamica cino-americană a capcanei lui Tucidide. Denuclearizarea peninsulei coreene nu înseamnă că în regiune nu va mai exista pericolul unui război din moment ce SUA își menține ambiția de a domina China în loc să coopereze pentru prosperitate și securitate globală.

*

Profesorul Joseph H. Chung predă economie în Canada și Coreea și este consultant pentru mai multe agenții guvernamentale sau publice, inclusiv pentru Biroul de Planificare Economică din Coreea și pentru Consiliul Prezidențial pentru Unificarea Coreei. În prezent este co-director al Observatorului pentru Asia de Est din cadrul Universității Quebec-Campusul Montreal. Proiectele sale de cercetare sunt centrate pe problemele Coreei.

O versiune anterioară a textului "Există în sfârșit „un regim de pace permanent” al Peninsulei Coreene?” a apărut în „Global Research”.

Ce vrea Rusia?

Dr. Simion COSTEA¹

"Ce vrea Rusia?" a fost titlul unei conferințe incitante organizată de think-tank-ul Consiliul European pentru Relații Externe (CERE) la 28 martie 2018 la Bruxelles pentru a discuta scopurile strategice ale Rusiei și modalitățile în care Europa poate riposta².

Vorbitori:

– Kadri Liik, Cercetător Politic Asociat, CERE Londra;

– Nicu Popescu, Analist Asociat, Institutul European pentru Studii de Securitate (EUISS), Paris;

– Dmitry Suslov, Director de Program, Clubul de Discuție Valdai³;

– Nathalie Tocci, Director, Institutul de Afaceri Internaționale, Roma;

– Moderator Fredrik Wesslau, Director, Programul Europa Extinsă, CERE.

Fredrik Wesslau a inițiat discuțiile spunând că definirea Rusiei drept o "sfidare" la adresa Occidentului a devenit gândire convențională. Rusia pare să creeze obstacole Occidentului în toate domeniile politice și în multe arii geografice – inclusiv, în ultimii ani, prin amestecul în treburile interne ale țărilor europene și SUA. Otrăvirea lui Sergei Skripal și a fiicei acestuia poate fi cea mai recentă manifestare a acestei probleme. Dar natura acestei sfidări nu este clară. **Ce vrea Rusia și de ce? Ce mijloace utilizează? Cât de bine își conectează tacticile sale de strategie și își coordonează activitățile? Și, în final, care sunt modalitățile corecte de riposte ale Europei?**

În momentul în care intrăm în cel de al patrulea mandat al lui Putin – poate ultimul său mandat – CERE a pregătit un Audit al Puterii UE-Rusia care susține că **sfidarea Rusiei la adresa Europei este globală ca întindere și are o natură normativă**. Rusia vrea să demonteze multe dintre aspectele de bază la ordinii europene de după Războiul Rece. **Riposta Europei trebuie, cu toate**

1. Conferențiar univ. dr. – Universitatea "Petru Maior" din Târgu-Mureș. Avertisment: Opiniile exprimate în acest articol aparțin lui Simion Costea și nu reflectă pozițiile niciunei instituții cu care acesta lucrează sau colaborează.

2. http://www.ecfr.eu/events/event/what_does_russia_want

3. Clubul de Discuție Valdai este un **think-tank cu sediul la Moscova** înființat în 2004. Poartă numele Lacului Valdai aflat în apropierea Veliky Novgorod, unde a avut loc prima reuniune a Clubului. Think-tank-ul Valdai este **strâns legat președintele rus Vladimir Putin** care s-a întâlnit cu participanții la reuniunile anuale ale Clubului Valdai încă din momentul fondării acestuia. Printre mulți alți oficiali de la Kremlin care participă la reuniuni se află Dmitri Medvedev, prim ministru; Serghei Ivanov, Șeful Staffului Biroului Executiv Prezidențial; Serghei Lavrov, ministrul Afacerilor Externe; Serghei Shoigu, ministrul Apărării și alții. Daniel W. Drezner, profesor de politici internaționale la Școala Fletcher de Drept și Diplomatie la Universitatea Tufts descrie Valdaiul drept "echivalentul rusesc de cel mai înalt rang al Davosului" și consideră că cel mai valoros element pentru cei care asistă este capacitatea de a determina linia oficială a guvernului rus. Marcel H. Van Herpen identifică în Valdai efortul soft power (puterii subtile) al Kremlinului în slujba scopurilor de politică externă ruse în care conducerea rusă folosește conferința în încercarea de a (1) câștiga bunăvoință din partea unor intelectuali occidentali, (2) crearea unor oportunități de relaționare între elitele occidentale și ruse, și (3) "crearea unui teren de testare pentru inițiativele de politică externă ale Kremlinului." Profesori și academicieni din universitățile și think-tank-urile majore ale lumii participă la evenimentele Valdai.

acestea, să se concentreze mai puțin pe Rusia și mai mult pe Europa însăși – trebuie să remedieze neajunsurile și deficiențele modelului occidental și, prin aceasta, să reconfirme continua viabilitate a Europei ca unul dintre inițiatorii cheie de norme în lume.

Idei majore ale unui expert rus:

- Expertul rus Dmitry Suslov a arătat că sigur va exista continuitate în perioada noului mandat al lui Putin, dar cu anumite adaptări tactice. **Pu-tem anticipa o escaladare a confruntării prelungite a Rusiei cu Occidentul.**

- **Rusia vrea o ordine multipolară în care China și India să înlocuiască normativul ordinii Occidentale.**

- SUA a decis încă odată să câștige și să promoveze o politică de îndiguire față de China și Rusia. Politica SUA este mai "belicoasă" în confruntarea cu Rusia și China. În opinia expertului rus, SUA nu admite ca Rusia să poată depăși ordinea mondială dominate de America, un fapt ce generează confruntare.

- Rusia va dezvolta mijloace asimetrice pentru a descuraja SUA.

- Statele Membre EU vor interacționa cu Rusia.

- SUA și Rusia vor elabora politici mai nuanțate în Ucraina.

- Dmitry Suslov a afirmat că Rusia nu are cum să beneficieze de pe urma afacerii Skripal. De ea beneficiază Regatul Unit, SUA și Ucraina. Este o provocare a acestor trei puteri pentru a reunifica Occidentul împotriva Rusiei este de părere Dmitry Suslov. Nicu Popescu a exprimat o opinie diferită: cazul Skripal poate că nu are noimă pentru Rusia în ansamblu, dar poate avea noimă pentru anumiți ofițeri ruși de informații. Afacerea Skripal arată o unitate surprinzătoare în Occident spre deosebire de cazul Litvinenko. Până și Italia, Franța și Ungaria au reacționat⁴.

- Expertul rus a afirmat că escaladarea conflictului dintre Est și Vest va continua; se va ajunge la o stare premergătoare războiului, nu la război.

- Dmitry Suslov a confirmat constrângerile de natură economică a politicii externe ruse. Din această cauză, Putin nu vrea o cursă a înarmărilor; Rusia dispune de suficientă forță de descurajare. În opinia lui Suslov, Putin are popularitate; el nu are nevoie de escaladarea conflictului cu Occidentul pentru a fi popular.

- **Putin urmărește încheierea conflictului în condițiile dorite de Rusia.**

- Expertul a mai arătat că Rusia exploatează diviziunile reale ale Occidentului pentru a-și atinge scopurile proprii. Nu Rusia a inventat aceste diviziuni, ele există deja.

- El a mai explicat că Rusia este angajată într-o **revoltă strategică fără reguli și fără limite**, în speranța că nimic rău nu i se va întâmpla Rusiei, **dar riscul este prezent pentru toți.**

- **Dmitry Suslov a mai arătat că, la Moscova, mulți simt că: "Sunt într-o stare premergătoare războiului".**

- Turcia este un partener tactic pentru Rusia, așa cum sunt și Arabia Saudită, Iranul și Israelul. Rusia are o relație amestecată cu Turcia, care nu este un aliat strategic, consideră Dmitry Suslov.

- China este un partener și o provocare pentru Rusia; un partener în demersul schimbării ordinii internaționale, în confruntarea cu SUA. Rusia vrea o Eurasie extinsă care să includă China, dar China nu vrea să i se dilueze puterea, apreciază Suslov.

Principalele idei ale experților UE:

- Kadri Liik a explicat că acest conflict dintre UE și Rusia are rădăcini **în conceptele normative diferite cu privire la ordinea internațională și ordinea internă. Modelul Rusiei este centrat pe națiune și promovează sfere de influență și nu ordinea liberală universală. Rusia respinge amestecul în ordinea sa internă.**

- UE nu are o strategie privind Rusia pentru că nu este suficient de unită. UE trebuie să se unească și să elaboreze o strategie pe termen lung vis-à-vis de Rusia, alături de o strategie pe termen scurt.

4. Nicu Popescu

• **Rusia a dorit în 1990 să facă parte din sistemul Occidental, însă s-a răzgândit.** După ce Rusia a anexat Crimeea, mulți experți au considerat că Rusia avea nevoie de un succes extern pentru a-i amplifica lui Putin popularitatea internă.

• În legătură cu "interesul național" al UE: UE nu poate renunța la valorile sale, înscrise în DNA-ul său.

• Rusia spune că Eurasia este un joc nou, că UE este depășită. Numai că Eurasia nu este suficient de puternică din punct de vedere economic⁵.

• Consensul UE este puternic în privința sancțiunilor aplicate în cazul Crimeii, Donbassului și a lui Skripal. Cu toate acestea, angajarea selectivă a UE cu Rusia nu este suficientă⁶. **Concurența dintre Rusia și Occident se duce în domeniul reglementărilor interne, pentru sfere de influență și pentru ordinea globală, conform opiniei lui Nathalie Tocci.**

• Ordinea liberală internațională poate exista dacă avem democrații puternice și atractive pentru ceilalți (pentru Ucraina, între alții). Care este obiectivul UE? Să influențeze Rusia care are vulnerabilități. Cum putem să ne protejăm cel mai bine?

• **UE trebuie să recupereze atractivitatea sa liberală – soft power.** Nu putem impune norme, nici în reconstrucția Siriei. Ce vrea Europa se află în schimbare. Ceea ce ar trebui să vrem este să conștientizăm cine suntem și după aceea să gestionăm confruntarea⁷.

• Nicu Popescu a fost de acord că noi și Rusia gândim foarte diferit geopolitica, economia și reglementările interne. Considerăm că Rusia nu are fonduri pentru a plăti pentru criza din Donbass și că războiul din Siria este scump. **Acțiunile Rusiei nu sunt raționale din punct de vedere eco-**

nomic dar sunt raționale din punct de vedere geopolitic.

• Interdependența sporită nu a adus Rusia în sistemul și normele occidentale. Rușii pretind că doar reacționează la politica agresivă a Americii, dar acest lucru este neadevărat; Rusia a fost mult mai categorică, agresivă și furibundă în timpul mandatelor lui Obama decât în mandatele lui Bush. Rusia este nemulțumită chiar dacă ultima intervenție militară a Occidentului de răsturnare a unui regim a avut loc în urmă cu 9 ani în Libia. Nivelurile scăzute ale intervenționismului occidental nu au condus la relații mai bune cu Rusia. Dimpotrivă. **Rusia este încrezătoare în propriile forțe, nu reactivă.**

• Europeanii ar fi mulțumiți să reducă cheltuielile de apărare și să aibă relații bune cu Rusia.

• **Rusia a fost din ce în ce mai agresivă, și nu doar defensivă. În Ucraina, defensivă Rusiei nu este statică, este activă.** Atacurile cibernetice nu sunt un lucru nou în noul Război Rece⁸.

• Gazprom a vândut cantități record de gaze naturale anul trecut, o activitate ce ține de ordinea liberală, nu de războiul rece din trecut. Nicu Popescu a arătat că **Rusia dorește un război rece politic, nu unul economic.**

• La prima vedere, campania din Siria a fost bine gestionată în plan diplomatic. Și Rusia a reușit să se descurce bine în raporturile cu multitudinea de actori implicați, în proiectarea forței, în vânzarea de armament și în menținerea unor relații de lucru cu toate puterile regionale. Un mare contrast față de Ucraina. Rusia a administrat extrem de greșit Ucraina.

• Nu este clar cât de sustenabilă este această politică rusă în următorii 10 sau 20 de ani. **Pe termen scurt, probabil că Rusia va escalada conflictul⁹.**

5. Kadri Liik

6. Nathalie Tocci

7. Nathalie Tocci

8. Nicu Popescu

9. Nicu Popescu

Cauți analize geopolitice?

Te interesează evoluțiile din Orientul Mijlociu?

Cele din zona extinsă a Mării Negre?

Dar problemele actuale de securitate și serviciile de informații în secolul XXI?

Te interesează tehnica militară de ultimă generație?

Vrei să știi care sunt cele mai importante și noi apariții în geopolitică?

Cauți elemente actuale ale evoluției economiei?

Abonează-te la Pulsul Geostrategic

Un an - 12 numere (numeroase Suplimente, Comentarii, Semnale) apariție lunară

On line: plată securizată pe www.ingepo.ro

Transfer bancar: în contul SC INGEPO Consulting SRL RO76BRDEO80SV35412140800 deschis la BRD sucursala Brasov; SWIFT - BRDEROBU, România

Ramburs: (la primirea primului număr, valabil numai pentru România)

Versiunea PDF prin e-mail: 1.198 RON

Versiunea tipărită: 1.255,20 RON

Pentru informații suplimentare sunați la +4 0268 470070; fax +4 0268 47 00 76 sau contactați-ne pe e-mail: office@ingepo.ro; ingepo.vc@gmail.com

PUNCTE DE VEDERE**Consecințe ale denunțării unilaterale a acordului nuclear cu Iranul de către SUA****Corneliu PIVARIU**

Așa cum a declarat anterior, încă din timpul campaniei electorale și la începutul mandatului, președintele Donald Trump a anunțat și semnat, la 8 mai 2018, retragerea unilaterală a SUA din - ceea ce este cunoscut publicului larg - acordul nuclear cu Iranul (The Joint Comprehensive Plan of Action - JCPOA - semnat cu Iranul în formatul 5+1 - SUA, Marea Britanie, Franța, China, Rusia și Germania, după negocieri îndelungate, în iulie 2015). Pentru cei care nu își reamintesc, includerea Germaniei în acest acord este și ca urmare a faptului că aceasta a livrat Iranului, cu decenii în urmă, tehnologie duală, care a favorizat dezvoltarea programului nuclear iranian.

Imediat după declarația oficială a președintelui Trump, ministrul de externe iranian - Javad Zarif - a început un turneu diplomatic rapid în China, Rusia și Uniunea Europeană. De asemenea, un consilier al liderului suprem Ali Kamenei a declarat că Iranul nu va renegocia Acordul și nici nu va negocia programul său de rachete. Mai mult, unele declarații iraniene exprimau neîncrederea în poziția europeană de sprijinire în continuare a menținerii în vigoare a Acordului. Altele au menționat că Iranul, în condițiile unor evoluții nefavorabile a discuțiilor cu oficialii europeni, va face public facilitățile economice și incentivele financiare oferite unor personalități politice europene de vârf, dar chiar și secretarului de stat american John Kerry, în timpul negocierilor pentru convenirea JCPOA, ceea ce ar explica și de ce propunerile care nu erau convenabile Iranului au fost eliminate din textul final.

Deocamdată UE (dar și Franța, Germania, Marea Britanie separat) și Rusia se declară pentru menținerea acordului denunțat de președintele Donald Trump. Remarcăm declarațiile destul de tăioase ale comisarului pentru politica externă și de securitate Federica Mogherine (care după opinia noastră depășesc posibilitățile reale - destul de modeste - ale politicii externe ale UE, în condițiile legislației europene în vigoare), precum și ale președintelui Donald Tusk, prin care critică decizia americană și sprijină menținerea în vigoare a acordului. S-au mai auzit și unele voci prin care SUA, după anunțarea retragerii din Acord (ca și cum ar fi fost o surpriză), nu mai erau considerate ca aliat de încredere al Europei, ceea ce este - din nou după părerea noastră - o mare greșală strategică și geopolitică. Reiterăm opinia că, mai ales în condițiile evoluțiilor geopolitice de azi, alianța dintre Europa și SUA, sau dintre SUA și Europa, trebuie să fie o constantă care poate împiedica un nou conflict mondial cu consecințe incalculabile pentru omenire.

În ceea ce privește SUA, în conformitate cu deciziile luate de președinte Trump, au fost instituite sancțiuni economice împotriva unor entități iraniene, inclusiv Corpul Gardienilor Revoluției (Pasdaran), Banca Centrală Iraniană și altor personalități. Mai mult, sancțiunile ce vor fi adoptate vor avea efecte și asupra firmelor europene (dar și americane) care au deja contracte economice de valori între sute și miliarde de dolari cu Iranul. Desigur și sancțiunile împotriva Teheranului, mai ales atunci când acestea ar fi urmate și de țările europene, vor avea efecte importante asupra economiei iraniene.

Poziția SUA, cum era și firesc, a fost aprobată de Israel, dar și de Arabia Saudită, care a declarat că, în condițiile când Iranul se dotează cu arma nucleară, va face același lucru. Reamintim aici, unele informații conform cărora Arabia Saudită are deja un protocol secret încheiat cu Pakistanul de câteva decenii, conform căruia, în cazul unui pericol de atac nuclear asupra Arabiei Saudite, Islamabadul va pune la dispoziția Riadului câteva lovituri nucleare de ripostă).

Rusia se pare că va profita de pe urma acestei situații, în primul rând ca urmare a creșterii prețului la petrol, apoi ca urmare a posibilităților de noi contracte cu Teheranul în condițiile retragerii firmelor europene.

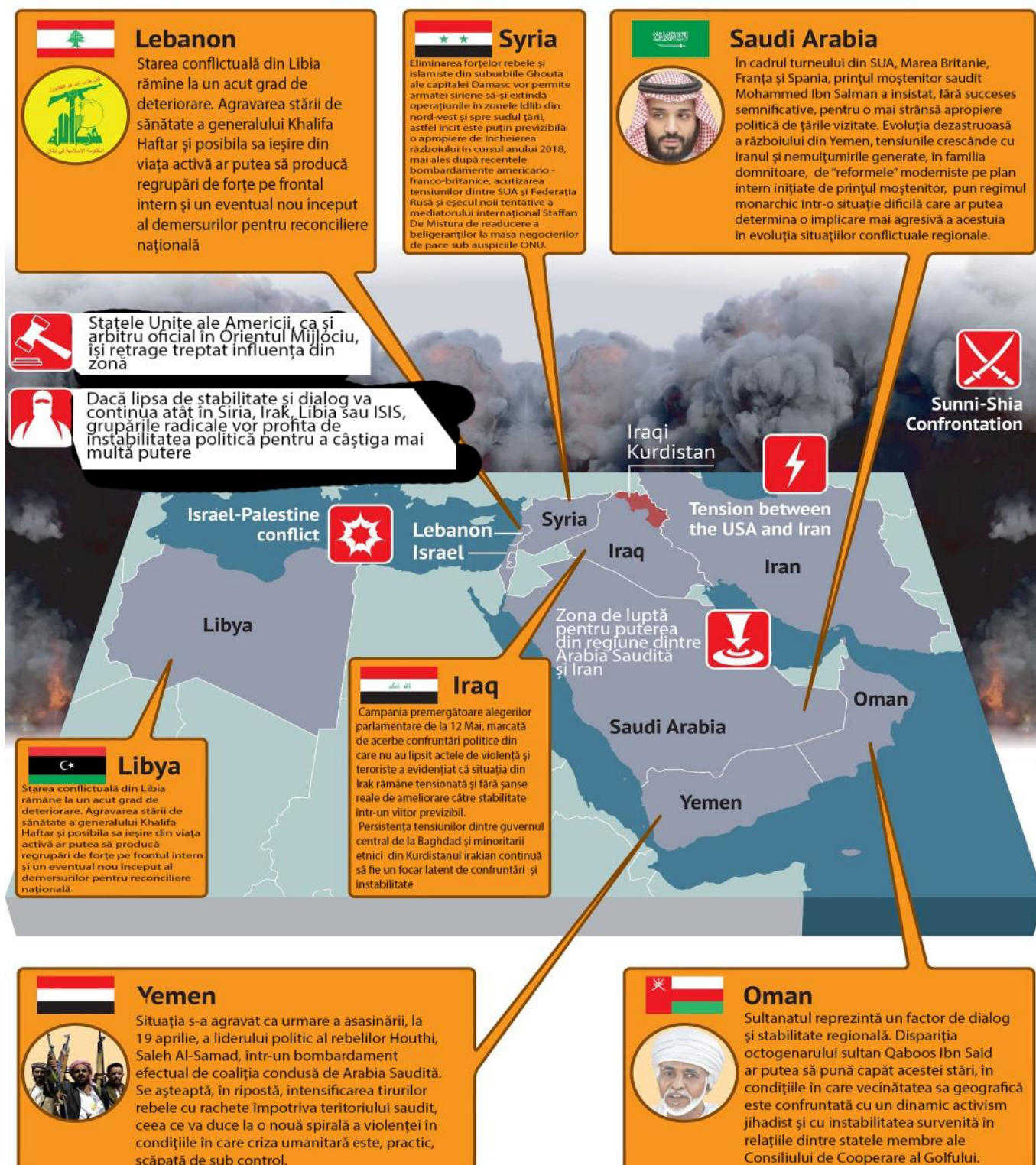
O consecință importantă a denunțării acestui Acord, în condițiile exacerbarii situației, este declanșarea unui conflict militar regional de amploare, care se poate încheia cu o nouă redesenare a Orientului Mijlociu, prin reducerea drastică a influenței iraniene în Irak, Siria și Liban. În acest context trebuie subliniată și acțiunea militară israeliană asupra "aproape întregii infrastructuri iraniene din Siria", ca replică la cele 20 de rachete iraniene lansate asupra Israelului, cea mai puternică acțiune militară israeliană în Siria din ultimii 40 de ani (Operațiunea „House of Cards”). Se pare că aceasta a fost coordonată de Israel cu SUA și Rusia. O nouă dovadă cât de complicate sunt și pot fi evoluțiile din Orientul Mijlociu.

Cu siguranță SUA au luat în calcul și posibilitatea declanșării unui conflict militar cu Iranul. Întrebarea care se pune este ce a rezultat din această analiză și care va fi decizia Washingtonului.

Principalele elemente ale situației din Orientul Mijlociu

CONFLICTE, PROVOCĂRI, INSTABILITATE: SUMBRUL ORIZONT AL ORIENTULUI MIJLOCIU

ORIENTUL MIJLOCIU: PROVOCĂRI ȘI RISCURI PRINCIPALE PENTRU ANUL 2018 **Valdai** Discussion Club
Comentarii adaptate de Pulsul Geostrategic

Dinu COSTESCU

Dacă o lecție utilă și sustenabilă poate fi desprinsă din evoluțiile pe care Orientul Mijlociu le-a parcurs în ultimii 7-8 ani, aceasta poate fi sintetizată în afirmația neliniștitoare că demersurile și inițiativele menite să aducă și să implementeze securitatea și stabilitatea în această sensibilă parte a geopoliticii globale s-au dovedit a fi, în marea majoritate a lor, doar niște construcții himerice și, ipso-facto, lipsite de perspectiva concretizărilor.

Orientul Mijlociu rămâne, și în acest an, un sol năpădit și sufocat de amalgamul stufos al unor forțe sociale, politice, ideologice și securitare conflictuale profund înrădăcinate și care, prin vigoarea și reziliența care le caracterizează, împiedică apariția unei generații noi de curente și forțe capabile de schimbare și reformare socială, identitară, etică și comportamentală.

Iar problema care există în totalitatea acestui peisaj, nu rezidă, cu deosebire, în multitudinea acestor forțe – instituționalizate sau nu, dar aflate într-o relaționare eminemment conflictuală – ci în aceea, cu mult mai dăunătoare, a polarizării lor în jurul unor forțe extraregionale care, acaparând termenii ecuațiilor regionale, devin ele însele actori autohtonizați, regionalizați, ceea ce face ca problemele regionale tradiționale să se internaționalizeze și să se manifeste tot mai incisiv ca factori internaționali ai unei stări conflictuale globale.

Pe de altă parte, puterile și guvernele occidentale, amenințate de sfidările conflictuale „orientale”, s-au dovedit fie lipsite de voință, fie incapabile să-și utilizeze instrumentele diplomatice, economice și securitare pentru însănătoșirea corpusului general al Orientului Mijlociu, preferînd, de cele mai multe ori, fie politica struțului, fie afișarea gijii supralicitate pentru valorile, civilizația sau „stilul de viață” propriu care nu trebuie impurificat prin contactul cu războaiele, problemele și „conflictele” altora.

Iar dacă, în perioada „revoluției până la victorie” și a războiului rece din secolul trecut, rivalitățile au putut fi „ținute în frâu”, fie prin tehnica descurajării, fie prin politici autoritare, astăzi, conflictele care macină coerența geopolitică și

identitară a Orientului Mijlociu, sunt, mai mult ca oricând, generatoare de haos, dezordine și competiție distructivă.

Riscul, provocările, incertitudinile, confruntarea militară, confesională, etnică și de altă natură au devenit, astfel, embleme definitorii ale stării prin care se particularizează Orientul Mijlociu la acest început de mileniu al III-lea.

*

Orientul Mijlociu este nu doar o regiune în care o multitudine de conflicte se manifestă simultan, ci și un eșichier pe care amenințarea unor noi conflicte este o realitate pe cât de actuală, pe atât de greu previzibilă.

Întretăierile, suprapunerile, divergențele sau convergențele existente între stările conflictuale, cauzalitățile, natura acestora, identitatea și strategiile beligeranților și ale intereselor lor lasă prea puțin loc pentru rigorile taxonomice, reducând, în același timp, acuratețea și gradul de predictibilitate și credibilitate a scenariilor și prognozelor analitice.

Cu toate acestea, o privire panoramică și concentrată, cu deosebire, asupra *Mashreq-ului* oriental, cu cele trei mari subdiviziuni ale geografiei sale politice – Levantul și extensia sa mesopotamiană, Eurasia sudică și Peninsula Arabică, cu proximitatea Golfului Persic- va permite o constatare cât se poate de evidentă. Și este vorba de faptul că, dacă *Maghreb-ului*, sau nordul arab al continentului african este, cu excepțiile sale libiană și egipteană, mai puțin sau deloc afectat de războaie active, fiind preocupat, mai curând, de revenirea la normalitatea internă răvășită de fenomenul „primăverii arabe”, în schimb, restul Orientului Mijlociu rămâne un focar activ de conflicte în defășurare sau previzibile în care se întâlnesc mai toate tipologiile de tensiuni și beligeranți: războiul de gherilă, pe frontul antiterorismului jihadist, în Siria și Irak, războiul civil intern însoțit de un amplu proces de disoluție socială și statală, întâlnit în Siria, Libia, Yemen, așa-numitul „război prin interpuși” sau război de franciză, cu implicarea statelor și actorilor non-statali, ca în cazul conflictului din Siria, Yemen,

Libia, dar și în alte conflicte în care sun implicați mari actori regionali (Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite, Qatar, Iran, Turcia, Israel) și globali – Statele Unite ale Americii, Federația Rusă, Marea Britanie, Franța, Canada etc.

*

Rândurile de față nu își propun să elaboreze un inventar descriptiv al stărilor conflictuale ale Orientului Mijlociu, ci să încerce o identificare, fie și rezumativă, a factorilor de risc posibil pe care evoluțiile regionale în viitorul previzibil le incumbă prin acutizarea conflictelor în desfășurare, sau prin degenerarea către criză extremă a unor stări conflictuale latente.

În acest sens, o remarcă se cuvine făcută, ea fiind impusă de conexiunea organică existentă între remarcă însăși și potențialul său generator de conflict.

Este, astfel, bine știut că, dacă tensiunile și crizele din regiunea Orientului Mijlociu se perpetuează în lipsa unei soluții politice, aceasta se datorează, în bună parte, confruntării de interese strategice între marile puteri implicate în criza cvasi-generalizată a regiunii și menționăm, cu deosebire, Statele Unite de după venirea la Casa Albă a Administrației Donald Trump, Federația Rusă de la intervenția militară în Siria, la sfârșitul lunii septembrie 2015 și după câștigarea, de către Vladimir Putin, a celui de-al patrulea mandat la Kremlin, prin recentul scrutin prezidențial.

Nu în ultimul rând, interesează și mișcările politico-militare pe care le au în vedere sau ar putea să le aducă în prim-plan Turcia, Iranul și Israelul.

1. Statele Unite. După declarația-șoc făcută de președintele Donald Trump cu privire la viitorul statut „etern” al Ierusalimului, cu toate consecințele acestei decizii asupra procesului de negocieri palestinian-israeliene, liderul de la Casa Albă și-a înăsprit tonul virulent la adresa Iranului și a acordului nuclear, pentru ca, la începutul lunii aprilie, să declare, la fel de neașteptat, că Statele Unite vor proceda „foarte curând”, la retragerea militară (cca. 2.000 de soldați) din Siria.

Ce consecințe de natură conflictuală pot decurge din aceste decizii?

- În **Siria**, Federația Rusă a anunțat o serie de noi demersuri pentru reluarea negocierilor de pace într-un cadru care să fie o conexiune între procesele Geneva, Astana și Soci, un demers imprecis și cu șanse incerte de reușită, ceea ce, în mod inevitabil, va însemna noi pertractări, tergiversări și, în ultimă analiză, prelungiri ale calvarului sirian;

- În **Libanul** angajat în contorsionatul proces al alegerilor parlamentare marcate de un semnificativ avans al partidului Hezbollah, formațiunea libanză pro-iraniană a anunțat readucerea în țară a potențialului uman, militar și logistic desfășurat, pe frontul din Siria, alături de armata loialistă a lui Bashar Al – Assad. Or, în actualul context, orice escaladare a tensiunilor în sudul Libanului și la frontiera nordică a statului evreu, are perspectiva de a degenera într-un nou război cu Israelul, al cărui ministru al Apărării, Avigdor Lieberman, declara că un eventual nou război cu Hezbollahul va însemna un război pe un front unitar care să cuprindă Libanul, Siria și Iranul.

În condițiile în care, pe frontul sirian și, în perspectivă, pe cel din Irak, **Turcia** își declară tot mai vocal intenția de a continua și dezvolta intervenția militară până la neutralizarea oricărei amenințări de securitate din partea etnicilor **separatiști kurzi** - independent de evoluția demersurilor pentru realizarea unei reglementări politice a conflictelor interne din cele două state vecine, Siria și Irakul. Or există suficiente motive să se creadă că independentismul kurd, departe de a se fi epuizat, va găsi noi resurse de susținere militară a revendicărilor sale de autonomie, cu repercusiuni negative directe în planul crizelor și al confrunțărilor violente, îndeosebi în Siria și Irak.

- Deși este puțin previzibil ca disensiunile **israeliano-palestiniene** să degereze în mișcări revendicative de amploare ca urmare a lipsei de conținut a așa- numitei „afaceri a secolului” promisă de președintele Donald Trump pentru ajungerea la un consens privind soluționarea dosarului palestinian, acest dosar își va menține po-

tenționalul conflictual care ar putea fi incitat, inclusiv prin provocarea - de către facțiunile palestiniene, Hamasul, îndeosebi - a unor incidente care să fie urmate de ripostele obișnuite din partea armatei israeliene, contribuind, și acestea, la perpetuarea unui climat tensionat în zonă și la nivelul general al Orientului Mijlociu.

În sfârșit, departe de a se calma, marele conflict confesional care separă lumea musulmană **între šiiti și sunniți** va evolua pe o traiectorie ascendentă în care rolul principal va reveni regatului wahhabit saudit și regimului teocratic iranian, alimentat și de radicalizarea conflictuală a abordărilor americane și israeliene față de Republica Islamică a Iranului, pe de o parte, și de cristalizarea tot mai vizibilă a unei axe Arabia Saudită - Statele Unite - Israel orientată împotriva regimului de la Teheran, pe de altă parte.

Aflat într-o lungă vizită politico - economică în Statele Unite, prințul moștenitor al **Arabiei Saudite**, emirul Mohammed Bin Salman declara, chiar, că, „dacă presiunile economice și diplomatice nu vor reuși să impună o schimbare de fond a politicii zonale și regionale a Iranului, este foarte posibil ca, într-un interval de 10-15 ani, între cele două puteri vecine să aibă loc un război de proporții.” Masiva și febrila campanie de înarmare derulată de monarhia saudită prin cooperarea de sute de miliarde dolari cu industriile americane militare poate fi un semnal al adoptării de către saudiți a cunoscutului dicton „si vis pacem, para bellum”

Orientul Mijlociu rămîne și se prezintă, poate chiar cu acuitate sporită, ca un tărâm al conflictelor și al surprizelor dintre cele mai neașteptate. Și, din păcate, nu în sensul pozitiv al cuvântului.

DOSARUL SIRIAN:

O NEÎNCETATĂ REPETIȚIE PENTRU RĂZBOIUL RECE

Maher NABOULSI, Siria

O ciudată maladie pare a se fi așternut peste facultățile raționale ale așa-numitei “comunități internaționale” în care nu mai există legalitate internațională și nici drept internațional considerat, până nu demult, biblia și cartea de căpătâi a diplomației. Autoproclamații “jandarmi ai lumii” (sau, după posibilități și limitele orgoliilor) doar ai unei regiuni, fie ea geografică sau confesională se transformă, tot mai isteric, în violatori ai dreptății, fabricanți de haos și anarhie în numele “democratiei”, condamnând violent ceea ce ei numesc ingerințele altora, dar uitând, în același timp, faptul primordial că ei sunt invadatorii și semănătorii de vânt care de mult nu se mai tem de recolta furtunii.

Aflat în misiuni pacifatoare în Orientul Mijlociu, un ministru de afaceri externe din vestul continentului european, cerea în gamă stridentă plecarea din Siria a tuturor celor care “nu au nici o treabă în această țară”. Cine sunt aceștia? Statele Unite, Marea Britanie, Franța, milițiile islamiste din 100 de țări ale lumii fie în numele aceleiași ciuruite democrații, fie al neocalifatului musulman mondial? Nu, n-ați ghicit. Cei care “nu au nici o treabă în Siria” sunt, potrivit demnitarului respectiv, Federația Rusă, Iranul și Hezbollahul. (Turcia, nu, pentru că Turcia este membră a NATO!)

Intrat în cel de-al optulea an de “primăvară arabă”, conflictul intern din Siria s-a transformat într-o placă turnantă pentru relațiile internaționale care fac o neconținută repetiție pentru trecerea la marele și adevăratul război rece al noii ordini globale. În același timp, frontul sirian amintește de infernalul carusel oferit, în cursul celei de-a doua conflagrații mondiale, de războiul civil din Spania: ca și în Spania anilor 1936 – 1939, în Siria contemporană se confruntă, pe viață și pe moarte, două mari coaliții: una occidentală – euroatlantică și regională confesională care adună la un loc Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Arabia Saudită, Turcia, Qatarul și Is-

raelul, și o a doua, "orientală", formată din Siria, Federația Rusă, Iran și o parte a celor peste 400 miliții a căror poziționare se schimbă în funcție de schimbările frontului și de generozitatea financiară a sponsorilor.

Natura însăși și viziunea strategică a celor două tabere determină și deosebirile fundamentale dintre acestea. Căci, în vreme ce coaliția orientală își folosește proprii soldați și propriile capacități logistice, tabăra occidentală duce un război de franciză, prin interpuși care constituie, de cele mai multe ori, miliții multinaționale sau autohtone cu caracter național-confesional. În acest caz, invazia tradițională, cu armatele proprii ale invadatorului, este înlocuită de recursul la francize constituite pe principiul mercenariatului material sau politic și care acționează pentru crearea sau agravarea problemelor interne ale statului – țintă, răstunarea regimului de guvernământ existent și, în final, trecerea statului vizat sub controlul forțelor externe care l-au destabilizat.

Nu este nouă afirmația – făcută, la vremea respectivă, de către chiar înalți demnitari și decidenți ai administrațiilor americane care au plasat invadarea Irakului, în 2003 și, apoi, intervenția în Siria, după 2011, în contextul mai general al strategiei de remodelare a Orientului Mijlociu și transformarea lui în „noul” sau „marele” Orient Mijlociu prin punerea în practică a triumfalistei și distructivei teorii a „anarhiei constructive” – teorie testată, de altfel, și pe alte meridiane ale planetei de după prăbușirea fostului colos sovietic și încheierea, vremelnică, a Războiului Rece.

Or consecințele acestei abordări marțiale a ordinii globale nu au întârziat să demonstreze că recursul la forța arsenalelor militare nu este o epopee montată pe platourile hollywoodiene, ci un traumatism de proporții în care chiar și americanii își pot pierde viața. Dovada o găsim în eșecul aventurii irakiene, prelungirea sine die a războiului din Afghanistan sau în pertractările orgolioase a căror miză o reprezintă existența Siriei și viitorul societății și al poporului sirian.

Eșichierul războiului din Levant este, astăzi, un

mare poligon în care toți marii beligeranți externi – fie ei euroatlantici, eurasieni sau regionali – își testează sutele de noi tipuri de arme super-s sofisticate ale căror victime sunt, cu prioritate, civilii sirieni, familiile, bătrânii și copiii acestora. El este, în același timp, o scenă în culisele căreia se fac cu febrilitate repetițiile premergătoare viitorului nou război foarte rece care amenință să devină, cu rapiditate, unul foarte fierbinte dacă nu de-a dreptul incandescent.

Dar războiul sirian este, din dubla perspectivă a păcii și a războiului, și un mare punct de cotitură. În pofida uriașelor resurse umane, materiale, financiare, logistice desfășurate pe câmpurile de luptă și în spațiul aerian al acestora, recursul la serviciile mercenarilor jhadiști veniți din toate colțurile pământului nu a realizat mai mult decât ar fi putut să obțină armatele regulate. Dar acest fapt ridică o întrebare asupra căreia analiștii, cercetătorii și decidenții politici și militari ar trebui, poate, să mediteze cu mai multă atenție: vor devenii francizele combatante avangarda din prima linie a războiului rece de mâine?

Sirienii și Siria, ca țară agresată, are tot dreptul să-și apere identitatea și existența, inclusiv, sau mai ales în cadrul negocierilor unde li se decide destinul și dreptul la a-și configura viitorul, la adăpost de agresiuni și ingerințe în probleme care-l privesc exclusiv.

Războaiele pe care, în Siria, le poartă voințe străine și ostile unele altora sunt tot atâtea com-

ponente ale unui război care amenință să devină unul universal. Iar dacă așa-numita "comunitate internațională" este, cu adevărat și cu bunăcredință, interesată de soluționarea dramei siriene, interesul său trebuie să se manifeste doar prin prisma dreptului internațional condificat în Carta Națiunilor Unite. Care este piedica aflată în calea către o asemenea abordare – căci o asemenea piedică există? Răspunsul, chiar dacă este ușor de rostit, el este, de opt ani, ocolit cu pudoare și cu bună știință de comunitatea internațională însăși. De ce? Pentru că orice abordare a soluționării conflictelor pe temelia principiilor de drept internațional presupune o premiză obligatorie și anume aceea a definirii clare a conceptelor de „agresor” și de „victimă”. O sarcină pe care nimeni nu pare dispus să și-o asume.

Împotmolirea marilor puteri în mlaștina războiului sirian are drept argument retoric preocuparea acestora de a ține sub control o stare de tensiune a cărei eventuală ebuliție prin componente precum chestiunea migranților ar duce la destrămarea unui echilibru și așa periculos de fragil. Dar fapt este că divergențele, conflictele de interese și presiunea orgoliilor care opun marii ac-

tori jucători pe tabla de șah a războiului sirian sunt atât de evidente și remanente încât orice scenariu de încetare a stării de război într-un viitor previzibil devine superfluu.

Opoziția politică siriană a pus mâna pe arme în speranța ajungerii la reformă și democrație. Ne-reușind să se manifeste ca partener coagulat și nesabotat de interese înguste, a pierdut susținerea financiară, morală și militară din partea taberei occidentale, bazându-se, astăzi, pe finanțări parcimonioase din partea unor medii private integriste din statele monarhice ale Golfului, reușind să supraviețuiască doar printr-o păguboasă autoplasare în trena unor entități jihadiste.

Războiul intern din Siria poate fi considerat ca o componentă marginală a complexului război rece care, tot mai vocal și mai transparent, se desfășoară între marii actori globali și regionali. Conflictul este, însă, în același timp, o oglindă în care se reflectă marile mize ale geopoliticii actuale care, cu greutate ascunse sub argumentul luptei împotriva fenomenului jihadist – terorist, arată cât de înveninate sunt relațiile care animă această geopolitică a zilelor noastre.

SIRIA : ÎNTRE ECHILIBRUL INTERESELOR ȘI COMPETIȚIA PENTRU ZONE DE INFLUENȚĂ

**Ambasador prof. Dumitru
CHICAN**

1. Escaladarea limitată și controlată

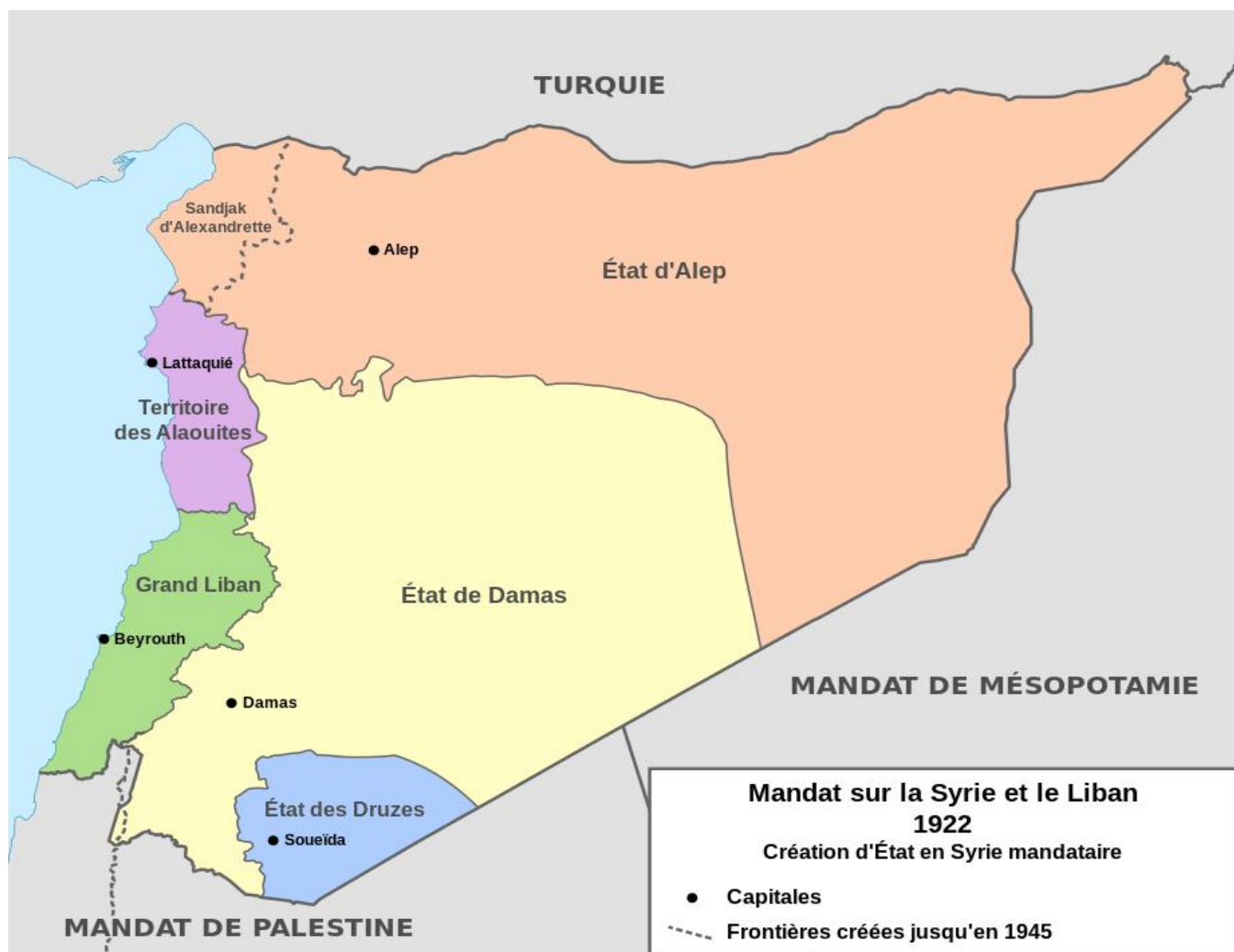
Sângeroasa campanie militară care, la mijlocul primăverii trecute, a incendiat zona de răsărit a oazei Ghouta, din jurul capitalei siriene Damasc, a marcat, pentru prima oară în ultimii 30 de ani, o angajare directă de luptă între aviația israeliană și apărarea anti-aeriană a armatei siriene, acțiune soldată cu doborârea unui avion de interceptare și bombardament al armatei israeliene. Însoțită de amenințări și avertismente lansate de ambele părți, tensiunea produsă de incidentul care a angrenat, de data aceasta, *statele* sirian și evreu, a avut o durată scurtă, de numai o zi, dar ea a prefațat, în principiu, deschiderea perspectivei către un potențat conflict de mai mare amploare între Siria, aliată cu Federația Rusă și cu Iranul, pe de o parte, și Israelul susținut de Statele Unite ale Americii. Iar aceasta conduce, în mod firesc, la o întrebare majoră cât privește atât evoluțiile de viitor ale conflictului intern sirian, cât și impactul acestora la nivelul tensiunilor regionale guvernate de vertiginoasa coborâre către îngheț a climatului conflictual existent la nivel global în momentul de față: cum se va aclimatiza Siria și cum va evolua într-un context caracterizat de profunde și inflexibilele tensiuni ascensionale între cei doi principali actori – Statele Unite și Federația Rusă - care nu mai sunt doar puteri cu vocație globală, ci au devenit principalii jucători regionali pe eșichierul Siriei și al Orientului Mijlociu? Și ce rol va avea Siria – dacă va avea - în gestionarea acestui conflict care a transformat dosarul sirian într-un fel de gaură neagră în jurul căreia se rotesc vertiginos mai toate conflictele regionale și extra-regionale active sau latente în momentul de față?

Au existat aprecieri ale unor analiști care susțin că doborârea de către Tsahal a unei drone iranienă în fîșia de frontieră din Golan, a fost un act

premeditat de către partea israeliană cu scopul de a atrage Iranul către o confruntare care să confirme implicarea activă a regimului teocratic în destabilizarea vecinătății israeliene și să ofere un argument în favoarea unei ofensive israelino-americo-occidentale împotriva „pericolului existențial” pe care îl reprezintă expansionismul militarist și confesional al Republicii Islamice pentru Israel, pentru contextul regional și pentru stabilitatea internațională.

2. Echilibrarea intereselor

Tendința Moscovei de “reconfigurare a alianțelor” are loc în condițiile în care Federația Rusă a înregistrat un important eșec politic al programului său de preluare a inițiativei și de acaparare, prin Conferința pentru Dialog de la Soci, a procesului de negocieri politice între beligeranții sirieni implicați în războiul civil. Dar aceasta nu a însemnat, de facto, un regres al poziției și rolului Rusiei pe eșichierul frontului sirian. Dimpotrivă, în această fază a conflictului, în care toți luptă împotriva tuturor, atât Federația Rusă, cât și restul puterilor direct implicate în evoluțiile războiului – Statele Unite, Iranul, Turcia – par, mai mult ca niciodată în ultimii șapte ani de război, animate de interesul ca, păstrînd un echilibru “pe muchie de cuțit” între interesele proprii ale beligeranților, să-și asigure pentru sine un avantaj geografic și strategic cât mai consistent, pentru perpetuarea unui control asupra Siriei de după conflict. De la concepte precum “Siria utilă” și “Siria profundă” la invenții tactice-teritoriale ca „zonele de dezescaladare”, urmașii de astăzi ai lui Mark Sykes și François Picot par a voi să repete experimentul cartografic realizat de autoritățile franceze de mandat care, în 1922, au împărțit arbitrar Siria Mare în nu mai puțin de cinci “state” artificiale - un experiment pe cât de nefericit, pe atât de tipic colonial.

Siria sub mandat francez – 1922

În acest context, Israelul a desfășurat intense demersuri politico-diplomatice, îndeosebi pe lângă Kremlin și Casa Albă, pentru a împiedica permanentizarea unei prezențe iraniene în partea de sud a teritoriului sirian și în vecinătatea liniei de demarcație din Platoul Golan, reușind, în același timp, să zădărnicească proiectul iranian de creare a unui “coridor šiit” iranian pe aliniamentul Irak-Siria-Liban, menit să asigure Iranului atât o legătură directă cu formația politico-militară Hezbollah, cât și un cap de pod avansat în proximitatea imediată a statului evreu. Este, însă, de prevăzut că această idee a coridorului šiit va constitui una dintre chestiunile acut conflictuale în contextul viitoarelor formule de încheiere a conflictului intern sirian

În ultima perioadă, marcată de alegerile prezidențiale din Rusia, încheiate cu victoria lui Vladi-

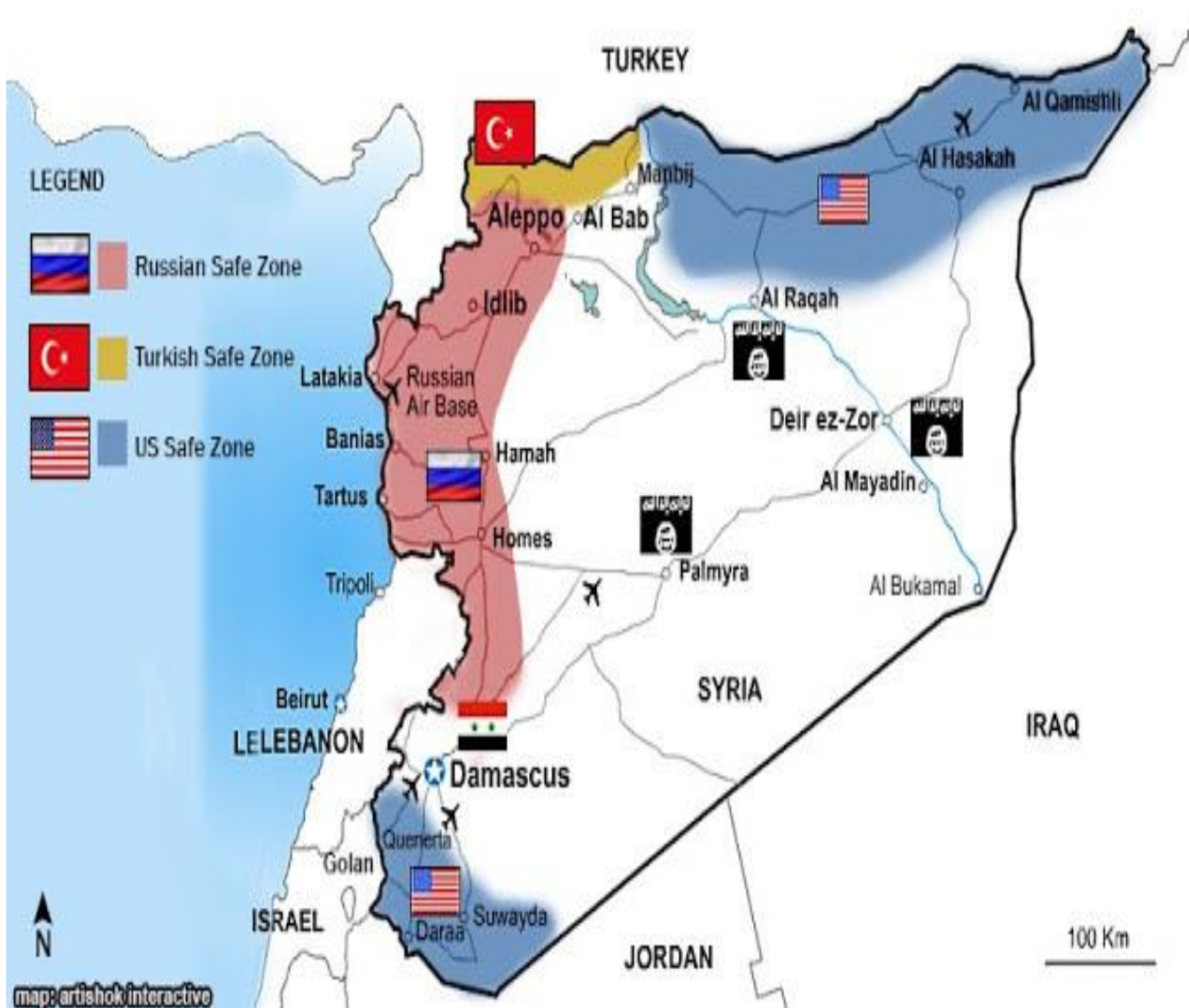
mir Putin, de alegerile prezidențiale din Egipt, adjuocate, pentru un nou mandat, de președintele Abdel Fattah El-Sissi și de alegerile parlamentare din Liban și Irak, Israelul a adoptat o poziție prudentă și statică față de evoluțiile frontului sirian, preocupat, poate, și de dorința de a menține acest echilibru fragil, pe de o parte, dar și de evitare a consecințelor dăunătoare pe care eventuale alte noi acte belicoase le-ar putea avea asupra relațiilor sale cu Arabia Saudită, relații care timid, dar constant, cunosc o evoluție încurajatoare (cel mai recent act de bunăvoință din partea Ryadului a fost, în luna martie, deschiderea spațiului aerian saudit, zborurilor comerciale din Israel, inaugurate de un avion al companiei Air India decolat de pe aeroportul Ben Gourion cu destinația New Delhi, cu tranzitarea aeriană a Arabiei Saudite).

3. Competiția pentru zone de influență

O privire, fie și fugitivă, pe harta de astăzi a Siriei, pune în evidență realitatea că geografia acestei țări este vizibil diferită de cea existentă la declanșarea revoltelor siriene, în anul 2011. Iar deosebirea fundamentală este dată de aceea că, în ansamblu, corpusul geografic sirian este scindat într-un mozaic de enclave și zone de influență controlate de forțe externe – regionale și globale – între care prezența Statelor Unite, Federației Ruse și Turciei se află, de departe, pe locuri de frunte.

Se va constata că, în general, aceste zone de influență sunt, pe de o parte, separate fie de frontiere naturale, precum cursul râului Eufrat, fie artificiale, precum magistrala feroviară Damasc-

Idlib, în vest, iar, pe de altă parte, forțele statale care le controlează împreună cu aliații lor, sunt opuse și concurențiale, ceea ce face posibilă afirmația că sintagma “scindare teritorială” nu mai este un simplu exercițiu lingvistic, după cum face puțin sustenabilă ideea că Siria va mai reveni vreodată, cu adevărat, la configurația de dinaintea războiului. Zonele de influență pe care astăzi le identificăm doar cu titlu de repere cartografice sunt gândite din perspectiva transformării lor viitoare în mini-state. Iar această perspectivă privește, în modul cel mai alarmant, chestiunea fundamentală a unității și suveranității naționale a Siriei și a poporului sirian. Și aceasta cu atât mai mult cu cât perspectiva unui acord de pace este, practic, inexistentă.

Zone de influență în Siria - SUA, Rusia, Turcia

Astăzi orice retorică despre “Siria utilă” (a regiunii) și “cealaltă Sirie” (sau Siria celorlalți) devine superfluă în condițiile în care chiar “Siria utilă” este lipsită de unitate, aflată sub o dublă ocupație – rusească și iraniană – și râvnită, cu arma în mână de caleidoscopul milițiilor venite din toate colțurile pământului. Ceea ce se înțelege în mod curent prin “Siria utilă”, adică regiunea de litoral cu porturile Lattakia, Banyas Tartous, districul Homs precum și capitala metropolitană și rurală este, în realitate, o zonă de control, influență și dominată de o prezență militară rusească necontrolată de nimeni altcineva decât de Vladimir Putin.

Zona agricolă a capitalei Damasc, până la granița cu Libanul este arie de exclusivitate iraniană în care mult evocatul coridor šiit pe alinamentul Iran-Irak – Damasc – Beirut nu mai este de mult o posibilitate, el devenind, deja, o realitate utilitară și folosită intens de coloanele militare iraniene și de convoaiele milițiilor trimise de Teheran, aflate, și acestea, sub comanda exclusivă a ofițerilor iranieni și a politicienilor de la Teheran.

La est de Eufrat, unde se află principalele bogății naturale, agricole, hidrografice, petroliere și gazeifere, zăcămintele de fosfat și uraniu ale țării, situația este similară. Aceasta este regiunea controlată de Statele Unite și unde nimeni nu intră decât cu voia americanilor.

În nord-vest se situează districtele păzite de “Scutul Eufratului” și de “Ramura de Măslin” ale lui Recep Teyyip Erdogan. Aflat sub același control exclusiv al Turciei, acest perimetru - ocupat sub pretextul luptei împotriva jihadismului islamist și a “terorismului kurd”, pare, însă, a nu satisface ambițiile de expansiune geografică ale liderului turc care și-a anunțat intenția de a extinde prezența turcească asupra întregii zone de nord a Siriei până la frontiera cu Irakul.

Situația frontului sirian rămâne, în continuare, fluctuantă, imprevizibilă și instabilă pentru toate puterile care și-au împărțit între ele geografia Siriei și aceasta nu atât din cauze legate, punctual, de evenimentele de pe câmpul de luptă, cât datorită disensiunilor, dezacordurilor și suspiciunilor care există între marii jucători pe eș-

chierul conflictului intern sirian și, în primul rând, între Federația Rusă și Statele Unite - cei doi poli care decid ritmul, intensitatea și durata războiului.

Contrar celor afirmate public de oficialii de la Washington, apropierea sfârșitului de campanie împotriva grupării jihadiste Statul Islamic a determinat și o profundă schimbare strategică în abordările părții americane privitoare la criza din Siria, în sensul că, în loc de a-și pune în practică promisiunile anterioare și de a proceda la încheierea operațiunilor militare pe frontul sirian, Administrația a decis menținerea prezenței sale armate în Siria pe termen nelimitat, condiționând retragerea de soluționarea politică prealabilă a războiului din Siria, decizie care, după toate aparențele, a fost receptată de ceilalți actori ca o sfidare. În consecință, reacția este cunoscută: toți actorii au decis, coordonat sau nu, să procedeze identic prin permanentizarea propriei prezențe armate și trasarea de frontiere delimitative între propriile domenii de tip feudal în care unicul decident și stăpân este prințul, sultanul sau țarul.

Despre soarta sirienilor dezmoșteniți... se va discuta altădată, dacă, între două partide de vânătoare cu prăzi mai grase, “seniorii” își vor face timp și pentru lucruri mărunte.

Notă: După ce, în luna ianuarie, fostul șef al diplomației americane Rex Tillerson, susținea public necesitatea unei prezențe permanente a celor peste 2.000 de soldați de care SUA dispun în nord-estul Siriei, la finele lunii martie, într-o cuvântare rostită în fața unei adunări muncitorești din statul Ohio și pe care media americană a taxat-o drept populistă, președintele Trump, deplângând cele 7 trilioane de dolari cheltuiți de America în războaiele sale din regiunea Orientului Mijlociu, anunța, sentențios, o “foarte apropiată” retragere a trupelor americane din Siria, fără a oferi detalii suplimentare. „Îi vom lăsa pe ceilalți să se ocupe de Siria și ne vom întoarce acasă, unde ne este locul” a mai anunțat, patetic, Donald Trump. Obişnuiți cu capricioasa sinusoidă a discursului prezidențial american, comentatorii au trecut cu lejeritate peste afirmațiile liderului de la Casa Albă, pe care le-au considerat

mai degrabă un efect al venirii belicosului ambasador John Bolton în postura de consilier pentru securitate națională - și el un temperament la fel de incendiar și de schimbător ca și Donald Trump. Rămâne de văzut ce va decide instanța timpului.

90 DE ANI DE "FRĂȚII MUSULMANE"

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

În cronică modernă a memoriei colective islamice, primăvara acestui an marchează împlinirea a 90 de ani de când, în orașul egiptean Ismailia, învățătorul teolog Hassan Al-Banna anunța crearea "Mișcării Fraților Musulmani" (*Harakat Al-Ikhwān Al-Muslimīn*) ca primă structură instituțională a islamului politic și care, în luna iunie 1928, prin cele 50 de puncte ale documentului fondator elaborat de Hassan Al-Banna, își propunea două obiective fundamentale - unul cu puternic caracter naționalist, vizând eliberarea națiunii islamice de sub jugul colonialismului britanic și celălalt, islamic, cristalizat ca reacție la desființarea califatului musulman otoman de către Mustafa Kemal Atatürk, după încheierea primului Război Mondial. Sub impulsul acestei „catastrofe” abătută asupra națiunii islamice, și susținută, teoretic, de concepțiile unor ideologi radicali anteriori și contemporani, precum turcomanul Ibn Taimiya, sauditul Mohammed Abdel Wahhab, pakistanezul Abu Ala Al -Mawdudi sau egipteanul Sayyid Qotb, mișcarea și-a cristalizat o platformă ideologică și doctrinară tot mai îndepărtată de problemele naționale și acaparată exclusiv de un islamism radical și ultraconservator. Deviza sa proclamă că Islamul „trebuie să conducă” și că „Islamul este soluția” pentru toate problemele individului, societății și statului, iar programul său de acțiune este unul eminamente islamic - „Allah este ținta noastră, Profetul este modelul nostru, Coranul este Constituția noastră, războiul sfânt este calea noastră, martiriul pe calea lui Dumnezeu este dorința noastră”.

Beneficiind de suținere financiară din partea unor regimuri - arabe și non - arabe cu guvernănanță de orientare islamică, Mișcarea își va ex-

tinde cu rapiditate prezența geografică, având filiale și desfășurând activități în marea parte a statelor arabe, în Europa, Africa, cele două Americi și subcontinentul indian și, în același timp, își crează propria ramură militară și servicii secrete, trecând, progresiv, la activități subversive și teroriste atât în Egipt (asasinarea premierului Mahmoud Al-Naqrashi, tentative eșuate de asasinare a președinților egipteni Gamal Abdel Nasser și Hosni Mubarak), cât și în Siria - asasinate și incitări la rebeliune împotriva regimului baasist - și în alte state arabe. Cu începere din anii '80, obiectivul politic declarat al Mișcării se concentrează, pe plan intern, în jurul islamizării absolute a statului și societății, prin aplicarea generală a legii canonice musulmane - *sharia* - iar, pe plan extern, în direcția reconstruirii califatului islamic global.

În contextul „primăverii arabe”, soldată cu înlăturarea de la putere a regimului egiptean condus de președintele Hosni Mubarak, mișcarea islamistă, prin formațiunea politică Partidul „Dreptății și Dezvoltării” se angajează în primele alegeri parlamentare din 2011, în care își adjudecă majoritatea sufragiilor, iar un an mai târziu, în 2012, prin candidatul său Mohammed El-Morsi, participă la alegerile prezidențiale, pe care le câștigă cu o mică majoritate. Noua administrație demarează un amplu și intens program de islamizare socială și instituțională care va produce puternice nemulțumiri și scindări în corpul societății egiptene, degenerate în ample manifestații de stradă soldate cu numeroase victime omenești, toate acestea conducând la intervenția, în vara anului 2013, a instituției militare în arena politică. Președintele islamist Mohammed El-Morsi și conducerea mișcării au fost arestați, mișcarea însăși fiind scoasă în afara legii și declarată drept organizație teroristă.

Astfel, după aproape un secol de lupte pentru acapararea puterii în stat, implementarea criteriilor coranice de administrare a statului și societății și militantism pentru renașterea califatului musulman planetar, „Mișcarea Fraților Musulmani” a ratat lamentabil primul exercițiu al puterii, trecând, pentru a câta oară?, în subteranele obscure ale ilegalității și acțiunilor clandestine, fără o perspectivă clară a ieșirii din acest labi-

rint.

Atât prin programele, doctrina și acțiunile sale, cât și prin puternica influență pe care a avut-o asupra grupărilor și organizațiile jihadiste pe care le-a creat sau le-a inspirat, Mișcarea Frăților Musulmani a avut o contribuție covârșitoare, mai ales în ultimii ani, la producerea unei suprapunerii și chiar a unei fuziuni semantice aproape totale între Islam, pe de o parte, și conceptul de „islamism” sau „Islam politic”, pe de altă parte, adică între Islamul ca sferă a spiritualității și exploatarea acestuia în scopuri mercantile, ideologice, politice, politicianiste și populiste. 90 de ani despart contemporaneitatea de momentul în care Hassan Al-Banna își lansa mișcarea și programul pe care nu puțini islamologi și analiști, inclusiv musulmani, din arealul islamic sau din afara acestuia, nu au ezitat să-l eticheteze drept totalitar și fascistoid. Căci, asemenea ideologiilor totalitare și dictatoriale din veacul trecut, ceea ce se identifică prin conceptul de islamism se dovedește a fi o construcție care aspiră la instituirea propriei sale dictaturi absolute asupra a tot ceea ce înseamnă componentele vieții istorice și sociale a omului – de la individul însuși până la comunitatea de indivizi, la instituțiile care reglementează funcționarea acestora și până la asumarea dimensiunii ontologice și antropologice. Iată ce scria, din acest punct de vedere, imamul fondator Hassan Al-Banna : „Noi, Frații Musulmani, considerăm că preceptele Islamului și învățăturile sale universale integrează tot ceea ce se referă la omul situat în această lume și în lumea de dincolo. Islamul nu se reduce la aspectele culturale și spirituale, ci înseamnă, în același timp, cult, credință, patrie și cetățenie, religie și stat, spiritualitate și acțiune, Carte (Coranul, n.n.) și sabie. Preanobilul Coran ne vorbește despre toate acestea, pe care le privește ca parte indisolubilă a Islamului” (Hassan Al-Banna: *Muzakkirāt Al – Da’wa wa al – Dā’iyya*, „Memorii despre predică și predicator”, Cairo, 7505, citat în cartea noastră „Jihad sau drumul spre Djanna”, Editura Corint, București, 2011, p.231). Considerat ca atare, islamismul este, mai degrabă, o ideologie politică radicală care nu ezită să recurgă la intimidare, teroare, persecuție pentru distrugerea individualității, înăbușirea libertății de

gândire și transformarea societății într-o masă amorfă, docilă și ușor manevrabilă.

Maniheist prin esența sa, islamismul, asemenea oricărei ideologii acaparatoare, propune o viziune asupra lumii extrem de simplistă și schematizată în care există, inevitabil, un „altcineva” a cărui eliminare constituie un obiectiv sine qua non pentru legitimarea însăși a activismului islamist și islamizant.

Vremelnica guvernare a Frăților Musulmani în Egipt a scos în evidență caracterul sincretist al islamismului fals-democratic și fals-liberal, acestea reușind ca, prin practicile de islamizare forțată a statului, să împartă societatea egipteană printr-o profundă falie care separă între cei 50% dintre egiptenii investiți cu rolul penibil de „poliție islamică de moravuri” împotriva celorlalți 50% care, pentru a nu fi de acord cu politica, principiile și programele frăților musulmani, sunt priviți ca întruchipare a „celuilalt”- deviaționist, apostat, trădător al „adevăratei credințe” și , prin aceasta, prototip al inamicului care trebuie marginalizat, alungat, dacă nu chiar eliminat fizic din viața biologică și comunitară. Din acest punct de vedere poate fi înțeleasă și gândirea doctrinarului și teoreticianului egiptean Sayyid Qotb, sintetizată prin sentința „Islamul trebuie să conducă!”. Drept argument, Qotb crede că „este imperios necesar ca islamul să conducă și să comande pentru a se realiza pe sine însuși, pentru a construi societatea perfectă și echitabilă de care avem nevoie, dar care nu va deveni realitate atâta vreme cât Islamul nu va deține puterea asupra a tot ceea ce ține de viața terestră și socială... Lumea are nevoie de o credință pozitivă. Rolul creștinismului s-a încheiat tocmai pentru că el nu a oferit umanității nimic constructiv și pozitiv, spune ideologul egiptean recurgând chiar la textul coranic pentru a lămuri fundamentala deosebire între cei credincioși și cei devianți: „Necredincioșii sunt aceia care nu acceptă că individul și lumea trebuie să se conducă după legea relevantă prin cuvântul lui Allah” (Sayyid Qotb: *Ma’rakat Al-Islam wa al-Ra’smāliyya*, „Lupta dintre Islam și Capitalism”, Pontificio Instituto di Studi Arabi e Islamici, Roma, nr. 61/1981, pp.234-235)

Într-o primă vizită efectuată la Universitatea religioasă Al-Azhar din Cairo, imediat după alegerea sa ca președinte al Egiptului, în 2013, Abdel Fattah El-Sissi vorbea despre îndatorirea pe care clasele clericale, în primul rând, o au de a salva Islamul de la sinucidere, prin renunțarea la lectura literală a scripturilor musulmane medievale și la tentativele de a comasa, cu forța, o gândire medievală în tiparele modernității contemporane.

Altfel, avertiza șeful statului egiptean, scoaterea în afara legii a unei organizații radicale islamice nu va însemna, în mod automat și dispariția gândirii extremiste, iar radicalizarea islamului nu va avea drept rezultat decât aducerea acestuia pe o poziție greu justificabilă de ostilitate a religiei musulmane față de restul lumii contemporane. Și a acesteia față de lumea islamică!

RELĂȚIILE RUȘO-IRANIENE: O ABORDARE GEOPOLITICĂ

Reza SHAHRESTANI

1. O retrospectivă

Prăbușirea fostei Uniuni Sovietice, urmată de destrămarea sistemului european de guvernare ideologică materialist-dialectică și de încetarea vremelnica a războiului rece, a marcat, între altele, și debutul unui proces amplu și multidirecțional de regândire, și reconfigurare a noii politici externe a Federației Ruse ca moștenitoare a ideologiei rusești de mare putere promovată de toți liderii Rusiei, de la regimurile țariste imperiale până la Boris Elțîn și Valdimir Putin. Iar această orientare a fost constatată cu deosebire în spațiul ambiant geografic al Asiei Centrale și caucaziene, al Mării Negre și al bazinului baltic, în vreme ce crearea Federației ruse a statelor independente desprinse din corpul fostei Uniuni Sovietice a fost, la rândul său, una dintre materializările de prim rang ale noii politici externe a Rusiei în contextul geostrategic regional de după evenimentele de la sfârșitul secolului trecut.

Acestui context li se circumscrie și evoluția relaționării dintre Federația Rusă și Republica Islamică a Iranului, raporturile bilaterale dintre cele două state fiind determinate de un complex de factori generați și impuși, cu prioritate, de geografia politică a vecinătății regionale care, în succesiunea etapelor istorice, nu a fost caracterizată atât de o interacțiune cooperantă, cât, mai ales, de caracterul conflictual și competițional al acesteia.

Dacă revoluția islamică a lui Ruhollah Khomeyni a pus capăt influenței occidentale asupra geografiei politice iraniene, aceasta nu a adus, în același timp, și schimbări notabile cât privește neîncrederea, suspiciunile și răceala manifestate de noile autorități religioase teocratice de la Teheran, un început de dezgheț fiind marcat abia odată cu încheierea “epocii sovietice” și, mai exact, după cei opt ani ai războiului iraniano-rakian din 1980 -1988, prima schimbare concretă în abordarea relațiilor bilaterale constând în “descoperirea” de către Iran a Rusiei post-sovietice ca important furnizor de material militar. La aceasta aveau să se adauge, ca elemente de apropiere și continuitate, dosarele conflictuale regionale și globale pe eșichierul cărora regimurile “Rusiei democratice” și Iranului revoluționar musulman aveau să descopere rezerve neexploatare de promovare a relațiilor lor ca paravan al susținerii intereselor geostrategice și geopolitice ale fiecăruia dintre cei doi actori “aliați”. Etapa de pionierat a acestei colaborări între contrarii a fost stabilită, pe fundalul conflictului Iran-Irak, de fostul președinte sirian Hafez Al – Assad, dușmanul ireductibil al basismului irakian al lui Saddam Hussein – și de ayatollahul Khomeyni care au adus pe harta politică și conflictuală a Orientului Mijlociu sintagma de “Front al Refuzului și Rezistenței” împotriva “dușmanului sionist”. Dar la liantul “rezistenței” aveau să se adauge și alte dosare generate de evoluțiile regionale, în fruntea acestora situându-se, astăzi, războiul civil sirian care, de câțiva ani, constituie factorul motrice fundamental al relaționării ruso-iraniene și elementul de care depinde, în bună măsură, viitorul Siriei și al poporului sirian.

Se poate contata că, astăzi, în arealul Asiei centrale, s-a produs o coborâre remarcabilă a

nivelului concurenței ruso -iraniene care a caracterizat relațiile bilaterale în ultimul deceniu al secolului trecut, în vreme ce, în același segment al relațiilor bilaterale, se înregistrează un dinamism fără precedent al schimburilor comerciale și al proiectelor de cooperare economică, context din care nu lipsesc marile companii rusești prezente pe piața iraniană, precum Gazprom și alte companii rusești din domenii fundamentale - siderurgia, construcția de automobile, programele nucleare, industria de producție militară fiind doar câteva dintre acestea.

Ar fi, însă, eronat se se creadă că asemenea camaraderie de front în războiul din Siria este suficientă pentru a caracteriza cu optimism festivist viitorul relațiilor dintre Moscova și Teheran. Drumul de viitor al acestor raporturi bilaterale nu este lipsit de bariere și piedici dificil de înlăturat. Iar una dintre aceste bariere se regăsește în aceea că regimul de la Teheran nu are suficientă încredere în stilul rusesc de a face politică, iar această suspiciune este susținută de un lung șir de precedente istorice în care Moscova a dovedit că este în măsură să-și abandoneze în ultima clipă prietenii și aliații, dacă interesele sale exclusive o cer.

În al doilea rând, este vorba de faptul că politica echilibrului pe care Federația Rusă o promovează în regiunea Orientului Mijlociu nu corespunde întotdeauna și cu necesitate intereselor Iranului care aspiră la a se impune ca mare putere regională, în condițiile în care Moscova acționează tocmai pentru a împiedica apariția în acest areal a altor puteri concurențiale și doritoare de a-și impune propria influență într-o geografie politică pe care Rusia dorește să o monopolizeze doar pentru sine.

Se poate vorbi, în al treilea rând, de faptul că chiar acele interese care, în ultimii ani, s-au dovedit convergente, prin finalitățile lor planificate au avut la temelie rațiuni și cauze divergente, ceea ce, din perspectiva evoluției viitoare, poate constitui un factor de amenințare a unei reale apropieri între cele două state. Astfel, atât Federația Rusă, cât și Iranul, au venit în Siria pentru a susține regimului lui Bashar Al - Assad, dar motivele și finalitățile pentru care au procedat așa,

sunt neconvergente, dacă nu chiar diametral opuse.

De partea cealaltă, există și elemente deloc neglijabile care, într-o formă sau alta, pot susține și încuraja apropierea și reziliența raporturilor bilaterale dintre Rusia și Iran.

1. Factorul economic are o pondere a cărei importanță derivă nu atât din volumul schimburilor comerciale, de circa două miliarde dolari anual, cât din domeniile strategice care au tangență cu sfera economică și care concentrează mare parte a fluxului de schimburi și cooperare bilaterală, astfel:

a) - **Sectorul transporturilor** în care, împreună cu Azerbaidjanul, cele două țări sunt implicate în realizarea proiectului gigantic al "Coridorului Nord-Sud", format din linii maritime, magistrale feroviare și rutiere care ar urma să lege subcontinentul indian, zona Golfului Persic și bazinul Mării Caspice, via Iran, cu extensie până la Sankt Petersburg și mai departe, către Europa de Nord. Coridorul ar urma să asigure un flux anual de transporturi estimat la cca. 10 milioane de tone. În plus, durata activităților pe toată lungimea acestui culoar este prevăzută să se reducă de la 40 de zile, cât durează prin tranzitarea Canalului de Suez, la 14 zile pe itinerarul magistralei Nord-Sud;

b) - **În domeniul energiei**, Iranul și Federația Rusă dispun de uriașe rezerve de gaz natural și petrol a căror existență, coroborată cu intervențiile din ultimii ani ale competitorilor occidentali pe piața de energie, au determinat Moscova și Teheranul să-și consolideze cooperarea, îndeosebi în ceea ce privește uniformizarea prețurilor. Dar această cooperare nu exclude concurența dintre cei doi parteneri care se dovedește acerbă și mai presus de relațiile bilaterale de cooperare.

2. Factorul regional și internațional trebuie avut în vedere în măsura în care interesele specifice ale Federației și ale Iranului nu se limitează la geografia Orientului Mijlociu, ci sunt orientate și către zone exterioare, poate chiar mai importante, precum Asia Centrală, Caucazul și Marea Caspică, arealuri care influențează nemijlocit securitatea națională, mai ales pentru

Rusia, interesată de crearea unei centuri de securitate în proximitatea sa geografică, ceea ce presupune o strânsă colaborare cu Iranul care are frontiere comune cu toate cele trei regiuni amintite.

Se poate spune că, așa cum se prezintă în momentul de față, relațiile dintre Iran și Federația Rusă au un caracter strategic, fără, însă a se ridica la nivelul funcțional al unei alianțe strategice. Ceea ce unește cele două state în Orientul Mijlociu, Asia Centrală și Caucaz este cu mult mai voluminos decât ceea ce le separă. Iar numitorul comun al acestor relații se regăsește atât în interesele conjuncturale, cât și în ceea ce atât Moscova cât și Teheranul înțeleg prin sfidarea sau provocarea occidentală. Iar acest din urmă factor reprezintă, pentru ambii parteneri, un izvor de neîncredere și suspiciune față de posibilitatea ca, în anumite circumstanțe, una dintre părți să se apropie de Occident, în defavoarea intereselor pe care le are partenerul său. O temere manifestată într-o măsură mai accentuată la Teheran. Este adevărat că președintele Vladimir Putin l-a asigurat pe ghidul spiritual Ali Khamenei cu cuvintele categorice: "Nu vă vom trăda niciodată!". Dar ce credibilitate au promisiunile făcute la nivelul cel mai înalt al piramidei politice?

2. Binomul Federația Rusă – Iran în contextul Orientului Mijlociu

Dezmembrarea Uniunii Sovietice a marcat și trecerea ordinii mondiale de la bipolaritatea puterii la polul unic reprezenat de Statele Unite ale Americii al cărei rol a fost cu repeziciune consolidat în urma atacurilor teroriste de la 11 septembrie 2001. Din acest moment, lupta împotriva fenomenului terorist islamist devenit, cel puțin din punctul de vedere al strategiei americane, prioritate absolută, după ce căderea Uniunii Sovietice și a sistemului comunist a pus America în fața unui neconfortabil vid al lipsei de inamici. Procesul proclamat de Zbigniew Brzezinski - al căutării de noi dușmani, după dispariția comunismului, a fost inaugurat prin războaiele din Afghanistan și Irak.

Rolul de actor universal trasat Americii de George W. Bush (2001 – 2009) a luat sfârșit odată

cu venirea la Casa Albă a lui Barack Obama (2009 – 2016) care a trecut la arhiva istoriei și principiul elaborat de Dwight Eisenhower care, vreme de patru decenii, a făcut din America unica putere influentă asupra destinului și a evoluțiilor din regiunea Orientului Mijlociu. Aordând prioritate politicilor interne, în defavoarea relaționării internaționale, viziunea lui Barack Obama a facilitat, drept consecință, apariția și ascensiunea unor noi forțe regionale și internaționale concurențiale atât în raporturile dintre ele, cât și față de Statele Unite ale Americii.

În acest context, nu este surprinzător ca Federația Rusă să recurgă la întreaga panoplie de arme strategice – petrol și gaze naturale, sentimentele religioase creștin - ortodoxe, comerțul cu armamente ș.a. - pentru a-și reconstrui statutul de mare putere pe eșichierul global și pentru expansiunea prezenței și influenței sale în vecinătatea apropiată, în care Orientul Mijlociu și Asia Centrală se situează pe un loc privilegiat. "Victoria" militară în Georgia, deschiderea și alimentarea frontului din Ucraina, anexarea peninsulei Crimeea și intervenția militară în Siria, pentru salvarea de la prăbușire a regimului Bashar Al-Assad, au fost tot atâtea factori de succes care au susținut și încurajat programul politic al președintelui Vladimir Putin.

Atașamentul liderului de la Kremlin pentru extinderea geopolitică a sferei de influență rusești a constituit rațiunea determinantă a insistenței cu care acesta a acționat pentru identificarea și atragerea de aliați, de preferință mai mult în domeniul economic decât în cel politic: angajarea în concurența pentru magistralele petroliere și de transport al gazelor naturale pentru a-și asigura, în perspectivă, dominația asupra pieței europene de energie convențională, sau demersurile pentru realizarea de noi contracte în proiectele de explorare și exploatare a petrolului din Kurdistanul irakian, Siria și Iran sunt doar două exemple în acest sens.

După ce, de la sfârșitul lunii septembrie 2015, Federația Rusă s-a implicat masiv în evoluția războiului civil sirian, Moscova a tatonat posibilitățile de extindere către statele de la apa Golfului Persic cu care, pe suportul politic discursiv al

rezolvării conflictului sirian, a încheiat contracte măsurate, valoric, în miliarde de dolari în domeniul care merg de la activitățile nucleare, la producția militară și la tehnologiile futuriste.

În acest areal, Iranul este o putere regională de neocolit care, printre statele regionale, este țara cu cele mai vechi relații cu lumea occidentală, datând din vremea șahului Abbas I (1571-1629), relații care au continuat până la revoluția islamică și detronarea ultimului monarh persan, Moahamed Reza Pahlavi Aryahmer

În condițiile în care, după venirea în Biroul Oval a noului președinte Donald Trump, relațiile americano-iraniene stau tot mai mult sub semnul descriptivului „ostilitate”, relațiile de „alianță” dintre Rusia și Iran apar ca un exemplu de camaraderie de front atunci când este vorba de războiul din Siria. Care război, după cele mai recente interpretări, pare a se apropia de sfârșit.

Sancțiunile internaționale impuse Iranului și politica promovată de Barack Obama au avut drept urmare o dinamizare și o consolidare mai accentuată a relațiilor dintre Federația Rusă și Republica Islamică a Iranului, inclusiv în domeniul programelor nucleare în care cele două părți au derulat contracte cuantificate, valoric, în miliarde de dolari. Totodată, Rusia s-a folosit pe scară largă de milițiile iraniene sau pro-iraniene pentru impunerea unui statu-quo pe eșichierul militar sirian. Condițiile războiului, coroborate cu presiunile exercitate de Statele Unite și țările Uniunii Europene, au avut drept consecință o lărgire a spațiului de cooperare între tandemul Rusia-Iran cu state din vecinătatea proximală între care Azerbaidjanul figurează pe un loc de frunte - cooperare consfințită prin summitul din noiembrie de la Teheran, care i-a reunit pe șefii de state ai Federației Ruse, Iranului și Azerbaidjanului.

Realegerea în demnitatea supremă a lui Vladimir Putin, pentru un al patrulea mandat prezidențial, a evidențiat interesul stringent al acestuia de a diminua cât mai mult cu putință impactul sancțiunilor economice internaționale aplicate Federației Ruse, în vreme ce Iranul, confruntat tot mai virulent cu campania ostilă americano-israeliană, are, la rândul său, o stringentă nevoie de sprijinul politic al Rusiei în cotracararea ofen-

sivei desfășurate de America și de Israel, iar Azerbaidjanul așteaptă aceeași susținere rusească în legătură cu diferendul creat de enclava Nagorno-Karabakh.

Se poate spune că relaționarea ruso-iraniană este nu atât una eminamente strategică, cât, mai ales, una de coordonare a intereselor, care poate fluctua în funcție de succesiunea contextelor conflictuale. Federația Rusă, de pildă, a votat pentru aplicarea de sancțiuni internaționale anti-iraniene, pentru motivul că, în schimb, a primit de la occidentali promisiunea că va beneficia, pentru o perioadă de 25 de ani, de accesul la porturile militare ale Ucrainei precum și aceea că Ucraina nu va fi primită ca nou membru în Alianța Atlanticului de Nord.

Rusia are nevoie de Iran pentru încheierea „cu brio” a campaniei în Siria și pentru implementarea strategiei sale de superputere la nivelul regional al Orientului Mijlociu. De partea cealaltă, Iranul are nevoie de Federația Rusă, în conjunctura conflictuală în care Iranul trebuie să acționeze singur, pe mai multe fronturi. Iar relaționarea dintre Moscova și Teheran - dincolo de interesele strategice, legate, mai ales, de evoluția războiului civil sirian și de avantajele și beneficiile economice - pare a fi, astăzi, nu atât un instrument de influențare și orientare directă a geostrategiei Orientului Mijlociu, ci un mijloc de șantaj mascat pentru impunerea propriilor puncte de vedere în apriga competiție la care participă actorii și beligeranții regionali și globali pentru configurarea noului Orient Mijlociu și noii ordini globale care se naște în climatul tensionat al noului război rece al lumii contemporane.

ÎN TRE ISRAEL ȘI IRAN, UN RĂZBOI AMÂNAT... DEOCAMDATĂ

Reza SHAHRESTANI

Cel puțin în lumina declarațiilor publice din ultimul timp ale responsabililor politici și militari israelieni, se poate înțelege că Israelul este tot mai preocupat și îngrijorat de politica regională a Iranului pe care autoritățile de la Teheran nu

se mai străduiesc în mod deosebit să o camufleze sub paravanul retoricii: Republica Islamică este tot mai decisă să-și asigure o prezență pe termen nelimitat în Siria pe care să o utilizeze drept platformă pentru continuarea expansiunii regionale a puterii și influenței regimului teocratic și a revoluției sale islamice.

La 10 februarie, nivelul încordării și febrei conflictuale dintre statul evreu, pe de o parte, și regimurile sirian și iranian, pe de altă parte, a cunoscut un nivel de creștere până la o cotă amenințătoare care ar fi putut să degenereze într-o confruntare militară directă, dar calcule de ultim moment au putut să bareze evoluția lucrurilor către un deznodământ fierbinte. Faptele s-au derulat cu rapiditate: o dronă venită dinspre Siria, dar manevrată - potrivit narativului israelien - de către iranienii din Siria a pătruns în spațiul aerian israelian unde a fost interceptată și doborâtă de forțele Tzahal. În ripostă, Israelul a răspuns cu un raid aerian de bombardament care a avut ca țintă locul de plecare al dronei în cauză. Apărarea antiaeriană siriană a ripostat, doborând un aparat israelian F-16 - primul incident de acest fel pe care statul israelian l-a înregistrat în ultimii 30 de ani. Episodul s-a încheiat cu o vastă operațiune aeriană israeliană în teritoriul sirian și împotriva a peste 10 locații și baze militare controlate și gestionate din iranieni, inclusiv aeroportul militar Tayfur, de lângă Homs, folosit de unitățile combatante iraniene. A fost, un *casus belli*. Constituind prin sine înșiși un precedent periculos, a pus în lumină climatul inflammat care caracterizează relaționarea israeliano - iraniană la începutul acestui an.

Mașina de război iraniană a fost desfășurată în Siria pentru a contribui la salvarea de la prăpastie a regimului Bashar Al-Assad, angajat pe dublul front al eradicării propriei opoziții politico-militare și al jihadismului radical islamist reprezentat, cu deosebire, de Statul Islamic și de formațiunile islamiste autohtone, având în frunte gruparea Al-Qaida și milițiile autointitulate „Armata Islamică” (*Al-Jaysh Al-Islamiy*). Statul Islamic a fost, practic, eliminat ca factor cu greutate în ecuația războiului sirian, iar celelalte formațiuni ale opoziției nu mai constituie nici ele o

amenințare credibilă la adresa regimului din Damasc, dar aceasta nu înseamnă că Iranul are cea mai mică intenție de a-și încheia prezența militară în Siria. Dimpotrivă, această prezență și amenințările posibile pe care ea le incumbă au tendința de a se extinde, teritorial, către regiunile sudice ale Siriei, către granița cu Iordania și către linia de demarcație din Platoul Golan, ceea ce, pentru decidenții și responsabili israelieni, accentuează amenințările posibile la adresa intereselor de securitate națională a statului evreu și reprezintă un focar de tensiune care, la un moment dat, va crea condițiile pentru o confruntare militară directă.

La acest element de preocupare se mai adaugă cel puțin alte două care se circumscriu tacticii deja experimentate de către Iran și anume aceea de a-și derula eventualele conflicte regionale în afara teritoriului național și prin intermediul “francizelor” pe care Republica Islamică le-a creat, de-a lungul anilor, în Liban, Irak și Siria și între care s-a remarcat, prin virulență, formațiunea politico-militară Hezbollah din Liban.

În acest context, este vorba, în primul rând, de faptul că, potrivit informațiilor obținute de serviciile israeliene și occidentale, Iranul a dezvoltat și continuă să consolideze în Siria o dinamică infrastructură militară destinată producției industriale de război, inclusiv în domeniul rachetelor, o bună parte a producției rezultate fiind destinată arsenalului militar ofensiv al grupării Hezbollah.

Este vorba, în al doilea rând, de faptul că, după alegerile legislative desfășurate la 6 mai, în Liban, Hezbollahul și-a consolidat poziția pe eșichierul politic intern, ceea ce va avea o influență directă asupra poziției pe care noul guvern de la Beirut o va adopta față de eventuale escaladări ale evoluțiilor relaționale dintre “Partidul lui Allah” și statul evreu, în sensul unei implicări defensive active în orice conflict care ar putea să survină, în concordanță cu mesajul pe care, după investirea sa la palatul Baabda, însuși președintele libanez Michel Aoun îl transmitea prin declarația potrivit căreia Hezbollah este parte inseparabilă a armatei libaneze naționale. Nu mai puțin important este și faptul că, în perspectiva

ajungerii la o încheiere a războiului civil sirian, Heybollahul își va readuce acasă cei peste 10.000 de combatanți aflați în prezent în regiunea sudică a frontului sirian, ceea ce va spori semnificativ potențialul de luptă al acestei formațiuni și, în consecință, gradul de amenințare pe care îl reprezintă pentru securitatea statului Israel.

Această "complementaritate" teritorială a amenințărilor nu a rămas neobservată în cercurile politice și militare israeliene, sens în care ministrul Apărării, Avigdor Lieberman declara că "noi, israelienii, suntem hotărâți să îi împiedicăm pe inamicii noștri să aducă atingere sau să încerce a crea condițiile pentru a aduce atingere securității cetățenilor Israelului..." Avigdor Lieberman mai declara că "atunci când viitoarea campanie militară va începe, indiferent că aceasta va avea loc în nord sau în sud, ea va lua forma unei operațiuni desfășurată pe două fronturi – în Liban și în Siria. Vremea războiului pe un singur front a trecut, aceasta este abordarea pe care o avem și pentru aceasta armata noastră se pregătește... Punctul meu de vedere este că inamicii noștri ar trebui să se gândească bine la orice măsură împotriva Israelului pe care ar intenționa să o ia pentru a nu ne sili să le demonstrăm capacitățile armatei israeliene" avertiza ministrul Lieberman care mai exprima opinia că, "pe de altă parte, forțele armate ale Libanului și-au pierdut independența și au devenit o parte integrantă a Hezbollahului de la care primește ordine".

În general, situația de la frontierele Israelului cu Siria și Liban este suficient de tensionată încât să-i determine pe unii jurnaliști și comentatori arabofoni să avanseze posibilitatea ca un deznodământ militar să se declanșeze într-o perspectivă apropiată, după ce, Tel-Avivul își va fi format o imagine sustenabilă cât privește pozițiile și orientările noului guvern libanez rezultat din scrutinul legislativ de la începutul acestei luni.

Dincolo de retorica marțială care caracterizează, de multă vreme, atât discursul ministrului Avigdor Lieberman, cât și tele-discursurile fluviu, gen "one - man show" ale liderului Hezbollah, șeicul Hassan Nasrallah, rămâne întrebarea

obiectivă privind măsura reală în care Israelul – chiar animat de încurajările și diatribele președintelui Donald Trump – este dispus și, mai ales, pregătit să se angajeze, de unul singur, în "războiul pe două fronturi" în care ar avea de luptat împotriva unui triplu inamic – Iranul, Hezbollahul și armata libaneză - aceasta nemai-vorbând de posibilitatea ca pe frontul sirian și, mai ales, la granița Platoului Golan dar, de ce nu?, chiar și în Gaza - să se activeze și alți beligeranți, fie ei chiar și asimetrici.

Există, desigur, suficiente argumente care ar pleda în favoarea analiștilor care cred că un război este inevitabil. Dar, în același timp, nu lipsesc nici argumentele care pledează în favoarea ideii că războiul nu este iminent, cel puțin într-un viitor previzibil.

În momentul de față, când evoluțiile frontului sirian prevestesc o așteptată încetare a focului, și când tensiunile dintre Rusia și comunitatea occidentală seamănă, mai degrabă, cu un joc „de-a șoarecele și pisicica, în Siria și, în general, în contextul tulbure al Orientului Mijlociu, există un „statu-quo” politic și militar pe toate fronturile posibile ale unui război viitor și pe care nici unul dintre beligeranții influenți nu este, încă, dispus să-l încalce atâta vreme cât nu există o alternativă mai favorabilă și mai profitabilă pentru vreunul dintre aceștia. Iranul evoluează în limitele trasate de acest statu - quo, limite pe care le încalcă uneori, conștient că va primi riposta israeliană și dispus să o accepte atâta vreme cât aceasta nu constituie un cazus beli ireversibil, ci, mai degrabă, un „incident de război” fără consecințe dramatice asupra evoluției frontului în ansamblul său. Se înțelege, așadar, că, atâta vreme cât Israelul și Iranul vor respecta regula jocului, războiul va rămâne un semn de întrebare, în regim de expectativă.

Pentru ca înfruntarea să devină realitate, belicoasa euforie anti-iraniană a Administrației Trump nu este suficientă, cu atât mai mult cu cât Statele Unite nu dispun de „francize” regionale autohtone care să poarte, de facto, operațiunile unui război „prin interpuși”. De unul singur, Israelul nu poate să fie o asemenea franciză, care să ducă războiul în numele aliatului de peste ocean.

Mai mult, statul evreu este atras de ideea de a determina Administrația de la Washington să preia inițiativa, cu sprijinul „colateral” israelian. Este greu de imaginat că Donald Trump îi urăște atât de mult pe mollahii persani încât să accepte ca America să fie pentru Israel ceea ce este Hezbollahul pentru Iran.

Starea conflictuală are tendințe de creștere. Iar, dat fiind că „statu-quo-ul” de care vorbeam nu poate să dureze la nesfârșit, războiul rămâne o perspectivă care trebuie luată în calcul. Un război existent care, deocamdată, rămâne, pentru un timp imprecis, doar un deznodământ amânat.

ÎNȚRE “SAUDIA FIRST” ȘI “ARABIA INFELIX”

Ambasador prof. Dumitru CHICAN

1. Preliminarii

Asistăm de câteva luni, la un euforic proces de metamorfozare a efițiilor definitorii ale Regatului Arab Saudit, proces care, agrementat de câteva “hotărâri istorice” precum liberalizarea dreptului femeii de a se așeza la volanul unui automobil personal sau de a asista pe stadioane la meciuri și la alte manifestări cultural-sportive și educative, este destinat să transforme regatul wahhabit, până la orizontul anului 2030, în ceea ce presa numește, deja, printr-un mimetism necenzurat “Saudia first”. Denumirea oficială a regatului – aceea de *Al-Mamlaka Al-Arabiya Al-Saudiya* – Regatul Arabiei Saudite – este, deja, alungată din vorbirea colocvială, pentru a fi înlocuit cu omniprezenta și omnipotentă siglă MBS care, în varianta extinsă, îl identifică pe Mohamed Bin Salman, prinț moștenitor și rege ante-factum al țării sale.

În paralel, dar ținut cu grijă în planul secund al reflectoarelor mediatice, în Yemen continuă cu brutalitate războiul pe care Arabia Saudită l-a declanșat în urmă cu trei ani, din inițiativa și prin voința prințului MBS, un război care, pus sub deviza “Furtuna Fermintății” și având drept obiectiv declarat lichidarea rebeliunii declanșată

de scizioniștii houthiți, s-a dovedit a se înscrie, ca parte integrantă, mai amplului și mai complexului conflict - desfășurat prin interpuși – între două puteri regionale, respectiv sunnismul wahhabit al monarhiei de la Ryad și šiismul duodeciman iranian, miza acestuia fiind dată de ambițiile de expansiune și influență regională în plan geografic, economic, confesional -ideologic și militar. Deja împotmolită în mlaștina în care a fost transformat Yemenul - fosta Arabia Felix – și lipsită de o viziune pe termen lung cât privește căile de ieșire din acest conflict greșit conceput, Arabia Saudită, ca, de altfel, și Iranul teocrat, par a nu dori să conștientizeze că prăbușirea în haos a Yemenului va putea să aibă, pe termen mediu și lung, efecte de bumerang nu doar asupra climatului strategic regional, ci și asupra stabilității interne și a fundamentelor pe care sunt construite cele două regimuri religioase din “Arabia first” și din Iranul visător la arcuri și semilune šiite.

2. Un război mic cu consecințe mari

Prăbușit, încă din 2014, în flăcările unui conflict civil și regional în același timp, Yemenul este descris, în abordările occidentale, ca fiind “pământul uitat”, uneori, sau „frontul unui război uitat”, alteori, ambele atribute subliniind măsura indiferenței, a neputinței sau a lipsei de voință politică pe care această sintagmă abstractă numită “comunitatea internațională” în frunte cu marile puteri ale ordinii mondiale le manifestă față de tragedia unui popor victimizat de orgoliile și ambițiile principalilor actori regionali implicați. Criza umanitară generată de războiul altora se traduce prin cea mai gravă epidemie de holeră înregistrată vreodată - peste un milion de cazuri, potrivit Crucii Roșii Internaționale – acestora adăugându-li-se peste 10.000 de morți civili ca urmare a acțiunilor de război sau subnutriției cronice care în prezent, amenință direct peste 70% din totalul demografiei yemenite.

Coaliția condusă de Arabia Saudită care se sprijină, la sol, pe miliții locale dintre care nu lipsesc cele de sorginte ideologică salafistă și pe formațiuni secesioniste din partea de sud a țării, se află - se poate spune – într-o stare de competiție

cu toate celelalte părți beligerante cât privește ignorarea suverană a convențiilor internaționale, inclusiv în domeniul protecției populației civile, al patrimoniului istoric și cultural sau al infrastructurii naționale a Yemenului, împiedicând, în același timp, programatic, activitatea misiunilor cu caracter umanitar sau menținând o blocadă severă asupra porturilor și aeroporturilor care permit legătura cu lumea exterioară.

Discursul oficial al regimului de la Ryad pretinde că obiectivul războiului său îl reprezintă "restabilirea legalității", adică a președintelui Mansour Hadi căruia, mai recent, Ryadul i-a impus arest la domiciliu, sub acuzația de insuficiență implicare în campania împotriva rebeliunii houthite

Tot acest război prin interpuși se prezintă, din păcate, atât ca un context în care beligeranții, statali sau non-statali, comit, la adăpostul unui embargou total asupra circulației informațiilor, atrocități care pot fi cu ușurință asimilate crimele de război sau împotriva umanității. Cu toate acestea și sub diverse justificări circumstanțiale, cel mai frecvent evocată fiind lupta împotriva "terrorismului și a expansionismului" Iranian – sponsor, la rândul său, al rebeliunii, mari puteri de talie mondială auto – proclamate apostoli ai democrației și păcii, în frunte cu Statele Unite ale Americii, Regatul Unit al Marii Britanii și Franța, continuă să acorde Arabiei Saudite și, în egală măsură, Emiratelor Arabe Unite, o substanțială și diversificată asistență militară, de la armament sofisticat, la consilieri militari, informații satelitare, fotografii aeriene ale frontului ș.a. - o asistență care, departe de a fi un gest de solidaritate, este materializată în fațuloase contracte cu in-

dustriile de armament ale statelor respective - valoarea efortului anual de război fiind estimată la cca. 15 miliarde dolari. Dar furniturile de materiale și echipamente militare numai pentru Arabia Saudită și doar pentru susținerea operațiunii "Furtuna Speranței" nu au ca surse doar cele trei state menționate, rețeaua de aprovizionare militară a războiului din sudul Peninsulei Arabice fiind mai extinsă și mai diversificată, așa cum arată și datele de mai jos, pentru anul 2016, furnizate de Comisia Europeană pentru Controlul Exporturilor de Armament realizate de țări ale Uniunii Europene.

A. Arabia Saudită

Total importuri din Uniunea Europeană : 3,08 miliarde dolari din care:

- Franța - 28 %;
- Anglia - 22 %;
- Germania - 19 %;
- Italia - 15 %;
- Bulgaria - 7 %;
- Spania - 6 %;

- Alte țări - 3 %. În această grupă sunt cuprinse Austria, Belgia, Cehia, Danemarca, Olanda, Polonia, Suedia.

B. Emiratele Arabe Unite

Total importuri din Uniunea Europeană : 2,3 miliarde dolari din care:

- Suedia – 54 %;

- Franța – 15 %;

- Anglia – 7 %;

- Italia – 3 %

- Alte state- 13 %. În această categorie sunt cuprinse Austria, Belgia, Bulgaria, Croația, Cehia, Danemarca, Finlanda, Ungaria, Luxembourg, Olanda, Polonia, Portugalia, Slovenia, Spania.

3. Războiul yemenit și capcanele jihadismului

Din momentul în care rebelii houthiți, susținuți de Iran au fost în măsură să lanseze atacuri cu tiruri de rachete cu rază lungă de acțiune, capabile să lovească ținte de pe întregul teritoriu al regatului saudit, autoritățile de la Ryad au adoptat o poziție oscilantă între propaganda triumfalistă potrivit căreia “totul este bine pe frontul din sud” și o comunicare publică defectuos planificată și care își propune să convingă opinia publică și mass-media că... Arabia Saudită este o victimă! Iar când diplomați saudiți aflați în misiune la ONU vorbeau de câteva sute de morți în urma bombardamentelor houthite, imaginea și prestigiul de “clarvăzător” ale viitorului monarh, prințul MBS, au fost primele afectate, chiar dacă nedeclarativ, omul de rând înțelegând că, în pofida propagandei oficiale, “nu totul merge bine pe frontul de sud”.

Prăbușirea instituțională a statului yemenit a lăsat cale liberă pentru dinamizarea și mai accentuată a militantismului salafist jihadist. Marginalizarea, de către Arabia Saudită și Emiratele Arabe Unite a formațiunii politice islamiste “Islah” (Reforma), din descendența ideologică a “Fraților Musulmani” a pus capăt rolului moderator și pacifist pe care acest partid l-a avut în contextul “primăverii arabe”, iar aceasta a dat frâu liber grupărilor jihadist-extremiste. Haosul declanșat pe plan intern a permis organizației Al-Qaida ca, în aprilie 2015, să pună stăpânire pe Mukalla – al cincilea port ca mărime al Yemenului – într-un moment în care Statul Islamic proclamase “neocalifatul” în Siria și Irak. Dacă dronele americane nu au reușit să scoată Yemenul

din sfera de interes a mișcărilor jihadiste, este tot atât de adevărat că o prelungire a războiului yemenit în condițiile în care Statul Islamic și-a pierdut componenta geografică în Levant și Mesopotamia poate face din această țară un loc atractiv pentru replierea jihadiștilor și focar de iradiere regională și extra-regională a violenței și ideologiei jihadiste.

Mai mult decât a fi privit ca o periferie neglijabilă, Yemenul trebuie considerat drept pat germinativ al unui viitor deloc liniștit în care o sintagmă festivistă precum „Saudia first” ar putea să rămână o simplă figură de stil.

COMPETIȚIA PENTRU SIRIA: BAZELE MILITARE STRĂINE

Maher NABOULSI, Siria

Războiul civil din Siria a însemnat nu numai inimaginabile distrugeri, pierderi umane și suferințe însoțite de o puternică dezagregare a țesăturii sociale, economiei și instituțiilor statale, ci și o acerbă competiție între actorii regionali și extraregionali direct implicați în conflictul intern sirian pentru stabilirea unor capate de pod pe teritoriul acestei țări, amplasamente care au luat forma unor baze, centre și cazărmi al căror număr se apropie, în prezent, de cifra 30, cu tendința de creștere. Cu excepția bazelor și amplasamentelor deținute de aliații regimului din Damasc (Federația Rusă, Iran, milițiile Hezbollahului libanez), restul bazelor străine existente sunt considerate, din punctul de vedere al guvernului sirian, ca fiind ilegale, în măsura în care acestea au fost implantate fără acordul statului sirian.

Materialul de față, elaborat pe baza informațiilor furnizate de comandamentele militare ale armatelor implicate în conflictul din Siria, de mijloacele de informare regionale și internaționale și de sursele proprii ale „Pulsului Geostrategic”, își propune să ofere o panoramă cuprinzătoare a prezenței străine pe teritoriul frontului sirian, fără a avea pretenția de a fi exhaustiv sau neafectat de lacunele inerente unei docu-

mentații pe marginea unei teme deloc imună la inexactități și aproximații.

1. Statele Unite ale Americii

Încă de la declanșarea crizei siriene, în primăvara anului 2011, fostul președinte Barack Obama a promovat cu consecvență o politică ezitantă cât privește intenția sau dorința de angajare militară a Statelor Unite pe frontul sirian, această perioadă de imprecizii și ezități încheindu-se doar la sfârșitul lunii septembrie 2015, odată cu intervenția militară nemijlocită a Federației Ruse pe frontul sirian și în evoluțiile dramatice ale acestuia.

Primul pas către implicarea armată americană directă în Siria a contat în decizia de dislocare în Siria a unui prim eșalon format din 50 de soldați din forțele speciale, cu misiunea non-combativă, de „consilieri” pentru detașamente ale opoziției siriene armate. Era prima prezență americană în geografia războiului sirian de după de-

clanșarea acestuia și după constituirea și activarea, în august 2014, a coaliției multistatale anti-teroriste, determinată, fundamental, de ocuparea orașului irakian Mossul de către gruparea jihadist-teroristă autointitulată „Statul Islamic”

Numărul inițial al „consilierilor” americani avea să crească progresiv, până la 500, la finele anului 2016 „consilierii” însuși revenind la statutul lor real - acela de combatanți în forțele de elită angajate în campania mai largă de eradicare a fenomenului terorist islamist. Alți 1.000 de soldați au fost dislocați în Kuwait ca forțe de rezervă, nivel numeric care s-a menținut până la 6 iunie 2017 când orașul sirian Raqqa, fief al „califatului islamic” a fost declarat drept oraș eliberat de sub ocupația jihadist-islamistă.

Venirea la Casa Albă a noului președinte american Donald Trump, a marcat și începutul unor schimbări de esență în strategia Statelor Unite de ducere a războiului anti-terorist islamist și, în acest cadru, de poziționare față de evoluțiile războiului intern sirian. La 27 decembrie 2016, Donald Trump ordona Pentagonului să treacă la elaborarea unui plan accentuat ofensiv de luptă împotriva Statului Islamic” din Siria, precum și a proiectului de instituire a unor zone de securitate pe teritoriul sirian, de care noul locatar al Casei Albe vorbește încă în timpul campaniei sale electorale pentru alegerile prezidențiale. În prezent se estimează la 2.000 numărul soldaților americani aflați în misiune în Siria, cifra fiind, potrivit unor surse publice arabe, superioară celei oficial anunțate și fluctuantă în funcție de deciziile Administrației Donald Trump de reconfigurare - fie prin retragere, fie prin sporire, a efectivelor americane de pe frontul războiului sirian. Din anul 2015, Statele Unite au acordat o atenție prioritară implementării în Siria de baze permanente și temporare, numărul acestora fiind, la sfârșitul lunii aprilie, de 16, ceea, din punct de vedere numeric, plasează America pe primul loc în competiția cu ceilalți actori externi - Rusia, Iranul și Turcia - pentru asigurarea unei prezențe militare stabile în geografia războiului sirian. Ceea ce particularizează amplasarea bazelor americane este faptul că marea majoritate a acestora sunt situate în nordul și nord-estul Kurdistanului sirian, de-a lungul frontierelor de

stat ale Siriei cu Turcia și Irakul. Într-o prezentare succintă, acestea sunt:

1. **Baza Rumeylan**, din districtul (guvernoratul) Qamishli, în extremitatea nord-estică a Siriei. Dispune de un aeroport care poate opera avioane grele de cargo inclusiv pentru aprovizionarea militară și logistică a unităților combatante ale etnicilor kurzi. Zona reprezintă principalul perimetru petrolifer și gazeifer al țării;

2. **Baza Al-Malikiya**, în guvernoratul nord-estic Qamishli. Dispune de un aeroport care operează avioane cargo de mare tonaj;

3. **Baza Tell Baydar**, situată în guvernoratul nord-estic Hassake. Adăpostește cca. 800 soldați americani din trupele speciale;

4. **Baza Tell Tamar**, în guvernoratul Hassake, în proximitatea frontierei cu Turcia. Adăpostește soldați din cadrul coaliției multinaționale anti-teroriste și instructori pentru alianța arabo-kurdă;

5. **Baza Al-Shaddadi**, în sudul guvernoratului Hassake, la limita bogatului câmp petrolier Jabissa. Adăpostește cca. 150 de soldați americani din unitățile de elită;

6. **Baza-aeroport Tanaf**, în sud-vest, la frontiera cu Iordania. Adăpostește soldați americani, britanici și germani;

7. **Baza Ayn Issa**, în suburbia sudică a orașului Rakka. Adăpostește 200 soldați de sprijin al forțelor kurde, cât și 75 de soldați francezi;

8. **Baza Mashta Nur**, la sud de orașul Kobane, adăpostește soldați din unitățile de elită americane și franceze;

9. **Baza Tell Al-Abyad**, în nordul guvernoratului Rakka. Bază de pregătire și instruire a combatanților kurzi, dotată cu facilități de operare a avioanelor cargo de mare tonaj;

10. **Baza Tell Saman**, la nord de orașul Rakka. Este centru de comunicații militare;

11. **Baza Tabka**, aeriană. La nord de orașul Tabka, în proximitatea barajului de acumulare „Al-Assad” de pe râul Eufrat;

12. **Baza Jalabiya**, situată la granița admi-

nistrativă dintre guvernoratele Rakka și Alep. Dispune de piste pentru avioane de luptă și depozite de muniții;

13. **Baza Haarb Ishq**, la limita administrativă dintre guvernoratele Rakka și Alep. Operează avioane cargo și pentru operațiuni de desantare parașutare;

14. **Postul Ain Dadad**, în apropierea orașului - aeroportului Manbij. Este post de observare și supraveghere a mișcărilor Armatei Libere Siriene (susținută de Turcia);

15. **Baza Tayha**, la periferia sud-estică a orașului Manbij. Adăpostește 400 soldați americani;

16. **Postul fix din localitatea Athariza**, la periferia orașului Manbij. Servește ca tampon de separație între pozițiile milițiilor kurde și cele ale Armatei Libere Siriene.

2. Federația Rusă

Cea mai recentă referire la volumul prezenței umane militare a Federației Ruse în Siria este dat, conform surselor oficiale de la Moscova, de numărul absolut al rușilor aflați în misiune militară în Siria și care au votat la recente alegeri

prezidențiale. Conform sursei menționate, în prezent numărul rușilor care alcătuiesc misiunea expediționară rusă în Siria este de 2.954 oameni.

Marea parte a efectivelor umane militare rușești aflați în misiune în Siria sunt concentrați la baza aeriană Hmeimim din nord-vestul teritoriului sirian, dislocați în Siria sub acoperirea de „consultanți” și „consilieri” militari cu misiunea de consiliere și instruire a forțelor armatei siriene naționale, acestora fiindu-le atribuit meritul de a fi avut contribuția decisivă obținută de regimul Bashar Al-Assad, după 30 septembrie 2015, când armata rusă a intervenit nemijlocit pe eșichierului conflictului intern sirian.

Acestor „consilieri” li se adaugă efective ale poliției militare, majoritatea acestora fiind recrutați din rândul cetățenilor proveniți din republicile caucaziene foste sovietice și cu majoritate confesională islamică. Efectivele poliției militare sunt desfășurate fie în zonele pe care guvernul sirian le-a recucerit de la facțiunile musulman-jihadiste și islamiste, fie în așa numitele „zone de dez-escaladare” a conflictelor militare, stabilite prin negocierile și convențiile de la Astana, în Kazahstan. Potrivit unei declarații publice a președintelui Vladimir Putin, între începerea in-

tervenției rusești în Siria, la 30 septembrie 2015 și sfârșitul lunii decembrie 2017, un număr de 48.000 de soldați ai Federației Ruse au fost implicați în intervenția rusească în Siria

Federația Rusă dispune în Siria de baza aeriană Hmeimim pe care, în baza unui acord guvernamental din noiembrie 2015, Siria a pus-o integral, suveran și pe termen nelimitat, la dispoziția Federației Ruse care a procedat la modernizarea acestui amplasament și la dotarea sa cu sisteme de rachete sol - aer S - 400, precum și cu rampe mobile de lansare a rachetelor Panther și Thor-M 1.

În porturile Lattakia și Tartouss, la sud de Lattakia (utilizate, încă din perioada sovietică drept port de reparații și aprovizionare), partea rusă a implementat modernizări semnificative pentru acostarea marilor bastimente de război, precum și sisteme de rachete anti-rachetă din clasa S-300.

Pe lângă aceste principale baze aeriene și navale, Federația Rusă beneficiază, în regim preferențial, de facilități la încă șase amplasamente militare siriene, respectiv:

- Facultatea de marină militară de la Jableh, în zona Lattakia;
- Aeroportul militar din orașul Hama;
- Aeroportul Mezzeh, la periferia vestică a capitalei Damasc;
- Aeroporul militar Shayrat;
- Aeroportul militar de la Palmyra, în guvernoratul Homs;
- Aeroportul militar Jandaris, din enclava Afrin, în nord-estul țării.

În prezent se află în faza pregătitoare (negocieri de achiziționare a terenurilor) pentru construcția a încă 4 baze militare rusești, în districtul Hama.

Nu există informații oficiale sau certe privind flota aviației militare rusești care acționează în Siria, observatorii avansând ideea imprecisă că acestea pot fi, numeric, de ordinul zecilor. Este cert că această flotă aeriană cuprinde, cel puțin, bombardiere Suhoi 24, Tupolev 160, Mig din

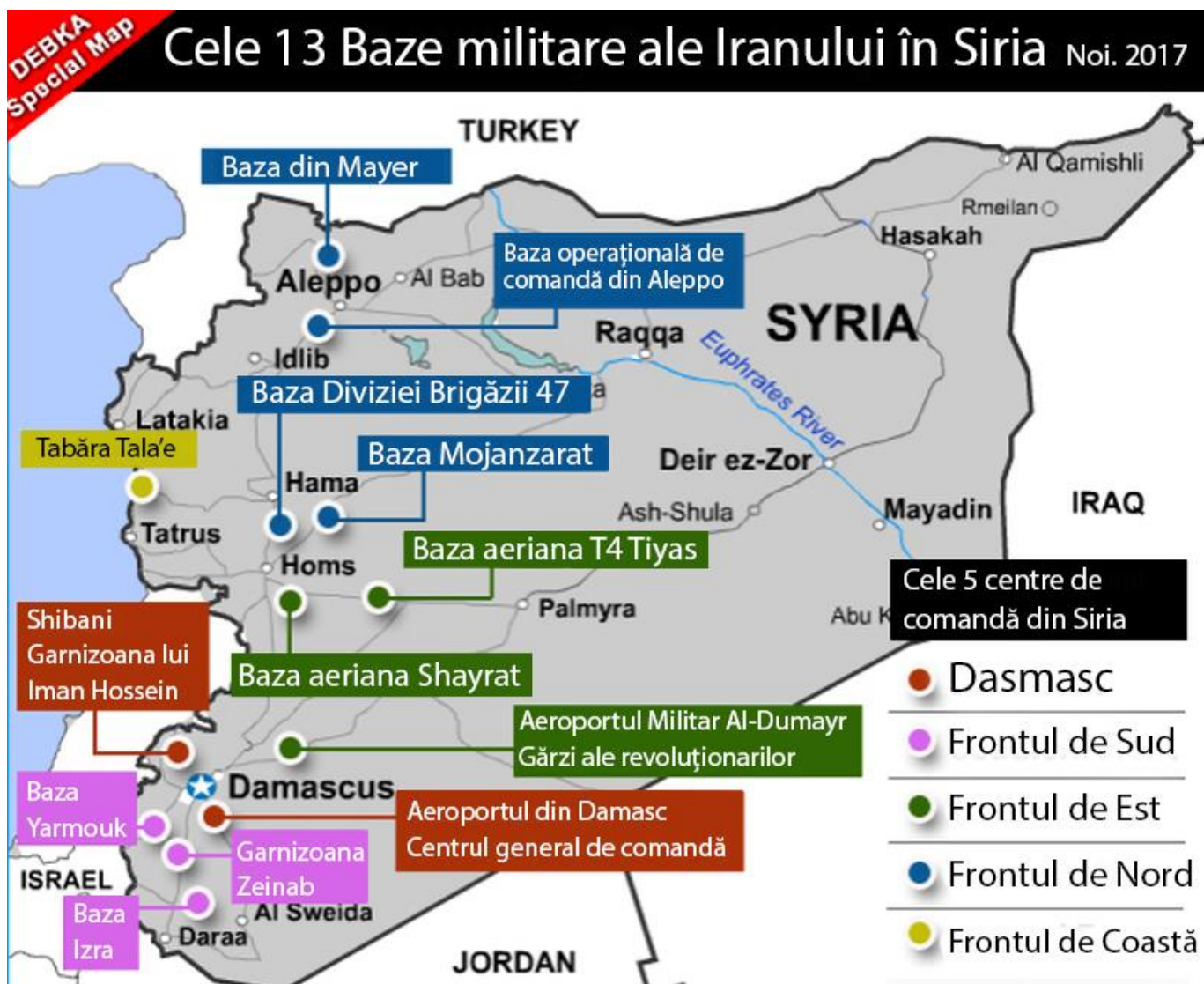
mai multe generații, rachete diverse cu rază de acțiune de 4.500 km. Ministerul rus al Apărării a declarat că armata și industria rusă de apărare au folosit - în regim de testări - cca. 200 de noi tipuri de arme sofisticate. Cele mai avansate categorii de nave militare și submarine au fost utilizate, de mai multe ori, pe parcursul celor 7 ani de război sirian.

3. Iran

Prezența militară a Iranului pe frontul războiului civil sirian se particularizează prin aceea că, pe lângă efectivele „oficiale”, reprezentate de Gardienii Revoluției Islamice, în Siria sunt prezente și acționează sub comandă și cu asistență militară, logistică și financiară iraniană, formațiuni de combatanți recrutați după criteriul apartenenței la confesiunea musulmană șiiită, indiferent de naționalitate și organizați, cu puține excepții, ca mercenari, în peste 50 de unități (detașamente) dintre care se evidențiază Hezbollahul libanez, milițiile pakistaneze și afgheane „Zeynabiții” (*Al-Zeynabiyun*) și „Fatimizii” (*Al-Fatymiyun*), numărul total al potențialului uman iranian sau pro-iranian din Siria fiind estimat la peste 70.000 de combatanți. În diverse locații ale teritoriului, impuse de evoluțiile de pe front, la ordinul regimului de la Teheran mai acționează:

- Milițiile Forțelor Siriene de Apărare, formate din sirieni de confesiune șiiită, constituite în anul 2012 și prezente, cu deosebire, în districtele Alep, Tartouss, Lattakia, Homs, Damasc și So-ueida, în sud;
- Mișcarea „*Al-Nujaba*” (Nobilii), formată din cca. 9.000 combatanți șiiți de naționalitate iraniană;
- Mișcarea „*Abdul Fadl Al-Abbas*” formată din cca. 4.500 de irakieni șiiți. Amplasați, cei mai mulți, în guvernoratul Alep;
- Brigada „*Imamul Al-Baker*” formată din sirieni din zonele Palmyra și Alep. Are un potențial uman estimat la cca. 1.000 - 1.500 de oameni.

Comandamentul central al efectivelor iraniene,

cunoscut și sub denumirea de „Sediul de Sticlă” este situat în imediata vecinătate a aeroportului internațional Damasc (cca. 18 kilometri est de capitală), fiind considerat drept cel mai mare și mai important amplasament al prezenței armate iraniene în Siria. Pe lângă acesta, Iranul dispunea, la începutul lunii mai 2018 de cca. 13 centre de comandă, baze, amplasamente tehnice, cazărmi, unități de producție și întreținere cu profil militar, cele mai importante fiind:

- **Cazarma Al -Shibani** sau „Cazarma Imanul Hussein” situată la periferia nord-vestică a capitalei Damasc, în zona turistică Zabadani de pe vechea șosea Damasc – Beirut. Fost sediu pentru efectivele Gardienilor Revoluției, amplasamentul adăpostește, în prezent, cca. 6.000 de oameni din Brigada „Fajr Shiraz” (Răsăritul Shirazului) din „Brigada Fatimizilor” și din milițiile

Hezbollah. Este considerată drept linia avansată de apărare împotriva atacurilor executate de opoziția siriană sau dinspre vecinătatea apropiată a muntelui Hermon din nordul Platoului Golan;

- **Triunghiul Deraa – Suweida – Quneitra** din sudul și sud-vestul Siriei: denumește regiunea militară din zona de frontieră a Siriei cu Iordania și cu partea siriană a Platoului Golan, al cărei comandament este situat la 60 km sud de Damasc, pe șoseaua care leagă capitala cu districtul sudic Deraa. Cu efective de peste 18.000 de oameni, zona are ca principali piloni de sprijin bazele militare **Yarmouk** și **Izraa**, din sud-estul frontierei cu Golanul, la nord de orașul Deraa, aceasta din urmă adăpostind un sistem de rachete antiaeriene „Sam-1”;

- **Zona graniței estice cu Irakul** constituie

„frontul de est” al războiului și, din punct de vedere al prezenței armate iraniene, cuprinde districtele (guvernoratele) Hassake, Deir Ezzor, Qamishli și Rakka. Sediul „Comandamentului III” al Gardienilor Revoluției se află situat în localitatea Dumeir, la cca. 50 km. de șoseaua Damasc – Baghdad. În acest areal sunt desfășurate, în districtul Homs și în zona **aeroportului militar strategic Shayrat**, Brigăzile a 11-a și a 18-a al căror perimetru operativ acoperă suburbiile sudice ale orașului Homs și districtele de nord și de est ale teritoriului sirian;

- **Aeroportul T4-4**, situat la cca. 50 km de orașul Palmyra din centrul deșertului sirian. Aici staționează peste 1.000 de soldați ai Gardienilor Revoluției. O brigadă de blindate („Mojanzarat”) este stabilită la sud de orașul Hama;

- **Frontul de Nord** se întinde de la orașul Homs până la granița de nord cu Turcia, incluzând districtele Alep și Idleb. Pe lângă comandamentul regional iranian, instalat în fosta Academie Militară de la Alep, aici operează efectivele Diviziilor 47 și 48 de blindate;

- **Zona militară de coastă**, dependentă de comandamentul de la Alep, include litoralul mediteranean din districtele Lattakia și Tartouss.

Comandamentul general al efectivelor deplasate iraniene și pro-iraniene în Siria este reprezentant de un Consiliu de Comandă integrat Gardienilor Revoluției și este condus de generalul de brigadă Hossein Gaani, locțiitor al generalului Qassem Soleymani, comandant al „Forței Al-Quds”, secondat de generalul Jaafari Asadi, care are în subordine doar efectivele Gardienilor Revoluției desfășurate pe frontul din Siria.

4. Turcia

Cu începere din vara anului 2017, Turcia a procedat masiv la desfășurarea de forțe și echipamente militare în nordul Siriei, sub pretextul luptei împotriva terorismului islamist reprezentat de „Statul Islamic”, cât și a tendințelor de expansiune separatistă a minoritarilor kurzi în care regimul de la Ankara a văzut o „amenințare existențială” la adresa securității și integrității

naționale a Turciei.

La 20 ianuarie 2018, în alianță cu rebelii din Armata Liberă Siriană, armata turcă a declanșat operațiunea „Ramura de Măslin” având drept scop stoparea avansului kurd la vest de râul Eufrat și către frontiera turcă. După două luni, la 18 martie 2018, orașul și enclava kurdă Afrin sunt ocupate, aproape fără lupte, de armata turcă, președintele Recep Teyyp Erdogan anunțându-și intenția de continuare a campaniei către orașul strategic Manbij (unde sunt staționate trupe americane) și către est, până la frontiera dintre Kurdistanul sirian și Irak.

Până în prezent, Turcia a instalat în Siria trei baze militare, respectiv **baza Salat**, în guvernoratul Idlib, în proximitatea orașului Jerablus, **baza Deir Samman**, la nord-vest de orașul Alep și **baza Aqel**, în nord-vestul guvernoratului Alep. O a patra bază este în curs de amenajare în proximitatea orașului Afrin, pentru a servi ca punct de aprovizionare și susținere logistică pentru viitoarele acțiuni armate ale Turciei pe teritoriul sirian.

Pe lângă acestea, armata turcă a implantat mai multe zeci de „puncte de control și supraveghere” în nordul și centrul Siriei, la limitele dintre așa-zisele „zone de dezescaladare” convenite în cadrul procesului de negocieri de la Astana - Kazahstan, iar potrivit unor comunicate ale oficialilor militari, Turcia intenționează să mai construiască încă alte 4 noi baze.

5. Marea Britanie

Separat de celelalte amplasamente occidentale, Marea Britanie dispune de o bază proprie la aeroportul Tanaf, situat în triunghiul sud-vestic al Siriei, în proximitatea frontierelor cu Iordania și Irak.

6. Franța

Potrivit unei informații difuzată, la 30 martie a.c., de către agenția turcă de presă Anadolu, Franța ar dispune de 5 amplasamente militare clandestine în nord-estul Kurdistanului sirian, în care sunt staționați cca. 100 soldați din unitățile speciale ale armatei franceze, cu misiunea ca, independent sau în coordonare cu efectivele americane din zonă, să acorde susținere și instruire pentru combatanții kurzi din Forțele Democratice (YPG). Potrivit agenției citate, care a dat publicității și și o hartă, cele cinci locații franceze sunt situate pe lângă localitățile kurde Ayn El- Arab (Kobane), Mashta Nur, Sarrin, din vecinătatea districtului Afrin, Harab Ishq, Abu Issa și în perimetrul fabricilor de ciment Lafarge din localitatea Harab Ishq.

Informația nu a fost confirmată sau infirmată de surse neutre.

7. Milițiile Hezbollah

Milițiile Hezbollah, care luptă alături de regimul de la Damasc, dispun, pe teritoriul Siriei, pe lângă facilitățile logistice asigurate de guvernul sirian, de patru baze principale, situate în zona muntoasă

să Antiliban, aproximativ la jumătatea distanței dintre capitala Damasc și granița libaneză:

- Baza din orașelul Qusseir, situat la cca. 20 km vest de capitală, în arealul orașelor turistice Bloudane și Zabadani;

- Baza din orașul Zabadani;

- O bază în localitatea Qalamun, la nord-vest de Damasc, în regiunea muntoasă a localităților turistice Maalula și Seidnaya;

- O bază situată în guvernoratul Hama, la sud de localitatea Sarghaza, pe cursul râului Oronte (*Nahr El-Assi*).

Rusia: câștigătoare după ultimele atacuri aeriene împotriva Siriei?

Wang Li

În data de 21 aprilie, la o săptămână după atacurile aeriene ale SUA împotriva Siriei, Ministrul de Externe rus Sergei Lavrov a afirmat că Rusia va vinde în mod necondiționat Siriei rachete anti-aeriene S-300. Din moment ce Rusia a considerat recente atacuri aeriene ale SUA ca fiind o „agresiune” împotriva Siriei și o încălcare a legii internaționale, vânzarea de rachete S-300 către Siria pare o măsură logică.

După cum se cunoaște, puternica armă S-300 are o rază de acțiune de 125 de mile și capacitatea de a depista și lovi mai multe ținte simultan cu eficiență letală. Pentru capacitățile de apărare anti-aeriană ale Siriei achiziționarea acestui element de armament ar fi un pas înainte și ar reprezenta o adevărată provocare pentru posibilele atacuri aeriene ulterioare. Anterior atacurilor aeriene conduse de SUA împotriva Siriei, Mosco-

Aceste amenințări fac parte din strategia rusească extinsă menită să arate întregii lumi – și îndeosebi Orientului Mijlociu – că Moscova este alături de regimul lui Assad indiferent de ororile sale. Rusia a fost în general sprijinită de întreaga lume, argumentând cu rolul său în cadrul Națiunilor Unite și investigațiile care s-au desfășurat cu privire la facilitățile unde se dezvoltau arme chimice în Siria. Rusia s-a asigurat că își demonstrează dimensiunea și eficiența capacităților sale de descurajare, incluzând sistemul de rachete S-300, care este considerat element cheie pentru orice putere nucleară.

În mod ironic, atacul aerian al SUA împotriva Siriei avea ca obiectiv distrugerea programului pentru dezvoltarea armelor chimice al lui Assad și descurajarea regimului din Damasc de la utilizarea armelor chimice asupra propriului său popor. Cu toate acestea, în realitate, atacul indică mai degrabă „succesul Rusiei constând în limitarea acțiunilor puterilor occidentale și în acordarea unei atenții speciale în răspunsurile pe care le oferă regimului lui Assad”. Din moment ce acțiunile Rusiei sunt dictate de o logică rece și dură, stând alături de clientul sirian, mesajul trimis la nivel global este că orice stat din Orientul Mijlociu care se alătură Rusiei va câștiga în mod necondiționat sprijinul unei mari puteri al cărei obiectiv principal este refacerea statutului de putere globală și a valorii Rusiei de mare putere

va nu oferise Damascului avansatele rachete S-300. În prezent, Rusia refuză în mod deschis solicitările occidentului de a continua cu aceste vânzări.

De fapt, Rusia a avertizat că va doborî rachetele americane înainte de atacurile aeriene și chiar să țintească asupra lansatoarelor de rachete.

cu un nivel ridicat de încredere.

A fost Occidentul păcălit?

Rusia își comunică poziția la nivel diplomatic. În aceeași zi în care s-a efectuat atacul aerian american împotriva Siriei, stat suveran și client al Rusiei, Președintele Putin a denunțat atacul american, afirmând că „SUA adâncește catastrofa umanitară”. Atât în termeni legali, cât și morali, acțiunea militară desfășurată de coaliția condusă de SUA a încălcat în mod direct normele și practicile de drept internațional. Puterile nucleare și membrii permanenți ai ONU – SUA, Marea Britanie și Franța – au ignorat în mod deliberat autoritatea superioară a Organizației Națiunilor Unite. Cu o zi înainte, Secretarul General Guterres a solicitat înființarea unui grup independent care „să determine cine a utilizat arme chimice în Siria, deoarece lipsa unui astfel de grup sporește riscurile escaladării militare într-un stat care este deja copleșit de confruntări și războaiele altora”. Cu toate acestea, cele trei puteri au respins cu aroganță apelul făcut de comunitatea internațională.

Cum se explică această atitudine? Postulând „inversiunea antro-po-geografică” ca și model în relațiile internaționale, profesorul Anis H. Bajrektarevic a estimat cu acuratețe dinamica din MENA: „...este absolut necesar ca puterile externe/periferice să domine un astfel de teatru pivotal geo-economic menținând un centru moderat (ex. preemțiune, împiedicarea sau limitarea emancipării care poate rezulta din orice modernizare socio-politică indigenă sau din diversificare economică). Aceasta este necesitatea absolută care s-a păstrat dominantă în cadrul Machtpolitik-ului european și asiatic timp de mai multe secole”.

Profesorul a concluzionat și asupra instrumentelor utilizate: „Realitatea excepțională că Orientul Mijlociu este leagănul celor patru religii monoteiste este transformată într-un paradox. Alimentată de excluderile socio-economice severe și exacerbată de exploatarea antagonismului șiiți-suniți și musulmani-evrei-creștini, radicalizarea

politică este cu siguranță unul dintre cele mai convenabile instrumente de control subtil menit să mențină autoritățile locale neautentice și slabe, dacă nu chiar incapabile”.

„Câștigătorul ia totul” – dar cine este perdantul?

Ca să rezumăm, Rusia pare o învingătoare cu două identități: una este cea de apărătoare a unui stat mic care a fost distrus de un război de șapte ani; iar alta este cea a unei puteri militare care are potențialul de a provoca hegemonia Statelor Unite și a aliaților săi cheie. Deși China nu s-a aliniat din punct de vedere militar cu Rusia în mod deschis, Beijingul și Moscova și-au reafirmat consensul cu privire la criza din

Siria. În primul rând, Rusia împreună cu China și multe alte state au denunțat atacurile aeriene ale SUA, Marii Britanii și Franței asupra Siriei, considerând că reprezintă o încălcare a principiului de bază de interzicere a utilizării forței stipulat de dreptul internațional, fiind o acțiune care contravine Cartei ONU. În al doilea rând, utilizarea forței împotriva Siriei pentru a „pedepsi sau răspunde utilizării de arme chimice” nu corespunde legii internaționale. În această situație, nu trebuie să uităm precedentul creat în Irak. Lecția aceea istorică ar trebui să fie o lecție învățată deoarece este extrem de iresponsabil să lansezi atacuri militare împotriva unui stat suveran pe baza unei „presupuse vinovății”. În al treilea rând, China și Rusia sunt mai convinse ca întotdeauna că trebuie să își aprofundeze parteneriatul strategic în lumina celui mai recent raport de securitate națională al SUA, unde Beijingul și Moscova sunt menționate ca și „competitori globali”. Acesta este motivul pentru care Rusia, împreună cu China, Iranul și multe alte state, este în măsură să provoace Statele Unite și aliații săi de la nivel global.

Despre autor:

Wang Li este Profesor de Relații Internaționale și Diplomatie în cadrul Scolii de Afaceri Internaționale și Publice, Universitatea Jilin, China.

Cauți analize geopolitice?

Te interesează evoluțiile din Orientul Mijlociu?

Cele din zona extinsă a Mării Negre?

Dar problemele actuale de securitate și serviciile de informații în secolul XXI?

Te interesează tehnica militară de ultimă generație?

Vrei să știi care sunt cele mai importante și noi apariții în geopolitică?

Cauți elemente actuale ale evoluției economiei?

Abonează-te la Pulsul Geostrategic

Un an - 12 numere (numeroase Suplimente, Comentarii, Semnale) apariție lunară

On line: plată securizată pe www.ingepo.ro

Transfer bancar: în contul SC INGEPO Consulting SRL RO76BRDEO80SV35412140800 deschis la BRD sucursala Brasov; SWIFT - BRDEROBU, România

Ramburs: (la primirea primului număr, valabil numai pentru România)

Versiunea PDF prin e-mail: 1.198 RON

Versiunea tipărită: 1.255,20 RON

Pentru informații suplimentare sunați la +4 0268 470070; fax +4 0268 47 00 76 sau contactați-ne pe e-mail: office@ingepo.ro; ingepo.vc@gmail.com

Dr. Andreas EUSTACCHIO*

„Teoria extrem de intrigantă – sprijinită de multiple dovezi geologice incluzând analize bacteriologice ale hidrocarburilor de la mare adâncime – despre originea nebiologică a petrolului și despre recreerea sa practic infinită în formațiunile geologice de mare adâncime ale pământului a fost prezentată în urmă cu

Șofatul viitorului

Mașinile autonome și viitorul lor (legal)

25 de ani. Aceste considerații au fost demontate, iar teoria a fost în mare parte ignorată și uitată. Același lucru s-a întâmplat cu planurile extrem de elaborate ale Nikola Tesla de a utiliza un fenomen natural geo-electric pentru transferul fără fir a energiei în mod gratuit. Care este explicația? Infinitul elimină ideea psihologizării profunde deoarece nu necesită nici un fel de atașament emoțional – iar ceva ce se găsește din abundență în natură nu poate mobiliza în mod eficient societățile din prezent...”

Plecând de la cuvintele Profesorului Anis H. Bajrektarevic din cadrul seminarului *Energie, Tehnologie și Geopolitică*, să prezentăm situația mașinilor inteligente, a tehnologiilor auto similare, precum și implicațiile legale care ne vor influența viitorul.

* * * *

Mașinile autonome reacționează în mai puțin de o secundă: mai repede decât ar putea chiar și cel mai atent șofer. Mașinile autonome nu își

pierd concentrarea și nu devin agresive; ele nu sunt afectate de problemele sau gândurile zilnice; ele nu înfometează și nu au dureri de cap. Mașinile autonome nu beau alcool și nu conduc sub influența drogurilor. Pe scurt, eroarea umană, cauza numărul unu pentru accidentele rutiere, poate deveni istorie într-o clipă dacă șofatul manual ar fi interzis imediat. Ar fi corect? Ar fi, dacă nu ar exista rapoartele a două decese, unul provocat în timpul unui test cu o mașină autonomă (UBER) și unul în timp ce o mașină semi-autonomă se deplasa pe autostradă și utiliza sistemul de asistență la bandă (Tesla), ambele accidente având loc în SUA în luna martie 2018. În cazul Tesla se pare că modul de conducere semi-automată era deconectat la momentul producerii accidentului.

Oameni din întreaga lume mor în fiecare zi datorită condusului neatenț, 90% dintre accidente fiind provocate de erori umane și doar un mic procent datorită defecțiunilor tehnice ale vehiculelor. În ciuda erorilor umane, nu s-a interzis șofatul. Două accidente cu urmări fatale în care au fost implicate mașini autonome aflate în test au atras atenția completă a presei și pun la îndoială progresul tehnic al unei industrii care evoluează rapid. Sunt mașinile autonome o păcăleală sau o tendință care nu poate fi controlată, în ciuda vieților umane pierdute din cauza greșelilor făcute de tehnologia autonomă?

* **Dr. Andreas EUSTACCHIO** LL.M. (London LSE), avocat la Viena, născut în Zambia.

Aspecte legale

Pentru multe persoane, ideea unei mașini complet autonome (o mașină care se deplasează fără șofer) în viitor poate fi deranjantă. Cele două decese recente din SUA care au fost produse de mașini (semi-) autonome pot crea teamă. Din perspectivă legală, nu are importanță pentru partea rănită dacă accidentul a fost provocat de un individ neglijent sau de tehnologia care nu funcționa corespunzător. Limita dintre ele rezidă probabil din faptul că fiecare eroare umană reprezintă un accident separat, în timp ce defecțiunea tehnologică poate fi considerată, probabil de înțeles și justificat, o eroare de sistem sau o serie de erori cauzate de o anumită tehnologie la un anumit moment.

Din perspectivă juridică, o eroare tehnică prezintă în general o eroare de proiectare care afectează întreaga funcționalitate a unui anumit vehicul. Decesele cauzate de defecțiuni ale programelor electronice fac ca oamenii să își piardă repede încrederea în alte mașini echipate cu tehnologii similare. Pe de altă parte, dacă un șofer beat rănește sau ucide un alt participant la trafic, nu se presupune că majoritatea celorlalți șoferi (sau toți) ar putea cauza accidente din cauza consumului de alcool.

Aspecte legate de oportunitate

Întrebarea fundamentală care se pune în cazul dezvoltării oricărei tehnologii este: oamenii își doresc mașini autonome?

Atunci când vorbim despre vehicule autonome

(independente), ne referm la mașini conduse de computere. Computerele instalate la bord sunt comune în domeniul aviației, fără ca pilotul să piloteze avionul, iar din punct de vedere statistic, avionul reprezintă cel mai sigur mijloc de transport. Nu ar putea și automobilele să devină la fel de sigure? Comparația dintre avioane și automobile nu poate fi justificată datorită diferitelor clase de utilizatori, numărului de autovehicule conduse în fiecare zi și riscului iminent de coliziune cu alți participanți la trafic, inclusiv pietoni.

În timp ce sistemele de asistență la șofat precum asistență la banda de deplasare, asistență la parcare sau controlul adaptat al croazierei pot fi întâlnite la numeroase modele și sunt acceptate în Europa, actuala legislație din Europa și Austria permite utilizarea autovehiculelor (semi-) autonome cu scopul efectuării de teste. În plus, în Austria, aceste vehicule pot să ruleze pe autostrăzi sau în mediul urban pe rute marcate special pentru ele (teste cu microbuze în orașele Salzburg și Velden). S-au efectuat teste pe șoselele austriece în conformitate cu reglementările legale de mai bine de un an, dar a fost necesar ca aceste teste să se desfășoare în prezența a cel puțin unei persoane în automobil în permanență. Această persoană trebuie să fie în măsură să intervină imediat în cazul în care s-ar putea produce un accident, pentru a corecta direcția stabilită de calculator sau pentru a prelua controlul complet asupra vehiculului.

Într-adevăr, conform legislației din SUA ca-

re permite efectuarea de astfel de teste, trebuie ca o persoană să se afle permanent în vehicul (chiar înainte de cele două accidente menționate mai devreme, California anunțase o lege prin care se anula obligativitatea ca în mașinile autonome să existe și o persoană). În consecință, se ridică trei întrebări cu privire la accidentul UBER care s-a produs în timpul unui test desfășurat în statul Arizona din SUA, care a dus la decesul unui biciclist.

1. Ar fi putut persoana aflată în automobil în scopul de a-l controla din punct de vedere al siguranței să fi activat frâna de mână și să evite coliziunea cu biciclistul care a traversat neprevăzut strada?

2. De ce nu au recunoscut senzorii instalați pe autovehiculul biciclistul la timp?

3. De ce nu a menținut autovehiculul limita de viteză legală?

În prezent, teste de acest tip se desfășoară în Europa și în SUA. În SUA, ele se pot desfășura pe drumuri naționale, și, contrar legislației europene, și în zonele urbane. Câtă vreme ne aflăm încă în etapa de testare, nu putem vorbi despre sisteme de conducere aprobate tehnic și oficial. Progresul tehnologic al mașinilor autonome a demonstrat deja că responsabilitatea legală trece de la șofer la producătorii de autovehicule și dezvoltatorii de programe electronice.

Previziunile noastre

Când și dacă autovehiculele autonome vor deveni un fenomen curent sunt chestiuni care depind de anumite (viitoare) întrebări:

- Este corect să așteptăm siguranță absolută de la mașinile autonome?
- Ce decizie trebuie să ia mașina autonomă în cazul în care o viață poate fi salvată doar dacă este sacrificată cealaltă?
- Cum ar trebui soluționată această dilemă?

În cazul în care inteligența artificială și sistemele de auto-învățare ar fi incluse în tehnologia mașinilor autonome, vehiculele de acest tip ar putea deveni într-o zi „*roboți umanoizi pe patru roți*”, dar nu ar putea fi comparate cu o ființă umană care are noțiuni specifice de valoare și moralitate. Dacă fiecare individ își asumă responsabilitatea pentru comportamentul său într-o situație specifică a unui accident, limitele sistemului nostru legal sunt nule dacă algoritmi care utilizează imense cantități de informații iau decizii în avans pentru un posibil accident. Aceste decizii nu pot fi asumate integral de o anume persoană sau un dezvoltator de programe dacă în accident este implicată o mașină autonomă. Va fi sarcina noastră, a avocaților, să oferim sprijin juridic legislatorilor în eforturile lor de a face față provocării.

Aspecte privind surprinderea în conflictele dintre marile puteri

Dr. Octavian DUMITRESCU

Surprinderea reprezintă una din temele ce au caracterizat permanent acțiunile militare și conflictele armate, fiind o preocupare esențială a factorilor de conducere cu responsabilități în domeniul securității și, în aceeași măsură, a specialiștilor și analiștilor din acest domeniu. Surprinderea este la fel de veche precum este războiul în evoluția omenirii. Evoluția fenomenului militar, în general și mai ales a conflictelor armate moderne a determinat acordarea unei atenții speciale acestui concept, ori mai bine zis acestui complex de concepte referitoare la acțiunile militare, atenție venită atât din partea factorilor decidenți politici și militari cât și din partea comandanților forțelor militare din multe țări, în special din marile puteri. Specialiștii apreciază că surprinderea, de fapt realizarea acesteia, poate fi considerată un factor de risc major în conflictele armate, prin efectele ce le poate provoca părții surprinse. Concomitent, surprinderea este și un factor de succes pentru cel ce o realizează, în detrimentul celui surprins. Complexitatea realizării, dar mai ales a efectelor realizării surprinderii crește semnificativ în condițiile confruntării dintre alianțe sau coaliții, în care de regulă sunt implicate marile puteri contemporane, marii actori de securitate.

Surprinderea poate fi realizată la toate nivelurile confruntării armate - tactic, operativ și strategic -, precum și în mai toate domeniile acțiunilor militare, îndeosebi în cel tehnic/tehnologic, științific și conceptual, doctrinar și al strategiilor ori tacticilor folosite. În principiu, nu este exclus nici un domeniu ori componentă a domeniului acțiunilor militare unde să nu se poată realiza surprinderea. Un raport recent al **Centrului pentru Studii Strategice și Internaționale** (CSIS), intitulat *Coping with Surprise in Great Power Conflicts* (Lupta cu surprinderea în conflictele dintre marile puteri), semnat de

Mark F. Cancian (februarie 2018) analizează cu suficiente detalii și exemple problematica surprinderii în cadrul posibilelor conflicte dintre marile puteri, limitându-se la nivelul strategic al confruntării armate. Materialul prezintă unele componente ale acestui complex concept, **analizate prin prisma situației și intereselor de securitate ale Statelor Unite ale Americii**, a istoriei și experienței forțelor armate americane, cu multe exemplificări din trecutul istoric militar al lumii. Prezentul material se bazează în majoritate pe informațiile cuprinse în raportul CSIS, dar include și opiniile autorului rezultate din experiența sa ca specialist militar de carieră.

Analiza pornește de la opinia că „*militarii au un set de așteptări referitoare la modul cum conflictele vor începe, cum vor funcționa tehnologiile, cum vor desfășura luptele și cine va fi implicat*”, urmând ca, pe baza acestor așteptări, șefii superiori și oficialii din domeniul securității naționale să pregătească cele mai bune instrumente pentru obținerea succesului într-o eventuală confruntare. În acest proces, există multe elemente necunoscute și incertitudini care pot duce la realizarea surprinderii de către adversar, la neputința de a evita surprinderea. Pe scurt, surprinderea apare atunci când evenimentele contravin așteptărilor victimei și aduce un avantaj important părții oponente.

În contextul actual de securitate la nivel global, vulnerabilitățile ce pot determina surprinderea în conflictele armate sunt cauzate de apariția unor noi competitori bine pregătiți pentru asemenea confruntări, dominarea informațională, schimbările repetate și dese în tehnologiile utilizate în conflictele armate care pot schimba semnificativ conținutul acțiunilor militare, utilizarea unor strategii, tactici și procedee noi de pregătire și desfășurare a conflictelor, precum și schimbări de ultimă oră în privința diplomației militare sau de altă natură (de exemplu, econo-

mică) care modifică situația ori componența adversarului ori coaliției opozante.

În fond, **surprinderea se realizează atunci când așteptările victimei nu sunt realiste iar partea adversă câștigă un avantaj important**, chiar dacă partea surprinsă încearcă, în ultimă instanță, să contracareze noutățile pe care adversarul le-a introdus în ecuația confruntării. Este important de subliniat că surprinderea nu este, de regulă, absolută, aceasta manifestându-se parțial, în anumite domenii și este greu de evitat în condiții nefavorabile victimei. La *realizarea surprinderii contribuie unii factori*, cum ar fi: secretul măsurilor pregătitoare și premergătoare acțiunilor armate; limitele sistemelor de informații; dificultăți inerente de predictibilitate a viitorului; particularitățile sau slăbiciunile componente umane; istețimea adversarului; gradul de credibilitate și de luare în considerare a avertizărilor; vulnerabilitățile forțelor în mediul distructiv al confruntării armate.

Cheia importantă în **evitarea surprinderii** rămâne *anticiparea, într-o manieră credibilă și realistă, a amenințărilor și pericolelor, recunoașterea acestora de către factorii politici importanți și pregătirea pentru acțiuni militare de către instituțiile implicate*. Desigur că fiecare parte implicată într-un conflict armat intenționează să realizeze surprinderea cât de des este posibil, însă de multe ori aceasta apare ca urmare a unor incertitudini inerente în război, uneori chiar din pricina forțelor proprii; de exemplu atunci când propriile armamente și echipamente, bazate pe tehnologii moderne nu sunt atât de performante pe cât unul din beligeranți s-a așteptat sau atunci când doctrinele, strategiile ori tacticile proprii nu sunt la nivelul necesar confruntării respective.

Importanța surprinderii în posibile confruntări dintre mari puteri, în special la nivel strategic, decurge din faptul că aceasta poate avea *efecte semnificative* asupra cursului acțiunilor de luptă prin *avantajul* creat părții care o realizează, din *natura psihologică* a posibilelor efecte care pot demoraliza sau, uneori, chiar pot paraliza forțele victimei. În același timp, este necesar să subliniem că realizarea surprinderii nu garantează întotdeauna succesul, uneori victima

poate avea suficiente resurse (materiale, umane ori de informații sau tehnologice) astfel că poate înlătura efectele surprinderii, să-și revină și în final să câștige confruntarea. Oricum, pentru victimă este semnificativ faptul că realizarea surprinderii poate avea importanță prin pierderile umane și materiale suferite, eco-ul negativ în opinia publică și propriile instituții naționale. De aceea, este foarte bine dacă surprinderea poate fi evitată, prin deciziile factorilor politico - militari referitoare la planurile forțelor proprii, studierea situației existente în planul securității naționale și internaționale, analizarea fenomenului militar contemporan și a conflictelor armate ce au loc în lume, precum și a tendințelor de evoluție a acestora.

În opinia autorului raportului CSIS menționat mai sus, surprinderea poate îmbrăca patru forme, în funcție de domeniul la care se raportează, astfel: surprinderea **strategică**, surprinderea **tehnologică**, surprinderea **doctrinară** și surprinderea **diplomatică** sau **politică**. Analiza studiului CSIS se limitează la nivelul strategic național al acestui concept, cu referire directă la Statele Unite le Americii, dar nu exclude nivelul operativ și tactic al acțiunilor militare, așa cum nu exclude nici alte domenii în afara celui militar. Ca urmare, materialul de față este structurat în același mod.

Surprinderea strategică este cel mai des întâlnită în analizele specialiștilor și îngrijorează cel mai mult factorii politico - militari ai statelor și instituțiilor de securitate naționale și internaționale. O primă etapă în abordarea acestui concept trebuie să fie *analiza riscurilor* ce pot fi generate de posibilul adversar, ale cărei rezultate trebuie puse la baza planurilor de război și a eventualelor acțiuni de luptă. Desigur că același proces îl va face și prezumtivul adversar, însă concluziile lui pot fi, de cele mai multe ori, opuse ori contrare celor proprii. Ceea ce factorii de decizie proprii consideră a fi rațional și justificat, reprezentanților adversarului li se va părea irațional sau illogic, ca urmare această etapă solicită o mare atenție în studierea datelor și informațiilor despre adversar și justa apreciere a capacităților combative proprii.

Procesul de analiză a riscurilor trebuie să includă și formularea alternativelor și constrângerilor ce pot exista în posibila confruntare, legăturile dintre activitățile și acțiunile proprii și cele ale adversarului, modul cum acestea aduc sau nu avantaje, precum și diferențele de cultură și percepții dintre cele două părți posibil adversare, elemente care pot influența cursul acțiunilor, alături de capacitățile combative ale adversarului. De regulă, adversarii apelează la atacul prin surprindere în scopul obținerii unei victorii rapide, fără pierderi mari și suferințe de lungă durată, deci pentru a reduce cât este posibil costurile acțiunilor preconizate împotriva adversarului și, astfel, pentru a atrage aprecierea propriilor cetățeni față de acțiunile de luptă preconizate. Mai mult chiar, mulți factori de decizie, politici și militari consideră adesea că dacă se investește masiv în armamente și echipamente cu înaltă tehnologie, automat acestea aduc avantaje în acțiunile militare și că pot fi folosite în lansarea atacurilor șoc, prin surprindere. Istoria arată suficiente exemple care duc la această concluzie - blitzkrieg, conflictul din Insulele Falkland, invazia irakiană în Kuwait ș.a. - dar și situații când surprinderea realizată în faza inițială a conflictului nu a asigurat victoria finală. Dacă șocul inițial provocat de surprindere este absorbit și ulterior efectele acestuia sunt contracarate de victimă, este posibil ca rezultatul final al conflictului să fie altul.

O parte importantă a efectelor șocului provocat de realizarea surprinderii de către adversar se reflectă la factorii decidenți, politici sau militari, iar în acest caz cel mai important aspect nu se referă la avertizarea informațională ci la inabilitatea factorilor politici de a crede cele întâmplate, deși nici o dată nu este posibil ca un atac de amploare să fie complet ascuns, mai ales în condițiile actualelor tehnologii avansate ale mijloacelor de cercetare, supraveghere și avertizare. De obicei sunt *indicii vizibile ce denotă pregătirile pentru un atac* ale adversarului: deplasări vizibile de trupe, amplificarea măsurilor de mobilizare, amplificarea acțiunilor de cercetare, intensificarea acțiunilor de spionaj, exacerbarrea declarațiilor publice și acutizarea declarațiilor politice acuzatoare pentru adversar și altele.

Chiar și în varianta loviturilor la mare distanță cu rachete de croazieră și intercontinentale ori a posibilității atacurilor cibernetice sau spațiale nu pot fi complet insesizabile acțiunile premergătoare declanșării confruntării. Pentru reușita unei agresiuni prin surprindere sunt necesare acțiuni vizibile importante, cum sunt re poziționarea platformelor specifice, reținerea în garnizoane a personalului, creșterea numărului celor implicați în asigurarea permanenței lucrului la echipamentele de supraveghere și avertizare timpurie sau schimbarea regimului de funcționare a unor instituții publice.

Deși în unele situații au existat suficiente indicii referitoare la pregătirea unui atac strategic, factorii decizionali de la cel mai înalt nivel nu au crezut că atacul devine iminent pe zi ce trece și, ca urmare, nu au dispus măsurile corespunzătoare. Rezultatul a fost dezastruos. De exemplu, atacarea URSS de către Germania (1941) în ciuda acordurilor de alianță existente între părți, invazia sovietică din Cehoslovacia (1968), atacul arab asupra Israelului (1973) și altele. Cu toate că în aceste cazuri au existat suficiente informații strategice ce demonstau iminența surprinderii strategice, că analizele arătau clar ce urma să se întâmple, autoritățile de stat responsabile la cel mai înalt nivel nu au acceptat ideea și nu au dispus la timp măsuri corespunzătoare, realizarea surprinderii strategice devenind realitate. În alte situații, cu toate informațiile strategice procurate și procesate la timp, acestea nu au fost convingătoare ori nu au fost suficiente, iar informațiile tactice au lipsit. Este cazul atacurilor teroriste din SUA (septembrie 2011) asupra turnurilor gemene și clădirii Pentagonului când se știa de posibilitatea unor eventuale atacuri dar nu erau informații clare despre locul și momentul atacului și mai ales despre modalitatea de acțiune a atacatorilor dar nu s-au luat măsuri preventive, ceea ce a dus la o surprindere de nivel strategic de mare efect.

Surprinderea tehnologică este o altă formă de surprindere care se referă la diferențele dintre performanțele noilor instrumente de luptă și așteptările legate de capacitățile moderne, fapt care produce efecte strategice. Această formă a surprinderii apare, pe de o parte, atunci când

capacitățile adversarului nu au fost anticipate ori au fost apreciate inadecvat, eronat și, pe de altă parte, atunci când propriile tehnologii nu au performanțele pe care planificatorii le-au prevăzut ori care au rezultat pe timpul încercărilor anterioare conflictului. Pe de altă parte, este puțin probabil ca surprinderea tehnologică să se realizeze în mod absolut, complet, deoarece este exclusă posibilitatea ca să nu se cunoască nici un aspect despre noile tehnologii aplicate de adversar ori să fie vorba despre o revoluție tehnologică absolută.

Surprinderea determinată de tehnologiile adversarului se realizează datorită insuficienței aprecieri ori insuficienței cunoașteri a nivelului tehnologic al armamentelor, echipamentelor și tacticilor ori procedurilor folosite de adversar în confruntarea așteptată. La fel de bine ar putea fi vorba de o reacție inadecvată, greșită la acțiunile forțelor adversarului pe câmpul de luptă, situație în care efectele realizării surprinderii pot fi mai ușor absorbite și atenuate, acestea devenind temporare, până la remedierea erorilor și desfășurarea unor acțiuni corespunzătoare de combatere a acțiunilor adversarului. În *conflictele dintre marile puteri*, surprinderea tehnologică poate fi hotărâtoare pentru obținerea victoriei sau poate crea unele avantaje tactice de asemenea amploare încât să determine efecte strategice. În cazul unei confruntări dintre o mare putere și o putere regională surprinderea tehnologică poate fi decisivă datorită posibilității apariției unor efecte covârșitoare pentru victimă care să nu-i dea posibilitatea să reacționeze la acțiunile marii puteri și, astfel, să piardă confruntarea.

O altă latură a surprinderii tehnologice este legată de *complexitatea implementării noilor tehnologii în cadrul forțelor militare*. În anumite situații, un adversar poate utiliza un singur sistem cu tehnologie avansată care să fie implementat în toate forțele militare implicate în conflict, situație în care efectele surprinderii tehnologice pot avea caracter strategic și pot influența semnificativ rezultatul confruntării armate. La fel de bine pot exista situații când un actor strategic să implementeze mai multe sisteme cu tehnologii inovative în mai multe din categoriile sa-

le de forțe ori în principalele categorii (aviație, forțe navale, spațiale și nucleare, de exemplu), situație în care efectele pot fi decisive pentru deznodământul confruntării armate. În schimb, în acest al doilea caz, sunt *necesare investiții majore* în procurarea tehnologiilor inovative, producerea echipamentelor avansate și implementarea acestora la scara majorității forțelor implicate.

Cert este că oricare din aceste tipuri de surprindere tehnologică nu are efecte importante decât o perioadă scurtă de timp, deoarece din moment ce o tehnologie nouă a fost folosită, adversarul începe să o înțeleagă și să proiecteze tehnologii de contracarare, aducând în timp rezonabil contramăsurile corespunzătoare. Sunt și excepții, când un actor poate menține mai mult timp un sistem cu tehnologie surprinzătoare - cum a fost tehnologia avioanelor „invizibile” - din simplul motiv că adversarul nu a găsit contramăsurile corespunzătoare, însă în această situație nu mai putem vorbi de continuarea surprinderii tehnologice. Din acest motiv, este normal ca, chiar pe parcursul confruntării, să se facă noi investiții pentru a introduce în ecuația surprinderii noi modele de tehnică și echipamente sau, cel puțin, pentru modernizarea celor existente și creșterea posibilităților lor combative.

Unii analiști susțin că, de regulă, surprinderea tehnologică nu are efecte majore în raportul de forțe, mai degrabă efectele sunt minore și de scurtă durată, fără greutate semnificativă pentru deznodământul confruntării. Mai importantă li se pare *combinarea inteligentă a diferitelor modalități de luptă*, a categoriilor moderne de forțe cum sunt cele speciale, cibernetice ori spațiale, precum și implementarea curajoasă a formelor tradiționale cu cele moderne de confruntare, adaptându-le corespunzător la condițiile de pe câmpul de luptă.

Surprinderea determinată de eșecul propriei tehnologii este la fel de importantă ca surprinderea datorată de tehnologia adversarului și se manifestă atunci când propriile armamente și echipamente nu operează la nivelul performanțelor preconizate de proprii specialiști ori al celor rezultate din experimentările efectuate înainte de confruntare. Exemplele de

această natură sunt multe pe parcursul istoriei războaielor: în cel de al doilea război mondial, unele torpile ale submarinelor americane nu au funcționat normal datorită detonatorului magnetic și au creat confuzii în rândul echipajelor, chiar contradicții între acestea și constructori; unele rachete aer - aer americane utilizate în războiul din Vietnam nu au avut probabilitate reală de lovire decât de 8 la sută, față de 70 la sută cât era preconizat, datorită complexității echipamentelor sensibile, la care s-a adăugat și deficiențe de pregătire a piloților; vehiculele mai ușoare ca aerul (denumirea este din anii 1920-1930), deși au produs așteptări uriașe și au fost folosite în ficțiuni speculative gen Jules Verne, nu s-au dovedit suficient de robuste pentru a revoluționa fenomenul război și au avut un rol modest în cel de al doilea război mondial. *Efectele surprinderii cauzate de ineficiența armamentelor și echipamentelor proprii* sunt importante, inducând suspiciuni și dezamăgiri în rândul trupelor, chiar resentimente serioase. Ineficiența ori eșecul armamentelor, echipamentelor și aparaturii proprii pot crea vulnerabilități suplimentare forțelor proprii implicate în conflict.

Așa cum rezultă din raportul CSIS prezentat mai sus, **surprinderea tehnologică are ca vulnerabilități actuale** trei zone: *intensitatea capitalului și gradul ridicat de secretizare a investițiilor adversarului; performanțele superioare ale tehnologiilor utilizate de adversar; slabele performanțe ale propriilor tehnologii*. Prima zonă se pare că este bine securizată împotriva culegerii de informații, a doua zonă nu poate fi identificată decât în cursul confruntării, ca și a treia de fapt, care însă rămâne uneori o necunoscută și după confruntare, fiind greu de acceptat oficial sau nerecunoscută de factorii de decizie. În primul caz, cel mai semnificativ domeniu este cel cibernetic, unde este greu de identificat modalitatea și momentul atacului prin surprindere și, ca urmare, efectele sunt apreciable și dificil de contracarat. Se cunoaște că hackerii pot ataca comunicațiile civile și militare, bazele de date ale instituțiilor și corporațiilor și opinăm că nu este departe momentul când vor ataca sistemele de arme și echipamentele militare care sunt tot mai mult dependente de componenta cibernetică.

Posibilitatea atacurilor asupra sistemelor bazate pe lasere ar putea crea noi vulnerabilități. Incertitudinea și complexitatea referitoare la surprinderea în domeniul cibernetic denotă și dificultatea combaterii oportune a atacurilor cibernetică și multitudinea efectelor posibile, mai cu seamă în domeniul militar.

Dacă ne referim la surprinderea generată de *vulnerabilitatea sistemelor cu înalt grad de tehnologizare*, se poate constata că noile capacități combative sunt mult mai performante decât cele anterioare, însă sunt expuse la atacuri prin surprindere care ar putea în final chiar să le scoată din funcțiune. Exemplificăm cazul acțiunilor spațiale, care sunt expuse atacurilor cibernetică cu efecte maxime atât în privința funcționării propriuzise a mijloacelor specifice cât și în privința modificării datelor pe baza cărora aceste mijloace execută atacuri asupra țintelor. Aceeași situație poate fi și în privința vehiculelor de luptă autonome sau sistemelor de apărare cu rachete, avioanelor hipersonice, submarinelor, comunicațiilor de orice tip, munițiilor de înaltă precizie și mijloacelor ce folosesc aceste muniții pentru lovirea obiectivelor adversarului situate la mare distanță. Vulnerabilitatea la atacuri prin surprindere a mijloacelor combative a crescut pe măsură ce acestea au devenit tot mai avansate, prin utilizarea tehnologiilor de înaltă factură științifică și a creșterii dependenței acestora de componentele cibernetică sofisticate.

Vulnerabilitățile generate de eșecul propriilor tehnologii pot duce în bună măsură la starea de surprindere, dată fiind dependența crescândă a tehnicii și echipamentelor militare de tehnologiile avansate. În acest caz, o componentă vine din partea gradului tot mai ridicat de ciberneticizare, despre ale căror vulnerabilități am vorbit mai sus. Pe de altă parte, nu sunt excluse eșecuri majore venite din zona necunoașterii noilor tehnologii implementate sau a pregătirii insuficiente a personalului implicat ori a reducerii performanțelor în cazul acțiunilor desfășurate într-un alt mediu decât cel în care au fost experimentate noile echipamente. Schimbarea condițiilor de mediu poate determina reducerea randamentului ori eficienței sistemelor de arme, de comunicații ori a munițiilor sofisticate. Un exemplu

elocvent este cel a sistemului GPS care stă la baza multor sisteme și echipamente militare; acesta funcționează excelent în condiții de pace, însă în condiții de război poate fi vulnerabil datorită sistemelor de bruiaj ce pot afecta sateliții pe care sistemul GPS se bazează, chiar dacă acești sateliți nu devin ținte ale adversarului, dar numai datorită modificării condițiilor în care acest sistem operează la parametri maximali.

Subliniem în concluzie că surprinderea tehnologică în general este o componentă semnificativă a conceptelor referitoare la realizarea acestui deziderat, că importanța acesteia devine tot mai mare pe măsură ce tehnologiile folosite sunt mai moderne și mai sofisticate.

Surprinderea doctrinară este cea de-a treia formă a surprinderii care se referă la **utilizarea capacităților tehnologice cunoscute într-o manieră necunoscută adversarului**, care poate produce noi efecte semnificative. Modalitatea de combinare a sistemelor noi și vechi de arme și echipamente poate surprinde adversarul. Strategiile și tacticile adoptate oficial din timp de pace asigură baza utilizării armamentelor și echipamentelor cu tehnologii moderne pentru obținerea unor efecte distrugătoare asupra forțelor adversarului, dar doar acestea nu sunt suficiente. Strategiile se detaliază prin tactici, proceduri și modalități concrete de luptă care aduc o șansă importantă de succes. În mare parte, surprinderea doctrinară se bazează pe surprinderea tehnologică ce asigură condițiile de realizare, însă fără implicarea forței umane în implementarea unor concepte și proceduri combative noi, bazate pe noile tehnologii este greu să se realizeze surprinderea adversarului.

a. Potrivit studiului CSIS, au fost identificate **cinci categorii de realizare a surprinderii doctrinare**: *implementarea unor combinații inovative a capacităților și tehnologiilor combative existente; atacarea așa ziselor "spații sigure"; spargerea zonelor tabu; ștergerea liniei de separare dintre pace și război; eșecul propriei doctrine*. Este de bănuț că, în cazul unei confruntări armate, nu se pot delimita aceste modalități de realizare a surprinderii, fiind la latitudinea conducătorilor politici și militari cum se poate atinge nivelul dorit de surprindere, modul de lovire

a țintelor și obiectivelor adversarului vizate de aceste intenții. **Combinarea inovativă a capacităților și tehnologiilor** constă în alegerea celor mai nimerite procedee și armamente de afectare a forțelor adversarului, a elementelor de comunicații și logistice și utilizarea lor într-o manieră neașteptată de adversar și în momente neobișnuite ale confruntării armate. Această combinație inteligentă nouă poate surprinde forțele adverse, producând efecte semnificative asupra acestora. O modalitate neașteptată de combinare a forțelor și mijloacelor implicate în luptă poate reduce în mare măsură capacitatea de reacție a adversarului și, ca urmare, să determine atingerea unui avantaj important și atingerea scopului luptei, cucerirea unor obiective importante pentru deznodământul confruntării și, în final, obținerea victoriei. Exemplele din istoria militară sunt grăitoare și cititorul le poate găsi în literatura de specialitate.

b. **Atacarea spațiilor sigure** vizează realizarea surprinderii prin alegerea obiectivelor considerate de adversar ca intangibile și pentru siguranța cărora acesta a luat cele mai severe măsuri. În acest sens, studiul menționat include asasinarea conducătorilor adversarului, compromiterea informațiilor și atacarea directă a teritoriului adversarului. Desigur că scoaterea unor persoane importante din ecuația de conducere strategică (dar nu numai la acest nivel) poate induce în forțele și populația adversarului o stare de panică, mai ales dacă cel lichidat este o personalitate publică deosebită, o țintă de mare valoare simbolică pentru adversar și a cărei pierdere poate fi apreciată ca o premisă a insuccesului. Surprinderea în această situație poate determina scăderea curajului, dăruirii și abnegației luptătorilor adversi dar, nu este exclus să declanșeze o mai crâncenă înverșunare de a lupta cu mai multă abnegație pentru anularea efectelor surprinderii și refacerea moralului forțelor de către liderii adversarului. Pe de altă parte, compromiterea informațiilor nu mai este o problemă ieșită din comun dată fiind evoluția mijloacelor cibernetice și a tehnicilor de penetrare a sistemelor electronice. În prezent, a devenit ceva cotidian ca sistemele electronice, atât cele civile cât și cele militare, să fie penetrate de hackeri, unii pentru

simplică satisfacție și pentru a demonstra slăbiciunile și vulnerabilitățile acestor sisteme, alții pentru a intra în posesia unor date și informații importante pentru securitatea statelor vizate și a instituțiilor adversarului. Efectele pot fi dezastruoase în unele situații, cu atât mai mult dacă este vorba de afectarea informațiilor instituțiilor militare. Atacul direct asupra teritoriului adversarului este situația clasică pentru faza inițială a conflictului și poate avea efecte semnificative dacă atacatorul apelează la forțe speciale și cu armamente speciale necunoscute de adversar.

c.Spargerea zonelor tabu se referă la pregătirea și desfășurarea unor acțiuni militare sau non militare care să producă efecte importante și să ducă la atingerea stării de surprindere a adversarului. Suicidul a devenit o tactică militară rară la început prin japonezii kamikaze și ulterior, pe măsură ce anumite grupări au ieșit din regulile actorilor statali, această modalitate a devenit mai des întâlnită în confruntarea cu forțele propriilor state sau cu cele ale altor state ori actori globali de securitate pentru realizarea scopurilor proprii sau pentru cucerirea unor teritorii ale unor state și proclamarea propriilor noi țări, cum a fost cazul cu gruparea ISIS. Unele din aceste forme au apărut inițial fără legătură cu conflictele armate, cum este cazul atacurilor suicidale practicate pe scară largă de grupările teroriste, altele au fost „experimentate” în confruntările dintre marii actori globali. În această a doua categorie intră folosirea armelor nucleare, chimice, biologice și bacteriologice, încălcarea unor principii și reguli intrate în tradiție prin respectarea lor pentru perioade lungi de timp, ori asumate prin formele de descurajare reciprocă, cum sunt tratatele de reducere a armamentelor convenționale și a mijloacelor de folosire a armelor nucleare. Nu este exclusă nici folosirea unor forme de atac teroriste asupra populației pașnice pentru reușita unor revendicări specific militare ale adversarului, referitoare la cedări teritoriale ori la obținerea controlului unor regiuni importante.

d.Ștergerea liniei de separare dintre pace și război se poate întâlni tot mai des în prezent, când se caută soluții de a eluda legile și reglementările

internaționale pentru a atinge scopurile propuse. Astfel, actorii interesați de rezolvarea unor pretenții mai puțin plauzibile apelează la abordarea victimelor fără declanșarea unor acțiuni clasice cu folosirea forțelor armate, utilizând atât elemente autohtone (din cetățenii victimei) nemulțumite ori plătite și persoane specializate în acțiuni subversive pentru obținerea unei mase critice la care se poate apela pentru realizarea scopurilor. În acest mod au apărut așa numitele „zone gri” în care apar și acționează indivizi fără uniformă ori însemne militare, apți să creeze confuzie și agitație în rândul cetățenilor, care le clamează nemulțumirile și, la nevoie, execută acțiuni armate împotriva instituțiilor locale. Asemenea acțiuni sunt numite uneori și război hibrid. Aducem pentru exemplificare cazul alipirii Crimeei la Federația Rusă, în care nu s-a folosit forța armată direct și scopul a fost atins fără acțiuni militare și, la fel de plauzibile, acțiunile din regiunile din estul Ucrainei. În conflictele armate în care sunt implicate marile puteri, puterile adverse pot acționa indirect pentru a contracara atingerea scopurilor sprijinind în diverse moduri actorii adversi (cu armamente, muniții, logistică etc.) pentru ca aceștia să facă față presiunilor marii puteri adverse.

e.Eșecul propriei doctrine poate duce la apariția surprinderii din cauza deficiențelor în analiza și experimentarea doctrinelor din timp de pace ori a implementării defectuoase a acestora. De asemenea, este posibil ca experimentarea în condițiile existente în timp de pace să nu fi scos în evidență anumite puncte slabe ale doctrinei, care ies la iveală în timp de război, situație în care cu greu se pot repara deficiențele rezultate. Implementarea unei noi doctrine presupune prevederea unui complex de interacțiuni și organisme implicate, calitatea factorului uman, alături de tehnologiile noi, totul în condițiile de stres existente pe timpul unei confruntări armate. Incertitudinea cauzată de o experimentare insuficient de bună creează vulnerabilități importante, iar efectele surprinderii sunt extrem de greu de eliminat. Pe de altă parte, factorii de decizie - militari și civili deopotrivă - au o mare importanță în determinarea corectă a duratei și intensității confruntării armate pentru a se putea elimina

din start deficiențele în prelungirea eforturilor factorului uman, în asigurarea logistică multilaterală de lungă durată. Aprecierea greșită a duratei și intensității confruntării depinde mult de factorii politici și militari la nivelul strategic și poate duce la pierderea temporară ori definitivă a inițiativei, dar și la pierderi umane și materiale însemnate. Optimismul exagerat ori subestimarea capacităților adversarului pot fi piedici serioase în atingerea stării de surprindere și, ca urmare, pot crea condiții pentru pierderea confruntării. Estimarea realistă a acestor factori ai confruntării trebuie să includă concomitent și capacitatea adversarului de a face față acțiunilor proprii, de a nu întoarce cursul acțiunilor în favoarea sa ori de a nu prelua inițiativa în acțiunile de luptă, ceea ce ar putea duce la o mare surpriză pentru forțele proprii, respectiv la realizarea surprinderii strategice asupra propriilor forțe.

Surprinderea politică și/sau diplomatică este definită de schimbarea neașteptată a atitudinii țărilor aliate ori adversare cu efecte majore asupra raportului de forțe. Această realiniere neașteptată poate avea loc oricând, fie în timp de pace fie în timp de război, dar se remarcă cel mai mult dacă se petrece în timpul confruntării, deoarece are efecte imediate. Cea mai mare semnificație are însă surprinderea politică ori diplomatică ce are loc la începutul conflictului, această situație fiind cel mai des întâlnită. Studiul CSIS menționat mai sus aduce în atenție unele situații din istoria alianțelor moderne în care surprinderea politică și diplomatică a avut efecte majore. Cea mai interesantă situație de acest gen a fost modul cum Germania nazistă a atacat forțele Uniunii Sovietice după ce o înțelegere dintre aceste două țări - Pactul Ribbentrop - Molotov - șocase o lume întreagă și avea deja efecte după 23 august 1939, când Germania invadase Polonia, iar Uniunea Sovietică ocupase statele baltice și părți din Polonia și România. Și totuși, în aceste condiții, în 1941, în ciuda numeroaselor avertizări, Stalin a refuzat să creadă că Hitler va ataca forțele sovietice, ceea ce a dus la o slabă reacție a forțelor sovietice și la pierderea unei părți însemnate a teritoriului sovietic, trupele germane ajungând ușor și repede la porțile Moscovei unde, cu eforturi și pierderi uriașe pentru URSS, au

fost finalmente oprite și, ulterior respinse spre est. Surprinderea diplomatică semnificativă apărută ca urmare a ieșirii României din alianța cu Germania și întoarcerea armelor împotriva acesteia a avut efecte uriașe pentru evoluția acțiunilor militare după 23 august 1944 și pentru înfrângerea definitivă a Germaniei hitleriste. Cu toate că semnificația acestui act de mare curaj din partea României a fost diminuată pe timpul tratativelor de pace după terminarea acțiunilor militare, istoria omenirii va păstra la loc de cinste această mutare surprinzătoare din timpul celui de al doilea război mondial.

De asemenea, se cunosc multe alte cazuri de surprindere politică și diplomatică chiar în istoria mai recentă a lumii. Studiul CSIS arată, în acest sens, situația din timpul războiului rece când Franța a ieșit din comandamentele NATO (1966), sau în cazul fostului Tratat de la Varșovia, când implicarea Poloniei ori a Cehiei în acțiunile alianței nu era sigură. Situații de incertitudine au apărut și în cazul mai recentelor conflicte regionale, când Franța a refuzat să participe la constituirea forței internaționale destinate atacării Irakului, în 2003, și când Turcia a refuzat în ultimul moment să permită accesul forțelor SUA. Deși componenta militară a acestor confruntări este cea mai afectată prin schimbarea surprinzătoare a raportului de forțe, asemenea schimbări rapide de obicei nu sunt luate anterior în calcul de planificatorii militari, însă analiza și calculele trebuie refăcute după apariția lor pentru a evita posibile efecte ale surprinderii.

Surprinderea politică ori diplomatică este legată direct de realismul politicienilor și de propriile interese ale acestora. Unii specialiști realiști arată că mediul intern al statelor este determinat de interesul pentru securitate și putere, că idealismul nu are un rol important iar structura internă a statului are o redusă relevanță pentru mediul internațional. De asemenea, aceștia susțin că alianțele sunt „mariaje de conveniență” temporare, că acestea acționează întotdeauna în spiritul propriilor interese pe care nu le subordonează intereselor altor state. Desigur că se cunosc alianțe de lungă durată, cum este cazul NATO, ai căror membri s-au dovedit realiști și siguri pe alegerea făcută la includerea în alianță, pe de

o parte, dar menționăm și valorile fundamentale, seriozitatea și profunzimea membrilor alianțelor de lungă durată, realismul prevederilor tratatului ce stă la baza lor, puterea și capacitățile combative ale aliaților și alianței, pe de altă parte.

Intrând în intimitatea surprinderii politice și diplomatice, autorii studiului CSIS constată că dacă surprinderea diplomatică apare în relațiile externe ale unei națiuni, surprinderea politică apare în relațiile interne ale acesteia. Uneori, este evident că anumite fracturi din politica internă pot sta la baza începutului unui conflict, prin alinierea diplomatică pe care o poate face partea politică ajunsă la putere. De aici poate apărea surprinderea, cu efecte serioase pentru societatea victimă a fracturii politice interne, societate expusă la riscuri interne și implicit externe. Partea ajunsă în opoziție poate declanșa mișcări politice interne anti război, ceea ce va expune din nou la riscuri majore societatea respectivă.

În contextul conflictelor dintre marile puteri, sunt cunoscute vulnerabilitățile ce pot apare pentru țările implicate în alianțele cu marile puteri. De exemplu, Statele Unite trebuie să aibă aliați în toate regiunile unde are interese de apărare dar distanțele mari față de teritoriul american o obligă să disloce însemnate cantități de armamente, muniții și materiale logistice în apropierea regiunilor de interes, în care scop are aliați în aceste regiuni. La rândul lor, aceste țări aliate devin vulnerabile în fața adversarilor SUA din regiunile respective, fiind considerate adversare ale adversarilor SUA.

Complexitatea deosebită a problematicei surprinderii în confruntările armate dintre marile puteri poate fi constată din aspectele prezentate succint mai sus. Tematica nu poate fi epuizată simplu, fiind necesară o analiză la fel de complexă și amplă precum este problema respectivă. Cu multe componente, surprinderea în cazul confruntărilor dintre marile puteri **reprezintă una din temele conflictelor moderne, de cele mai multe ori apărute și stinse prin surprindere.** Multe din evenimentele din ultimele decenii care au schimbat harta lumii au avut această soartă. Numim aici exemplul

Uniunii Sovietice, stat uriaș întins pe două continente și până la oceanul arctic de nord, care a marcat istoria secolului XX și ale căror urme și mai ales urmări încă se manifestă evident în zilele noastre. Deși au existat semne incipiente ale fenomenului, **disparația URSS de pe harta lumii a avut loc prin surprindere, rapid și fără prea multe complicații**, dovadă că acest stat a fost creat în mod artificial de cei dornici de putere fără limite. Complicațiile existenței URSS se mențin și, probabil, se vor menține mulți ani după dispariția sa din istorie, dar complexitatea fenomenelor ce însoțesc surprinderea acestei dispariții arată complexitatea existenței acestui stat. Desigur că Uniunea Sovietică nu a dispărut ca urmare a unei confruntări armate dintre mari puteri, dar s-a petrecut așa pentru că existau numeroase stări conflictuale interne și externe, atât între țările componente ale fostului imperiu sovietic cât și între acest imperiu și restul lumii. Lupta dintre interesele Uniunii Sovietice și interesele altor mari puteri din lume a dus, prin diferite modalități, la dispariția ei surprinzătoare.

În concluzie, putem afirma că surprinderea este un fenomen complex ce caracterizează confruntarea armată, în special dintre marile puteri dar nu este exclus să fie întâlnită și în orice conflict, regional ori global, la nivel strategic, operațional ori tactic, dar și în domeniul doctrinelor, tacticilor și procedeeelor folosite, precum și în domeniul tehnologic și politic ori diplomatic. Credem că surprinderea nu este un fenomen exclusiv din domeniul luptei armate și poate fi întâlnită în orice alt domeniu al existenței umane. Desigur că în fiecare domeniu complexitatea, efectele ori modalitățile de manifestare sunt specifice, în raport cu particularitățile domeniului respectiv. Nu în ultimul rând, surprinderea depinde de factorii specifici domeniilor de manifestare, are efecte și urmări diferite în fiecare caz în parte.

Lupta pentru Inteligența Artificială, pentru dominarea geostrategică

Paul SĂNDULESCU

"Un viitor al sistemelor fără oameni, în aproape toate aspectele vieții noastre, este inevitabil. Nu va dispărea, așa încât trebuie să ne pregătim

pentru el."

Gr.bg. Frank Kelly, secretar adjunct pentru sisteme autonome al Marinei SUA

Inteligența Artificială (IA), treaptă superioară a Tehnologiei Informației (IT) și următorul pas evolutiv, este un instrument activ din ce în ce mai important și în curând vârful de lance al schimbării ordinii mondiale, la care asistăm și la care luăm parte. Așa că nu este deloc de mirare că statele sunt extrem de interesate și investesc puternic în acest domeniu, într-o cursă a avansului informațional. Asta până la momentul Singularității Tehnologice (de care omenirii se pare că nu îi pasă și de care de fapt nici nu are scăpare), când speciei îi va fi luată ștafeta.

Aplicațiile Inteligenței Artificiale în domeniul militar vizează: înlocuirea software-ului "înghețat", astfel încât nu va mai fi nevoie ca acesta să fie upgradat sau înlocuit periodic; utilizarea sa în sistemele de pregătire (de exemplu, jucând rolul unui adversar imprevizibil și adaptabil); înțelegerea fotografiilor și imaginilor; recunoașterea facială; realitatea augmentată; procesarea limbajului natural, pentru comunicarea verbală cu oamenii; rezolvarea problemelor logistice; sprijinul în jocurile de război; automatizarea luptelor prin operații mixte om - IA; accelerarea dezvoltării și optimizării armamentelor; identificarea țintelor și decelarea lor de non-comatanți.

Dificultățile implementării IA în domeniul militar se datorează faptului că procesul militar actual de verificare și validare este bazat pe software "înghețat" și nu pe IA care învață. Este extrem de dificil să ai încredere într-un sistem pe

care nu îl înțelegi. Pentru IA, datele sunt critice, pentru că pe baza lor învață. Din această cauză, date corupte care pot fi induse de către adversar, pot fi fatale.

Dacă în urmă cu 10 ani, SUA era de departe liderul mondial în acest domeniu, în urmă cu 3-5 ani, balanța a început să se încline spre China. SUA este încă în frunte, dar decalajul se estompează cu fiecare zi care trece. Încă înainte de 2013, în China se publicau mai multe documente decât în SUA referitoare la tehnologia de învățare profundă prin intermediul Rețelelor Neuronale Artificiale, software-ul modelat conform structurii neuronale a cortexului cerebral al mamiferelor, care permite Inteligenței Artificiale să

Țara	2017	2012	Modificare
SUA	34%	41%	-7%
China	23%	10%	13%
M. Britanie	5%	5%	0%
Singapore	4%	2%	2%
Japonia	4%	3%	1%
Australia	3%	6%	-3%
Canada	3%	3%	0%
India	2%	1%	1%
Hong Kong	2%	3%	-1%
Germania	2%	4%	-2%
Franța	2%	4%	-2%
Israel	2%	4%	-2%
Italia	2%	2%	0%
Alții	10%	10%	0%

avanseze independent, pentru că software-ul poate învăța și gândi singur.

O idee despre situația momentului de față și despre dinamică, ne-o dă analiza ponderii de documente prezentate de către cercetătorii IA la conferința Asociației pentru Avansul Inteligenței Artificiale din anul 2017.

Obiectivul urmărit de China, considerat de importanță strategică cheie pentru următorii 10 ani și dat publicității în luna iulie a anului trecut sub forma unui plan de 28 de pagini, este clar: să devină până în anul 2025 principala forță dez-

voltatoare a IA. Beijing-ul estimează că industria sa IT se va ridica la 24 miliarde USD până în 2020 și la 63 miliarde USD până în 2025. Deja în luna ianuarie, China a anunțat că intenționează să investească 2 miliarde de USD pentru a construi în vestul Beijing-ului un parc pentru dezvoltarea IA care va găzdui până la 400 de întreprinderi și care îi vor aduce un venit anual de 7.895 miliarde USD. O provincie chineză s-a angajat să investească 5 miliarde USD în IA.

În planul de care vorbeam, chinezii au cerut firmelor private, celor aparținând statului și celor din domeniul apărării să coopereze pentru a atinge obiectivul național privitor la IA. Foarte important, China atrage profesioniști de top în domeniu. Un mare semnal de alarmă l-a constituit plecarea vicepreședintelui executiv global al Microsoft, chinezul Qi Lu, la gigantul chinez Baidu. Pe lângă poziția pe care a avut-o la compania americană, Lu deține și peste 40 de patente în domeniul IA. Înaintea lui Lu, un alt chinez a plecat în 2014 tot de la Microsoft, unde era vicepreședinte corporatist, și tot la Baidu a mers, unde este acum președintele pe probleme de tehnologie, afaceri emergente și operații de afaceri globale.

În acest moment, chinezii utilizează Inteligența Artificială pentru cumpărăturile online (inclusiv utilizarea recunoașterii faciale în acest scop), cloud-uri și calculul cuantic, diagnoza medicală, recunoașterea facială, automobile autonome, traduceri, drone, urmărirea livrărilor globale, imagistică și analiză satelitară. Ca un exemplu al eficienței utilizării de către chinezi a IA, recunoașterea facială folosită pe timpul migrației populației cauzată de Noul An Lunar a condus la arestarea a 6 evadați și a mai mult de două duzini de alți infractori care utilizau identități false.

SUA își concentrează eforturile în domeniul IA pe problemele de apărare națională, deși companiile private își văd de treburile lor comerciale. Dar ale căror sisteme de IA vor fi folosite de stat și în domeniul militar, bineînțeles. Ea se regăsește la: Departamentul Apărării (căutarea în filmările făcute de drone), FBI (căutarea amprentelor în baza de date), CIA (analize predictive), Google/Alphabet (mașini autonome, cloud

computing, utilizare comercială), Apple (recunoașterea vocii și a imaginilor), Facebook (recunoașterea imaginilor), Uber (mașini autonome) WallMart (comercial), Amazon (cloud computing, comercial), OpenAI (cercetare și robotică), Microsoft (recunoașterea imaginilor și a vocii), IBM (Watson și calculul cuantic), Nvidia (producerea de procesoare, cloud computing, mașini autonome), Twilio (software de cloud), Micron Technology (crearea de procesoare), Intel (cloud computing, diagnosticarea medicală imagistică, detectarea fraudelor).

Temându-se de ofensiva chinezilor în domeniul IA, președintele Donald Trump a blocat pe 12 martie a.c. achiziționarea (în valoare de 105 miliarde USD) de către producătorul de procesoare Broadcom, cu sediul în Singapore, a gigantului american Qualcomm, care acționează în domeniul telecomunicațiilor fără fir, justificând că preluarea "*amenință să compromită securitatea națională a Statelor Unite*". Preluarea ar permite gigantului chinez Huawei să preia conducerea industriei globale 5G.

Pentru câmpul de luptă, Pentagonul a lansat în aprilie 2017 Proiectul Maven, a cărui integrare a început deja în toamnă, împotriva ISIS. Scopul este de a automatiza prin intermediul IA analiza imaginilor primite de la drone și de a o combina cu datele primite din orice alte surse de informații (postările de pe media socială, date despre condițiile meteo, date biofizice primite de la senzorii purtați de soldați, etc), astfel încât să identifice cu o mare probabilitate și în timp util țintele. În prima săptămână de utilizare, acuratețea sistemului Maven a crescut de la 60% la 80%!

Rusia este foarte incisivă în folosirea IA pentru dominarea câmpului de luptă. "*Guvernul a adoptat un rol foarte activ în încercarea de a defini modul în care ar trebui să fie utilizate Inteligența Artificială, sistemele fără pilot și armele de înaltă tehnologie*", zice Samuel Bendett, analist al sistemelor rusești fără echipaj de la think tank-ul CNA Corp. "*Ministerul Apărării [rus] preia conducerea în acest sens. Înființează centre, stabilește tot felul de organizații în cadrul structurii Ministerului Apărării, în prezent desfășoară competiții de Inteligență Artificială pentru a proiecta și*

a dezvolta noi tehnologii și încurajează complexul militar industrial să intensifice și să dezvolte diferite instrumente de Inteligență Artificială".

De câțiva ani, Rusia și-a îmbunătățit mult roboții de luptă. Anul trecut, Concernul Kalashnikov a anunțat că va produce *"o serie de produse bazate pe rețele neuronale"*, inclusiv un *"modul de luptă complet automatizat"* care va identifica și va deschide focul asupra țintelor.

Dar, potrivit unui document transmis de Moscova către ONU, din punctul său de vedere este inadmisibil să se permită Inteligenței Artificiale să fie cea care decide asupra deschiderii focului. Este lăudabilă intenția rușilor, dar rămâne de văzut dacă în viitor își vor mai putea menține opțiunea.

Rusia a folosit deja IA în scopuri militare pentru culegerea și analiza de date și imagini în zona Mării Negre și în Siria; pentru identificarea și evitarea obstacolelor de către sistemele de luptă aeriene și terestre autonome; pentru testarea realizării de formații cu diferite sisteme aeriene nepilotate de oameni.

În această evoluție, nu poate să nu fie luată în seamă creșterea puterii marilor corporații. Pârghia lor este forța financiară, care este colosală. Pentru a ne face o imagine, dacă la momentul aselenizării pe Luna, companiile private jucau doar rolul de furnizori ai instituțiilor statale, în acest moment ele preiau ștafeta și deja depășesc guvernele. Pe 6 februarie a.c., compania SpaceX a lansat cea mai puternică rachetă din lume, Falcon Heavy. Aceasta poate transporta în spațiu, pe o orbită circumterestră joasă, o încărcătură de 150 tone, în vreme ce racheta Saturn 5 a NASA (care a transportat oamenii pe Luna) avea o capacitate de doar 135 tone pe orbită circumterestră joasă. Iar planurile companiilor comerciale sunt foarte mari, depășindu-le pe cele agențiilor spațiale. Au în colimator pentru început Luna și Marte.

Nu trebuie scăpat nici un moment din vedere că pentru companiile private, mai presus de orice primează câștigul financiar. Nici nu ar putea fi altfel, în actuala globalizare. Dar, lipsa lor de interes

pentru aspectele naționale are puternice influențe asupra balanței geostrategice.

Pentru moment, prim planul dezvoltării IA este luat de creșterea extrem de rapidă a pieței pentru sisteme autonome, atât aeriene, cât și terestre. Aceasta face ca îngrădirea autonomiei sistemelor pentru utilizarea în scopuri militare să nu mai fie o opțiune, pentru că tehnologia sectorului comercial va fi mult superioară.

Deja în sfera comercială asistăm la o adevărată cursă pentru dezvoltarea sistemelor autonome, încurajată puternic de state, așa cum am văzut mai sus, pentru a putea fi folosită în domeniul militar. Dezvoltarea de către militari a sistemelor autonome a fost înceată și graduală în cel mai bun caz. Ea pălește în comparație cu progresele făcute de domeniul comercial. Există o mare disparitate între fondurile pentru cercetare și dezvoltare avute la dispoziție de către militari și cele ale marilor companii, iar asta are efect asupra tipurilor și calității sistemelor autonome pe care militarii le implementează în armamentele și echipamentele lor.

Pentru că, companiile au mult mai mulți bani și oferă salarii mult mai mari în comparație cu militarii, specialiștii în robotică, atât de importanți pentru apărare și spațiu, migrează către sectoarele comerciale ale automobilelor autonome sau informaticii și comunicațiilor. Marea parte din progresul IA s-a datorat în ultimii 5 ani marilor companii americane, cum ar fi Google, Microsoft, Amazon și Facebook. Dar, așa cum spuneam, deoarece pentru ele câștigul primează, nu considerentele geostrategice, transferă deja o mare parte din segmentele critice ale cercetării către alte locații din alte state, cum ar fi Toronto, Londra, Paris, Berlin Dresda, Tübingen (Germania), Aachen și Beijing.

Interesele geostrategice ale statelor, goana după profit a companiilor, concurența de înțeles a oamenilor de a avea cele mai bune dispozitive electronice și softuri, impulsionează Inteligența Artificială, fără să țină cineva cont de consecințe, chiar dacă ele sunt bine prezentate. Chiar are omenirea sădită în gene sămânța autodistrugerii? Se pare ca da.

Tehnologii și echipamente cu întrebuințare militară, noi sisteme de arme

Distrugătorul Tip 055 (China) (cod NATO Renhai)

La 28 iunie 2017, la șantierul naval din Shanghai - Shanghai Jiangnan, s-a desfășurat ceremonia de lansare la apă, a primului distrugător, din noua linie de distrugătoare chineze, Tip 055, acestea fiind unele dintre cele mai mari nave de suprafață construite în Asia, după al doilea război mondial. Destinația lor fiind aceea de protecție și apărare antiaeriană a flotei chineze, în acest scop poate duce acțiuni de luptă împotriva navelor de suprafață, a submarinelor, a navelor aeriene, a rachetelor, război electronic, patrulare, escortă și supraveghere de durată mare sau cu rază mare de acțiune. Nava va intra în serviciu în acest an (2018).

Tip 055 este un distrugător purtător de rachete ghidate, din clasa de 10.000 de tone, corpul său având un design stealth, are un singur catarg integrat, suprastructură elegantă, care produc semnături radar și infraroșu reduse. Are o punte pentru elicoptere de tipul Harbin Z-9 sau Changhe Z-18, hangarul său poate primi două elicoptere.

Deși păstrează structura generală a distrugătorului Tip 052D, este mai mare, are o lungime de 180 m, lățime de 20 m și pescajul de 6,60 m, poate deplasa o încărcătură totală de 13.000 tone.

Tip 055 dispune de două rețele, pentru rachete cu lansare verticală (VLS), cu câte 64 de celule (unul în față și unul în spate - 128 de celule de lansare), care transportă rachete de croazieră anti-navă, YJ-100, rachete anti-submarin și rachete anti-aeriene. Pentru lupta anti-submarin, nava este dotată cu sonar remorcat, cu adâncime variabilă și veste anti-torpilă remorcate. Pe puntea principală, este montat într-o turelă, un tun H/PJ-38, calibru 130 mm, iar pentru lupta cu avioanele, elicopterele, ambarcațiunile mici, ținte de coastă, mine plutitoare sau rachete anti-navă dispune de un sistem

CIWS (Close-in Weapon System), care are 11 țevi, calibru 30 mm, capabile să doboare ținte aeriene care zboară cu o viteză de până la 4 Mach, având o cadență de tragere de 10.000 lovituri / minut, fiind eficace până la o distanță de 3.500m împotriva aeronavelor și de 2.500 m împotriva rachetelor anti-navă.

Distrugătorul mai dispune de 2 lansatoare triple de torpile și poate instala, la nevoie, încă două sisteme CIWS.

Sistemele de luptă electronică și pentru măsuri active/pasive includ lansatoare de momelă tip 726-4, pentru măsuri electronice de susținere (ESM) și de contramăsuri electronice (ECM).

Dispune de patru radare enorme AESA, de tip 346B care asigură o acoperire de 360 de grade, cu bătaie de 500-600 km, iar catargul cuprinde echipamente inteligente, contramăsuri electronice și sistem de control a focului.

Propulsia distrugătorului este tip turbină cu gaz, are patru turbine integrate, care an greează două elice, fiecare turbină are o putere maximă de 28 MW. Viteza maximă este de 30 km/h, iar la viteza de croazieră de 18 km/h, o autonomie de 5.000 nmi.

Prezentat de Cornel VAIDA

Racheta de croazieră cu motor nuclear

De fapt această rachetă este o rachetă de croazieră cu combustibil nuclear, tehnologia și experimentele pentru acest tip de rachete, au avut loc în anii '60, când a și funcționat. Este de înțeles că această tehnologie a devenit mai accesibilă, iar ideea rachetelor intercontinentale cu rază lungă de acțiune a reînviat în Rusia.

În cuvântul său, privind starea națiunii, Vladimir Putin, învinuiește Occidentul și NATO de încercarea acestora de a înconjura Rusia și ca răspuns au testat noi "arme strategice nucleare": o rachetă de croazieră nucleară (care a fost testată toamna trecută), de mare viteză, cu bătaie nelimitată, capabilă să penetreze orice apărare anti-rachetă, o dronă subacvatică de mare viteză, intercontinentală, capabilă să transporte un focos nuclear, adâncimea mare și viteza de operare îl fac imun la interceptare, aceste "arme strategice" nu au încă un nume și s-a sugerat ca Ministerul Apărării să inițieze un concurs național, în acest

scop! Liderul rus a amintit și de o nouă rachetă RS-26 Avangard, care este o rachetă intercontinentală, care atinge o viteză de 20 mach și despre care Vladimir Putin a spus că "se îndreapă spre ținta sa ca un meteorit", de asemenea a fost testată o nouă rachetă balistică RS-28 Bica, cu o bataie și cu un număr de focosuri mai mare decât ceea ce era denumit în termeni NATO - Satan.

Racheta RS-28 Bica (denumirea rusească PC-28 CAPMAT, denumire NATO SS-30 Satan2), cu combustibil lichid, face parte din categoria rachetelor grele, are o greutate în jur de 100 de tone, o bătaie operațională de 10.000 de kilometri, viteza de 20,7 mach (24.910 km/h), are o lungime de 36,30 m și un diametru de 3,00 m, lansare se face din siloz, este purtătoare de focosuri de diferite tipuri și randamente -10-24 focosuri (10 focosuri grele, 15 mai ușoare sau 24 sonice tip Yu-71 sau Yu-74), dar și o combinație, focosuri și contra măsuri destinate pentru a învinge sistemele anti-rachetă ale inamicului. Perioada de impuls este destul de mică pentru a nu fi sesizată de sateliții cu senzori

în infraroșu, se presupune că poate urma o traiectorie peste Polul Sud, ocolind complet orice sistem de apărare anti-rachetă al SUA.

RS-28 Bica poate deveni operațională în anul 2020, primul test de ejectare, reușit, s-a desfășurat la sfârșitul lunii decembrie 2017, prima lansare a unei asemenea rachete este planificată în acest an. Despre această rachetă, în anul 2007, în mod deliberat, a avut loc o scurgere de informații către Vest.

Decizia privind dezvoltarea acestei rachete s-a luat în perioada 2009-2011, după deteriorarea relațiilor dintre Rusia și Occident, au existat și controverse datorate combustibilului lichid folosit, carburantul lichid este considerat depășit.

Producția de serie, a rachetei Bica se va realiza, probabil, la fabrica Krasnash din orașul siberian Krasnoyarsk.

Prezentată de Cornel VAIDA

Apariții editoriale, studii, materiale noi

Turcia:**Între nebunie și melancolie****Autoare: Ece TUMELKURAN****Editura: Corint Books, 2017**

Ece Temelkuran (n. 22 iulie 1973, Izmir), este una dintre cele mai cunoscute jurnalist și autoare din Turcia, precum și comentator politic. A fost editorialistă pentru Milliyet (2000-2009) și Haberturk (2009-2012, prezentatoare la Haberturk TV (2010-2011), dar a fost concediată din cauza unor articole critice la adresa guvernului turc. Articolele sale au fost preluate și în presa internațională, în publicații precum The Guardian și Le Monde Diplomatique. Volumele sale: Deep Mountain: Across the Turkish-Armenian Divide (2010) și The Time of Mute Swans (2017) au fost publicate și în limba engleză. În anul 2008 a primit premiul Ayse Zarakolu pentru Libertatea de Gândire, din partea Asociației pentru drepturile omului.

Partidul Justiției și Dezvoltării (AKP) a reinventat o nouă retorică, pusă în sloganul: "Acesta e noua Turcie, o democrație avansată", care a înlocuit, peste tot, pe aceea lansată de Atatürk: "Asta e Turcia", iar a te opune partidului este la fel de periculos cu a fi împotriva conceptului "mărețea Turcie".

Venirea la putere a AKP, a fost lăudată în SUA și Europa afirmându-se că "democrația a ajuns, în sfârșit, în Turcia", acest partid fiind considerat mariajul perfect între Islamul moderat și democrație și un model convingător pentru lumea arabă.

S-a observat imediat că nu este așa, armata a fost îndepărtată din viața politică, prin ample procese politice, în care a fost încălcată legea, au fost condamnați și politicieni și ziariști, acuzați că fac parte din organizații clandestine care pregătesc lovituri de stat.

Mișcarea politică și socială a AKP, a "inițiat" anularea unor tabuuri politice ale Turciei, inițiativa kurdă, inițiativa intelectuală, inițiativa alevită, inițiativa românească, au constituit, au devenit ținte ale guvernului, cu unele colaborând

(alevită) ori au găsit modalități de înțelegere cu susținătorii români și o parte a kurzilor. Cei care nu au devenit docili au fost numiți teroriști.

Puțini au înțeles că țara era împinsă tot mai mult spre conservatorism, iar anumite legi împotriva terorismului, spre o societate tot mai obedientă, iar prin modificările făcute Constituției, AKP-ul și-a asigurat controlul implementării legilor, prin eliminarea unor atribuții ale mecanismelor politice și juridice.

Cartea este scrisă înainte de 15 iulie 2016, când a existat o tentativă de lovitură de stat, pe fondul tendințelor autoritariste ale Administrației Recep Erdogan, ce a fost criticată pentru încălcări ale libertăților civice. Tentativa de lovitură de stat militară a eșuat, dar s-a soldat cu aproape 265 de morți și aproximativ 50.000 de persoane au fost suspendate din funcții sau arestate, existând în continuare o puternică îngrijorare în legătură cu stabilitatea sistemului constituțional turc.

Prezentată de Cornel VAIDA

STASILAND**Povești din spatele zidului Berlinului****Autoare: Anna FUNDER****Editura: Litera, București, 2017**

Anna Funder s-a născut la Melbourne, în 1966. A lucrat ca avocat specializat în drept internațional și ca producător de radio și televiziune. În 1996-1997 a beneficiat de o bursă de rezidență ca scriitor la Australia Centre din Potsdam (a revenit apoi în anul 2000). Stasiland este prima lucrare a Annei Funder și a fost publicată în 23 de țări. Cartea a fost nominalizată pentru numeroase premii literare în Australia și în Marea Britanie, incluzând Age Book of the Year Award, Queensland Premier's Literary Awards, Guardian First Book Award, Index Freedom of Expression Awards și W.H. Heinemann Award. În iunie 2004, a primit Premiul Samuel Johnson din partea BBC Four. Anna Funder este și autoarea unui roman, All That I Am. Locuiește în Sydney, cu soțul și copilul lor.

Metoda de realizare a cărții a constat în punerea în pagină a unor mărturii făcute de oameni care au vrut să vorbească despre acele timpuri, sunt oameni care-și mărturisesc destul de greu modul cum au supraviețuit în comunism, fie au ajuns în Vest sau au fost prinși, fie au fost folosiți ca momeli pentru capturarea unor vest-germani.

În spatele dictaturii din Republica Democrată Germană (RDG), era STASI (Staatssicherheit - Securitatea Statului), care controla fiecare aspect al vieții oamenilor, interviurile au vizat atât persoanele persecutate de această agenție de securitate, pentru că au încercat să evadeze spre Berlinul Occidental, cât și pe cei care au încercat să lupte din interior, dar și foști membri Stasi.

La pag. 20-21 a cărții, autoarea scrie: " Stasi era o armată internă, prin care guvernul ținea totul sub control. Treaba ei era să știe totul despre toată lumea, folosind orice mijloace pe care le avea la dispoziție. (...) Era o birocrăție metastazică în toată societatea est-germană: pe față sau pe ascuns, în fiecare școală, în fiecare fabrică, în fiecare bloc de locuințe, în fiecare cârciumă, exista cineva care le dădea informații celor de la

Stasi despre colegi și prieteni. (...) În cei patruzeci de ani cât a existat, așa numita "Firmă" a generat echivalentul cantitativ al tuturor arhivelor din istoria germană, începând cu Evul Mediu. Așezate unul lângă altul, în picioare, dosarele deschise de Stasi propriilor concetățeni ar forma un șir lung de 180 de kilometri."

Faptele descrise sunt cutremurătoare cu copii despărțiți de părinți, oameni dispăruți în subteranele Stasi, angajați care trăiesc la fel de bine și după 1990 etc.

O capodoperă. Lirică, amară, amuzantă și tristă, scrierea sa le permite multor martori să se elibereze a doua oară de povara trecutului, – The Observer .

O carte fascinantă... Nu mă pot gândi la o introducere mai bună în realitatea brutală a represiunii din Germania de Est. – The Sunday Telegraph.

Prezentată de Cornel VAIDA**STASILAND****POVEȘTI DIN SPATELE
ZIDULUI BERLINULUI****ANNA FUNDER**CĂȘTIGĂTOARE A PREMIULUI SAMUEL JOHNSON PENTRU NONFICTIUNE
CARTE APĂRUTĂ ÎN 23 DE ȚĂRI

KRONIKA

Corneliu PIVARIU - Director și Editor
Coordonator al Pulsului Geostrategic
Președinte-Director General INGEPO
Consulting

Autor al unor cărți privind informațiile strategice, terorismul și situația din Irak, al altor studii și articole pe probleme privind informațiile strategice și evoluții geopolitice actuale. Curs de securitate regională la Harvard University - Kennedy School of Government. Membru al Institutului Internațional de Studii Strategice -

Dumitru CHICAN

Ambasador, profesor universitar,
Director pentru Orientul Mijlociu la
Pulsul Geostrategic

O întreagă carieră activă în diplomația românească, cu misiuni permanente în numeroase țări arabe. Alte misiuni externe punctuale, ca emisar al Șefului Statului Român. Unul dintre cei mai buni cunoscători ai limbii, culturii și lumii arabe din România. Autor a numeroase lucrări și traduceri în și din limba arabă, publicate în țară și străinătate. Una din ultimele sale cărți, apărută în Emiratele Arabe Unite, a fost declarată cea mai bună apariție editorială a Târgului Inter-

Doctor Octavian DUMITRESCU
Director pentru zona extinsă a Mării
Negre la Pulsul Geostrategic.

Cornel VAIDA
Director INGEPO Consulting

“PULSUL GEOSTRATEGIC” - fondat de Corneliu PIVARIU în anul 2007

Buletin lunar bilingv, editat de
INGEPO Consulting - Brașov
www.ingepo.ro; Tel: +4-0268 47 00 70
J08/2898/2006, CUI RO19298677/2006

Director și Editor Coordonator: Corneliu PIVARIU - membru al IISS- Londra

Editorial, Puncte de vedere: Corneliu PIVARIU

Actualitatea geostrategică mondială: Mihaiu MĂRGĂRIT, dr. Octavian DUMITRESCU

Situația din Orientul Mijlociu: Dumitru CHICAN, Corneliu PIVARIU, Edmond CHICANI,

Evoluții în zona extinsă a Mării Negre: dr. Dan DUNGACIU, dr. Octavian DUMITRESCU, Vladimir SOCOR

Orizont Economic: Dr. Dorian VLĂDEANU, Vladimir SOCOR,

Serviciile de informații și probleme de securitate: Mihaiu MĂRGĂRIT, Corneliu PIVARIU

Tehnologii și echipamente militare: Cornel VAIDA

Apariții editoriale: Cornel VAIDA

Traduceri din/în limba engleză: Prof. Mădălina GHEORGHECI, prof. Constanța COSTESCU

Tehnoredactare: Ionuț PARASCHIV

Tiparul executat de: S.C. YOLANS S.R.L. Brașov

ISSN: 1843-701X

Coperta: www.middleeastmonitor.com

ABONAMENTE (un an - 12 numere)

Versiunea PDF prin e-mail = 1.198,00 RON/ 239,50 Euro/ 299,50 USD

Ediția tipărită = 1.255,20 RON/314,00 Euro/ 390,00 USD

În prețul abonamentului beneficiați gratuit de toate materialele suplimentare editate (Semnal, Comentarii, Suplimente și altele). Prețurile includ TVA, iar pentru ediția tipărită și taxele de expediție prin curier rapid (în România), Par-Avion în străinătate.

Abonamentele includ accesul la site-ul www.ingepo.ro unde pot fi găsite toate numerele publicate, începând cu Martie 2007 (peste 11.000 de pagini) și alte informații de interes.

Anunțuri - Publicitate

Anunțuri și publicitate în cadrul buletinului, pot fi inserate în spațiul disponibil, sau pe pagină/pagini separate.

Pentru detalii și eventuale alte condiții rugăm contactați Departamentul marketing,

la tel. 0268-470076 sau e-mail: office@ingepo.ro.

Ne rezervăm dreptul de a nu da curs unor solicitări care credem că nu corespund profilului acestui buletin.

Acest buletin nu poate fi multiplicat și reprodus fără acordul scris al INGEPO Consulting. Este permisă folosirea unor materiale sau citate cu păstrarea exactității și titlului original, precum și cu menționarea expresă a sursei.

Opiniile exprimate în articole prezintă punctul de vedere al autorilor, care își asumă deplina răspundere asupra conținutului, și nu reflectă în mod obligatoriu pe acelea ale INGEPO Consulting.

Parteneri:

STOCKHOLM INTERNATIONAL PEACE RESEARCH INSTITUTE
The independent resource on global security

Stockholm
Beijing
Washington

Academia Română

Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale (ISPRI)

World Security Network

NETWORKING A SAFER WORLD

ifimes

MEDNARODNI INŠTITUT ZA BLIŽNEVZHODNE IN BALKANSKE ŠTUDIJE
INTERNATIONAL INSTITUTE FOR MIDDLE-EAST AND BALKAN STUDIES

Russian International
Affairs Council

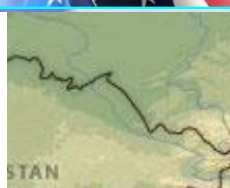
RIEAS Research Institute for
European and American Studies

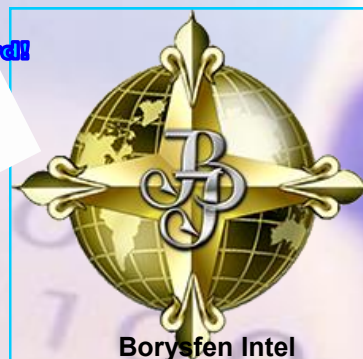
DIPLOMAT

MAGAZINE

By / For Diplomats
www.diplomatmagazine.nl

**Pulsul Geostrategic
este studiat și la Harvard!**

Pulsul Geostrategic a fost accesat, în ultima perioadă, în aproape 100 de țări (în ordinea numărului de accesări): România, SUA, China, Australia, India, Turcia, Spania, Iran, Siria, Israel, Rusia, Bangladesh, Germania, Moldova, Chile, Austria, Franța, Marea Britanie, Georgia, Azerbaidjan, Camerun, Venezuela, Argentina, Ucraina, Ungaria, Irlanda, Serbia, Armenia, Italia, Grecia, Liban, Qatar, Polonia, Filipine, Indonezia și altele.

Începând cu Decembrie 2010 **PULSUL GEOSTRATEGIC**
este înregistrat în catalogul internațional
INDEX COPERNICUS JOURNAL MASTERS LIST